

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Kerpan, N. 2012. Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Idrija in Postojna v izbranem časovnem obdobju. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 125 str.

University
of Ljubljana

Faculty of
*Civil and Geodetic
Engineering*

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Kerpan, N. 2012. Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Idrija in Postojna v izbranem časovnem obdobju. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški, M.): 125 pp.

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJ
GEODEZIJE
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA

Kandidatka:

NINA KERPAN

**ANALIZA SPREMEMB NAMENSKE RABE PROSTORA
GLEDE NA IZBRANE KAZALNIKE NA PRIMERU
OBČIN IDRIJA IN POSTOJNA V IZBRANEM
ČASOVNEM OBDOBJU**

Diplomska naloga št.: 907/PI

**ANALYSIS OF LAND USE CHANGES BASED ON THE
SELECTED PARAMETERS IN MUNICIPALITY IDRIJA
AND POSTOJNA IN A GIVEN TIME PERIOD**

Graduation thesis No.: 907/PI

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Predsednik komisije:

izr. prof. dr. Dušan Kogoj

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Član komisije:

doc. dr. Tomaž Podobnikar

Ljubljana, 24. 10. 2012

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVE

Podpisana Nina Kerpan izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom »Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Idrija in Postojna v izbranem časovnem obdobju«.

Izjavljam, da je elektronska različica v vsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, 8.10.2012

Nina Kerpan

BIBLIOGRAFSKO – DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	711.1/.2:352(043.2)
Avtorica:	Nina Kerpan
Mentorica:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek, univ. dipl. inž. arh.
Somentorica:	viš. pred. mag. Mojca Foški, univ. dipl. inž. geod.
Naslov:	Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Idrija in Postojna v izbranem časovnem obdobju
Obseg in oprema:	123 str., 59 pregl., 36 sl., 16 graf., 14 pril.
Ključne besede:	namenska raba prostora, zakonodaja, urejanje prostora in prostorsko načrtovanje, Občina Idrija, Občina Postojna, kazalniki.

Izvleček

V diplomski nalogi smo izvedli analizo sprememb osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija in Občini Postojna, pri čemer smo se pri osnovni namenski rabi prostora osredotočili na celotno območje izbranih občin. V okviru sprememb podrobne namenske rabe prostora, so nas zanimala predvsem večja občinska naselja z izdelano urbanistično zasnovo. Zanimalo nas je kolikšen je delež izgube kmetijskih zemljišč zaradi povečevanja urbanizacije, zato smo večjo pozornost posvetili predvsem spremembi stavbnih zemljišč in njihovih podrobnih kategorij. Preverili smo tudi obseg sprememb glede na izbrane socio-ekonomske kazalnike: število stanovanj na prebivalca, število proizvodnih in centralnih dejavnosti na prebivalca, število zelenih površin, število površin za turizem na prebivalca idr. Tekom analize sprememb smo ugotovili in odpravili neujemanje kategorij namenske rabe prostora po PS SDPO Idrija (oziroma prostorske sestavine Dolgoročnega plana občine Idrija), PS SDPO Postojna (oziroma prostorske sestavine Dolgoročnega plana občine Postojna), OPN Idrija (oziroma Občinski prostorski načrt občine Idrija) ter OPN Postojna (oziroma Občinski prostorski načrt občine Postojna), topološke napake in napake neujemanja posameznih območij obdelave. Po analiziranih spremembah osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora ter prikazu njunih kategorij v bilanci površin, smo pri obeh občinah prišli do zaključka, da so se v izmed vseh kategorij namenske rabe prostora najbolj zmanjšala območja kmetijskih zemljišč. V Občini Idrija so se kmetijska zemljišča zmanjšala predvsem zaradi odseljavanja iz višjih predelov občine in zaraščanja teh površin z gozdom, medtem, ko je v Občini Postojna zmanjšanje kmetijskih zemljišč posledica neupoštevanja kategorije osnovne namenske rabe prostora drugih zemljišč v prostorskih aktih iz leta 2004. Zmanjšanje kmetijskih zemljišč na račun stavbnih je tako manjše, kot smo sprva pričakovali.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDK: 711.1/.2:352(043.2)
Author: Nina Kerpan
Supervisor: assist. prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph.D.
Co-supervisor: sen. lect. Mojca Foški, M.Sc.
Title: Analysis of land use changes based on the selected parameters in municipality Idrija and Postojna in a given time period
Notes: 123 p, 59 tab., 36 fig., 16 graph., 14 ann.
Key words: land use, legislation, area management and area planning, municipality Idrija, municipality Postojna, indicators.

Abstract

In the graduation thesis we did analysis of changes in basic and detailed land use in municipality Idrija and Postojna. While analyzing basic land use we focused on the whole area of chosen municipalities. In aspect of changes in detailed land use, we were interested in bigger municipality settlements with already developed urbanistic design. Our primary question was what kind of loss did agriculture lands suffer because of urbanization. That is why our main focus was on changes of building land and their detailed categories. We also checked amount of changes according to our chosen socio-economic parameters: number of apartments per resident, number of production and central activities per resident, number of green areas, number of tourism areas per resident etc. While analyzing these changes we found mismatch of land use categories in spatial planning documents PS SDPO Idrija (named Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine Idrija), PS SDPO Postojna (named Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine Postojna), OPN Idrija (named Občinski prostorski načrt občine Idrija) and OPN Postojna (named Občinski prostorski načrt občine Postojna). We also found many topology errors and errors of specific processing zones. All of those errors were also eliminated. After researching changes in basic and detailed land use and presenting their categories in surface inventories of both municipalities, we came to the next conclusion: in each category of land use, agriculture lands are those that were minimized the most. At municipality Idrija, agriculture lands became smaller because a lot of people migrate and because of areas where woods started to overgrow. But in municipality Postojna smaller agriculture lands are consequence of disrespecting category of basic land use in spatial planning document from 2004. Our assumption that agriculture lands are smaller due to the expansion of building lands was not confirmed as agriculture lands are minimizing due to the number of (other) factors as well.

ZAHVALA

Za pomoč pri izdelavi diplomske naloge se zahvaljujem mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek ter somentorici viš. pred. mag. Mojci Foški. Zahvalila bi se tudi Mihi Konjarju za pomoč in reševanje težav pri delu s programskim okoljem ArcGis 10.

Hvala tudi prijateljem, družini in Matjažu za podporo tekom celotnega študijskega obdobja. Še posebej pa hvala starim staršem, da sem lahko njihove prostore koristila za namene študija in izdelavo diplomske naloge.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	PREGLED ZAKONODAJE S PODROČJA UREJANJA PROSTORA	3
2.1	Zakonodaja na področju urejanja prostora iz leta 1984	4
2.2	Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki	9
2.3	Urejanje prostora v letih 2003-2007	10
2.4	Prostorsko načrtovanje od leta 2007 dalje	14
2.4.1	Dopolnitve Zakona o prostorskem načrtovanju in današnje stanje na področju prostorske zakonodaje	18
3	METODOLOŠKI PRISTOP	21
3.1	Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora iz različnih obdobj	21
3.2	Pridobivanje in topološko urejanje podatkov	30
3.2.1	Pridobivanje podatkov	30
3.2.2	Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora	32
3.3	Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte	38
3.3.1	Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora za Občino Idrija	38
3.3.2	Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora za Občino Postojna	42
3.3	Način izračuna bilance površin	45
3.4	Izbor kazalnikov za oceno sprememb namenske rabe prostora v izbranih občinah	51
4	PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH OBČIN	53
4.1	Lega in opis Občine Idrija z izbranimi kazalniki	53
4.2	Predstavitev prostorskih aktov Občine Idrija	55
4.2.2	Prostorske sestavine dolgoročnega plana Občine Idrija za obdobje 1986-2000 ter prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-1990 s spremembami in dopolnitvami planov	55
4.2.3	Občinski prostorski načrt Občine Idrija	57
4.3	Lega in opis Občine Postojna	58
4.4	Predstavitev prostorskih aktov Občine Postojna	60
4.4.1	Prostorske sestavine dolgoročnega plana Občine Postojna za obdobje 1986-2000 ter Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana Občine Postojna za obdobje 1986-1990 s spremembami in dopolnitvami planov	60
4.4.2	Občinski prostorski načrt Občine Postojna	62

5	ANALIZA IN PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA	65
5.1	Analiza in primerjava osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija z izbranimi kazalniki	65
5.1.1	Analiza osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija	65
5.1.2	Podrobna namenska raba prostora v naseljih Občine Idrija med leti 2003 ter 2011	71
5.1.3	Izbrani kazalniki za oceno sprememb namenske rabe prostora v Občini Idrija	92
5.2	Analiza in primerjava osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Postojna z izbranimi kazalniki	98
5.2.1	Analiza osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna	98
5.2.2	Podrobna namenska raba prostora v naseljih Občine Postojna med leti 2004 ter 2010	104
5.2.3	Izbrani kazalniki za oceno sprememb namenske rabe prostora v Občini Postojna	111
6	ZAKLJUČEK	115
	VIRI	117
	PRILOGE	123

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1:	Delitev prostorskih aktov (ZUreP-1, 2003)	10
Preglednica 2:	Primerjalna tabela pravilnikov osnovne in podrobne namenske rabe prostora leta 2003 in 2007 (Pravilnik, 2003; ZPNačrt, 2007)	24
Preglednica 3:	Prikaz razlik med končnimi površinami (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2010; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2011)	36
Preglednica 4:	Prikaz kategorij namenske rabe prostora v PS SPDO Idrija (2003) in OPN Idrija (2011)	39
Preglednica 5:	Prikaz in primerjava kategorij namenske rabe prostora v PS SDPO Postojna (2004) in OPN Postojna (2010)	42
Preglednica 6:	Primerjalna preglednica kategorij osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora za katere se je izdelalo bilanco površin za Občino Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	45
Preglednica 7:	Primerjalna preglednica kategorij osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora za katere se je izdelalo bilanco površin za Občino Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	46
Preglednica 8:	Razlike v površini med PS SDPO Idrija (2003) ter pripadajočo urbanistično zasnovo (oznaka UZ) po naseljih (PS SDPO Idrija, 2003)	49
Preglednica 9:	Bilanca površin osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011).	65
Preglednica 10:	Prikaz razlik osnovne namenske rabe prostora na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2011)	66
Preglednica 11:	Bilanca površin podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011).	69
Preglednica 12:	Prikaz razlik kategorij namenske rabe prostora stavbnih zemljišč na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	71
Preglednica 13:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	71
Preglednica 14:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	72
Preglednica 15:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	73
Preglednica 16:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	74
Preglednica 17:	Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	75
Preglednica 18:	Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	74
Preglednica 19:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	77
Preglednica 20:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	77
Preglednica 21:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	79

Preglednica 22:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	79
Preglednica 23:	Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	80
Preglednica 24:	Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	80
Preglednica 25:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	82
Preglednica 26:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	82
Preglednica 27:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	82
Preglednica 28:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	83
Preglednica 29:	Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	84
Preglednica 30:	Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	84
Preglednica 31:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	88
Preglednica 32:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)	88
Preglednica 33:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	90
Preglednica 34:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)	90
Preglednica 35:	Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	91
Preglednica 36:	Razlika površin med letoma 2003 ter 2011 na območju naselja Spodnja Idrija (PS SDPO Idrija 2003 in OPN Idrija, 2011)	91
Preglednica 37:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Idrija (SURS, 2012a; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	93
Preglednica 38:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Idrija (SURS, 2012a, PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	93
Preglednica 39:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje naselja Črni Vrh (SURS, 2012b; SURS, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	94
Preglednica 40:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje naselja Godovič (SURS, 2012b; SURS, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	95
Preglednica 41:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje naselja Idrija (SURS, 2012b; SURS, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	95

Preglednica 42:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje naselja Spodnja Idrija (SURs, 2012b; SURs, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	96
Preglednica 43:	Podatki za izračun kazalnikov sprememb površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za Občino Idrija (SURs, 2012c; SURs, 2012č; SURs, 2012d; SURs, 2012e; SURs, 2012f; SURs, 2012g; Proračun Občine Idrija, 2003 in Proračun Občine Idrija, 2011)	97
Preglednica 44:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za območje celotne občine (SURs, 2012c; SURs, 2012č; SURs, 2012d; SURs, 2012e; SURs, 2012f; SURs, 2012g; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	97
Preglednica 45:	Bilanca površin osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004; OPN Postojna, 2010)	98
Preglednica 46:	Prikaz razlik osnovne namenske rabe prostora na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	99
Preglednica 47:	Bilanca površin podrobne namenske rabe prostora v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004; OPN Postojna, 2010)	102
Preglednica 48:	Prikaz razlik kategorij območij stavbnih zemljišč na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	104
Preglednica 49:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)	105
Preglednica 50:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)	106
Preglednica 51:	Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)	107
Preglednica 52:	Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)	108
Preglednica 53:	Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna med letoma 2004 in 2010 (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	109
Preglednica 54:	Razlika površin med letoma 2004 ter 2010 na območju naselja Postojna (PS SDPO Postojna 2004 in OPN Postojna, 2010)	109
Preglednica 55:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Postojna (SURs, 2012a; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	111
Preglednica 56:	Izbrani Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Postojna (SURs, 2012a; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	112
Preglednica 57:	Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje naselja Postojna (SURs, 2012b; SURs, 2012c; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	113
Preglednica 58:	Podatki za izračun kazalnikov sprememb površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za Občino Postojna (SURs, 2012c; SURs, 2012č; SURs, 2012d; SURs, 2012e; SURs, 2012f; SURs, 2012g; Proračun Občine Postojna, 2004 in Proračun Občine Postojna, 2010)	113

Preglednica 59: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za območje celotne občine (SURS, 2012c; SURS, 2012č; SURS, 2012d; SURS, 2012e; SURS, 2012f; SURS, 2012g; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

114

KAZALO SLIK

Slika 1:	Vsebina PS DPO 1986-2000 (Izdelano po: Navodilo PS, 1985)	6
Slika 2:	Vsebina prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine (Izdelano po: Navodilo PS, 1985)	8
Slika 3:	Vsebina besedilnega dela SPRO (Izdelano po: ZUreP-1, 2003)	11
Slika 4:	Vsebina besedilnega dela PRO (Izdelano po: Pravilnik PRO, 2004)	12
Slika 5:	Prikaz vsebinske sestave OPN (Izdelano po: ZPNačrt, 2007)	16
Slika 6:	Naselje Godovič prekrito z osnovno namensko rabo prostora stavbnih zemljišč (PS SDPO Idrija, 2003)	31
Slika 7:	Naselje Godovič prekrito s podrobno namensko rabo prostora oz. urbanistično zasnovo (PS SDPO Idrija, 2003)	31
Slika 8:	Območje celotne Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	33
Slika 9:	Del naselja Godovič, koder je javljalo topološko napako nedoločene namenske rabe prostora (PS SDPO Idrija, 2003)	33
Slika 10:	Topološka napaka nedoločene namenske rabe prostora (PS SDPO Idrija, 2003)	34
Slika 11:	Prekrivanje dveh območji (PS SDPO Idrija, 2003)	35
Slika 12:	Prikaz območja z nedoločeno namensko rabo prostora (PS SDPO Idrija, 2003)	35
Slika 13:	Prikaz dela neujemanja občinske meje na primeru Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2011)	37
Slika 14:	Prikaz neujemanja občinske meje v OPN Idrija (2011) in RPE (GURS, 2012 in OPN Idrija, 2011)	37
Slika 15:	Legenda podrobne namenske rabe PS SDPO Idrija (2003) na območju naselij Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	38
Slika 16:	Primer območja naselja Postojna in njegova lega glede na naselja po RPE (PS SDPO Postojna, 2004 in GURS, 2012)	48
Slika 17:	Prikaz razvejanosti prometnic v urbanistični zasnovi; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	50
Slika 18:	Prikaz razvejanosti prometnic v grafičnem prikazu OPN; mesto Idrija (OPN Idrija, 2011)	50
Slika 19:	Sprememba namenske rabe prometnic glede na okoliške parcele; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	50
Slika 20:	Novo zajete prometnice v urbanistični zasnovi; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	50
Slika 21:	Položaj Občine Idrija (GURS, 2012)	53
Slika 22:	Položaj Občine Postojna v Sloveniji (GURS, 2012)	58
Slika 23:	Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS, 2012)	67
Slika 24:	Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)	68
Slika 25:	Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS, 2012)	72
Slika 26:	Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)	75
Slika 27:	Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)	76
Slika 28:	Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)	78

Slika 29: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)	85
Slika 30: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)	86
Slika 31: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)	87
Slika 32: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)	89
Slika 33: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)	100
Slika 34: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)	101
Slika 35: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004 in GURS 2012)	107
Slika 36: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010 in GURS 2012)	110

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1:	Število prebivalcev v Občini Idrija med leti 2000 ter 2011 (SURŠ, 2012a)	54
Grafikon 2:	Selitveno gibanje prebivalcev v Občini Idrija med leti 2000 ter 2010 (SURŠ, 2012a)	55
Grafikon 3:	Število prebivalcev v Občini Postojna med leti 2000 ter 2011 (SURŠ, 2012a)	59
Grafikon 4:	Selitveno gibanje prebivalcev v Občini Postojna med leti 2000 ter 2010 (SURŠ, 2012a)	60
Grafikon 5:	Sprememba podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)	70
Grafikon 6:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Črni Vrh (PS SDPO Idrija, 2003)	73
Grafikon 7:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe leta 2011 na območju naselja Črni Vrh (OPN Idrija, 2011)	74
Grafikon 8:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe leta prostora 2003 na območju naselja Godovič (PS SDPO Idrija, 2003)	77
Grafikon 9:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Godovič (OPN Idrija, 2011)	79
Grafikon 10:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	81
Grafikon 11:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Idrija (OPN Idrija, 2011)	83
Grafikon 12:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Spodnja Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)	88
Grafikon 13:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Spodnja Idrija (OPN Idrija, 2011)	90
Grafikon 14:	Sprememba podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)	103
Grafikon 15:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2004 na območju naselja Postojna (PS SDPO Postojna, 2004)	105
Grafikon 16:	Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2010 na območju naselja Postojna (OPN Postojna, 2010)	108

SEZNAM PRILOG

- Priloga A.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO IDRIJA
LETA 2003
- Priloga A.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO IDRIJA
LETA 2011
- Priloga B.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA ČRNI VRH
LETA 2003
- Priloga B.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA ČRNI VRH
LETA 2011
- Priloga B.3: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GODOVIČ
LETA 2003
- Priloga B.4: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GODOVIČ
LETA 2011
- Priloga B.5: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA IDRIJA
LETA 2003
- Priloga B.6: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA IDRIJA
LETA 2011
- Priloga B.7: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA SPODNJA
IDRIJA LETA 2003
- Priloga B.8: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA SPODNJA
IDRIJA LETA 2011
- Priloga C.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO POSTOJNA
LETA 2004
- Priloga C.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO POSTOJNA
LETA 2010
- Priloga Č.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA POSTOJNA
LETA 2004
- Priloga Č.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA POSTOJNA
LETA 2010

Izbrane priloge so dane na zgoščenki v digitalni obliki na koncu diplomskega dela. Priloge A.1, B.5, C.2 ter Č.2 so priložene tudi v analogni obliki.

OKRAJŠAVE

DKN	Digitalni katastrski načrt
DLN	Državni lokacijski načrt
DPN	Državni prostorski načrt
DSPN	Državni strateški prostorski načrt
MzIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
OLN	Občinski lokacijski načrt
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Podrobni občinski prostorski načrt
PIN	Prostorski izvedbeni načrti
PRO	Prostorski red občine
PRS	Prostorski red Slovenije
PS	Prostorske sestavine
PS DP	Prostorske sestavine dolgoročnega plana
PS DPO	Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine
PS SDP	Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana
PS SDPO	Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana občine
PUP	Prostorski ureditveni pogoji
RPN	Regionalni prostorski načrt
RPE	Register prostorskih enot
RS	Republika Slovenija
SPRO	Strategija prostorskega razvoja občine
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SRS	Socialistična republika Slovenija
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UL RS	Uradni list Republike Slovenije
ZPNačrt	Zakon o prostorskem načrtovanju
ZPNačrt-A	Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prostorskem načrtovanju
ZPUP	Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju
ZUN	Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor
ZUreP	Zakon o urejanju prostora iz leta 1984
ZUreP-1	Zakon o urejanju prostora iz leta 2003

1 UVOD

Z urejanjem prostora lokalne skupnosti in država določajo ter zagotavljajo pogoje za rabo nepremičnin v skladu z načelom trajnostnega razvoja¹. Prostorsko načrtovanje je le del urejanja prostora in predstavlja njegovo osrednjo interdisciplinarno dejavnost, saj obsega pripravo in sprejemanje prostorskih aktov, pri čemer usklajuje interese javnega in zasebnega sektorja. Poleg prostorskega načrtovanja, urejanje prostora obsega še uveljavljanje prostorskih ukrepov za izvajanje načrtovanih prostorskih ureditev, vodenje sistema zbirk prostorskih podatkov in zagotavljanje opremljanja zemljišč za gradnjo. V metodološkem smislu je prostorsko načrtovanje sestavljeno iz dveh dejavnosti – strateškega prostorskega načrtovanja (imenovano tudi prostorsko planiranje) in izvedbenega prostorskega načrtovanja. Tega lahko dalje delimo na urbanistično načrtovanje na območju mest ter na krajinsko načrtovanje na območju neposeljenega in nepozidanega prostora. Izvedbeno prostorsko načrtovanje obsega določanje pogojev za uresničevanje načrtovane namenske rabe prostora. Strateško prostorsko načrtovanje pa obsega zlasti načrtovanje razvojnih ciljev in usmeritev ter načrtovanje razmestitve dejavnosti v prostoru in namenske rabe prostora. Pri prostorskem načrtovanju je treba upoštevati podatke o dejanski rabi prostora in primernosti zemljišč za različne namenske rabe prostora. Omogočiti moramo tako varstvo okolja, ohranjanje narave in varovanje drugih javnih dobrin, kot tudi pogoje za graditev objektov in druge trajne spremembe, ki so potrebne za bivanje in opravljanje različnih dejavnosti. Prostorsko načrtovanje posredno urejajo tudi Zakon o gozdovih, Zakon o kmetijskih zemljiščih, Zakon o varstvu okolja, Energetski zakon, Zakon o vodah in Zakon o varstvu kulturne dediščine (Breznik in sod., 2010).

Za poselitveni vzorec Slovenije sta značilna velika razpršenost in majhnost naselij v razmerju do števila prebivalcev. Poselitev se zgoščuje predvsem v dolinskih in ravninskih predelih, medtem ko so zaradi prilagajanja reliefu naselja v hribovitem svetu majhna, razpršena in tradicionalno navezana na ruralno zaledje. V hribovitih območjih je opazen trend praznjenja naselij, saj so le-ta pogosto slabše prometno dostopna. Leta 2004 so območja praznjenja obsegala že skoraj 40 % površja države, kar pa povzroča izrazito zaraščanje z gozdom. Pritiski na prostor so najmočnejši na obrobju večjih mest in naselij mestnega značaja ter na obrobju zaposlitvenih središč, kar najpogosteje pomeni krčenje kmetijskih zemljišč, na račun širitve stavbnih in gozdnih zemljišč (Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004).

Razmestitev dejavnosti v prostoru, je opredeljena z namensko rabo prostora v veljavnih prostorskih aktih posamezne občine. Pogosto in obsežno spreminjanje namenske rabe prostora pa lahko privede do izgube habitatov, pogostejših poplav, povečanja erozije, onesnaževanja vode in zraka, zmanjšanja privlačnosti za rekreacijo na prostem, slabše okolje za bivanje in podobno (Martin in sod, 2010). Poleg tega se pri opredeljevanju rab v prostoru, že od nekdanj pojavlja splet različnih, pogosto nasprotujočih si interesov. Nasprotja interesov so najbolj izražena pri usklajevanju namenske rabe prostora za bodočo pozidavo stanovanj, industrijskih objektov in drugih nepovratnih posegov v prostor kamor sodijo tudi veliki infrastrukturni objekti (avtoceste, hidroelektrarne ipd.). Interese, ki so pogosto

¹ Država in občine morajo s prostorskim načrtovanjem zagotoviti in omogočiti kakovostno življenjsko okolje s takšno rabo prostora, ki ob upoštevanju naravne in trajnostne rabe naravnih dobrin, dolgoročnega varovanja okolja ter celostnega ohranjanja kulturne dediščine omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije in s tem ne ogroža zadovoljevanja potreb prihodnjim generacijam (ZPNačrt, 2007).

izrazito sektorsko usmerjeni, je treba usklajevati predvsem na območjih, ki so zavarovana z normativnimi akti ali pa so na njih prisotni različni pravni režimi. Tako Zakon o kmetijskih zemljiščih določa, da se najboljša kmetijska zemljišča lahko za nekmetijsko rabo namenijo le izjemoma (Zakon o kmetijskih zemljiščih, 2011). Kljub vsemu, pa Ministrstvo za kmetijstvo in okolje na podlagi analize o spremembah rabe zemljišč leta 2011 ocenjuje, da smo v obdobju devetih let od leta 2002 do leta 2011 pozidali oziroma urbanizirali skupno 20.084 ha zemljišč. 65,2 % teh površin je pozidanih na račun kmetijskih zemljišč. To pomeni, da naj bi se v obdobju devetih let stavbna zemljišča na račun kmetijskih povečala za 13.094,78 ha, kar letno predstavlja 1454,97 ha, mesečno 121,25 ha ter dnevno v povprečju kar 4,04 ha. Podobno statistiko so objavili že leta 2008, kjer so za obdobje petih let ugotovili zmanjšanje kmetijskih zemljišč in s tem povečanje stavbnih za kar 7 ha dnevno² (ARSO, 2011a).

Osrednji namen diplomske naloge je ugotoviti spremembe namenske rabe prostora v občinah Idrija in Postojna. Pri tem želimo pokazati stanje, spremembe in procese, ki vplivajo na spreminjanje namenske rabe prostora v obeh občinah. Raziskati želimo spremembe osnovne in podrobne namenske rabe prostora, saj so z razvojnega vidika in vidika vplivov na okolje pomembne predvsem spremembe stavbnih zemljišč. V okviru obravnavanih območij želimo preveriti, ali se obseg sprememb namenske rabe prostora povečuje, zmanjšuje ali se ohranja. Preverili bomo tudi obseg sprememb glede na izbrane socio-ekonomske kazalnike (število, gostota in gibanje prebivalstva, število stanovanj, podjetij idr.), s čimer bomo pokazali tudi na procese, ki vplivajo na ugotovljene spremembe v prostoru.

Naloga je sestavljena iz teoretičnega in aplikativnega dela. V teoretičnem delu so predstavljena normativna izhodišča z opisom zakonodaje na področju urejanja in načrtovanja prostora ter metodološki pristop k raziskovanju sprememb in procesov pri spreminjanju namenske rabe prostora. V aplikativnem delu sta najprej predstavljeni analizirani občini Idrija in Postojna. Sledi še predstavitev obravnavanih prostorskih aktov obeh občin, nato pa analiza in prikaz rezultatov sprememb namenske rabe prostora. Sklepne ugotovitve so zapisane v zaključku diplomske naloge.

² Pri analizi in izračunih je bila upoštevana dejanska raba prostora. Razlike v rezultatih, ki jih objavljajo posamezne inštitucije (ministrstvo pristojno za kmetijstvo, ministrstvo pristojno za prostor, Statistični urad RS, idr.), so posledica med seboj različnih metodoloških pristopov in uporabe različnih podatkovnih virov.

2 PREGLED ZAKONODAJE S PODROČJA UREJANJA PROSTORA

Zakonodaja na področju urejanja in načrtovanja prostora je od leta 1984 do danes doživela številne spremembe, tako glede vsebinskih poudarkov, kot uporabljene terminologije, načina izdelave ter sprejemanja prostorskih aktov. V diplomski nalogi je za lažje razumevanje zakonodaje na področju urejanja in načrtovanja prostora in prostorskih aktov narejen pregled zakonov od leta 1984 do danes. V pregled smo vključili vse ključne spremembe področne zakonodaje, ki so nastale leta 1990, 2003, 2007 in 2010. Glede na predmet diplomske naloge, ki obravnava predvsem namensko rabo prostora ter z njo povezane spremembe in procese, so v pregledu zakonskih določb podrobneje predstavljeni predvsem občinski prostorski akti (akti na lokalni ravni). Ostali prostorski akti na državni in regionalni ravni, so zaradi tega razloga le omenjeni, njihovih vsebin pa podrobneje nismo obravnavali.

Opredelitev pojma prostorski akti in njihova delitev

»Prostor se načrtuje s prostorskimi akti, ki so inštrumenti prostorskega načrtovanja in najpomembnejši inštrumenti urejanja prostora nasploh. Določajo cilje, ki jih posamezna skupnost želi doseči v prostoru, ter načine in pogoje za doseg teh ciljev. Prostorski akti niso inštrumenti, ki bi prisilno posegali v obstoječe stanje v prostoru, saj na njihovi podlagi ni mogoče nikogar neposredno prisiliti, da na svojem zemljišču karkoli zgradi oziroma spremeni ali celo opusti dejavnost, ki jo na določenem območju legalno opravlja, ker je prostorski akt ne dopušča več. Prostorski akti veljajo za načrtovane prostorske ureditve« (Dekleva in sod., 2011, str. 63 in 65).

Zakon o prostorskem načrtovanju opredeljuje prostorske akte kot posebno vrsto splošnih pravnih aktov, s katerimi se sprejemajo odločitve o načinu rabe prostora.

»Prostorski akti so podlaga za smotrno rabo prostora in zagotavljanje reda v prostoru. Postopke priprave in sprejemanja prostorskih aktov v Sloveniji vodijo organi izvršilne veje oblasti na ravni države in v občinah. Izdelovanje prostorskih aktov in podlag zanje je strokovna dejavnost usposobljenih poslovnih subjektov. Prostorske akte v njihovi odvisnosti od njihove vrste sprejemajo Državni zbor RS in občinski sveti z odloki ali Vlada RS z uredbami« (Breznik in sod., 2010, str 696).

Glede na namen poznamo strateške in izvedbene prostorske akte. S strateškimi akti se določijo usmeritve, zasnove in cilji prostorskega razvoja države in posamezne občine, razporeditev dejavnosti in posegov v prostor. Upoštevati jih morajo prostorski načrtovalci pri nadaljnjem načrtovanju prostora. So osnova za izvedbene prostorske akte. Ti pa določajo obvezen pravni režim, ki ga mora upoštevati vsak, ki na kakršen koli način posega v prostor in so osnova za pripravo lokacijske oz. projektne dokumentacije za posamičen poseg v prostor. Izvedbeni prostorski akti so tudi pravna podlaga za izdajo ustreznih upravnih dovoljenj za umestitev posega v prostor (Dekleva in sod., 2010).

Glede na pristojnost pri sprejemanju in pripravljanju prostorske akte po veljavni prostorski zakonodaji delimo na državne, občinske in medobčinske.

2.1 Zakonodaja na področju urejanja prostora iz leta 1984

Na področju urejanja prostora so bili v letu 1984 sprejeti trije pomembni zakoni, ki so predstavljali osnovo za soodvisno in sočasno planiranje prostora in urbanistično načrtovanje naselij s socialnimi, ekonomskimi in drugimi sestavinami družbenega razvoja v procesu družbenega planiranja, ki je bil v Sloveniji vzpostavljen in veljaven do leta 1989 (Kocjan in sod., 1986). S tedanjo zakonodajo se prvič oblikuje sistem prostorskih aktov, ki so ga sestavljale prostorske sestavine³ Dolgoročnega plana Socialistične republike Slovenije (v nadaljevanju SRS, Uradni list SRS, št. 1/86), prostorske sestavine Srednjeročnega družbenega plana SRS (Uradni list SRS, št. 2/86), prostorske sestavine Dolgoročnega plana občine (v nadaljevanju PS DPO) in prostorske sestavine Srednjeročnega družbenega plana občine (v nadaljevanju PS SDPO). Ti trije zakoni so:

- Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP, Uradni list SRS št. 18/84),
- Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (v nadaljevanju ZUN, Uradni list SRS št. 18/84),
- Zakon o stavbnih zemljiščih (v nadaljevanju ZSZ, Uradni list SRS št. 18/84).

ZUreP je določal pogoje za varovanje in smotrno rabo dobrin splošnega pomena, usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru, določanje namenske rabe prostora in podobno. Hkrati je zakon opredeljeval tudi vsebino prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih planskih aktov ter urejal razmerja med njimi.

ZUN je podajal vrsto, namen ter vsebino prostorskih izvedbenih aktov, med katerimi so bili všteti tudi prostorski izvedbeni načrti (v nadaljevanju PIN) in prostorski ureditveni pogoji (v nadaljevanju PUP). Skupaj z ZUreP, je ZUN nadomestil Zakon o urbanističnem planiranju iz leta 1964 ter do tedaj še veljavne določbe Zakona o regionalnem planiranju iz leta 1967 (Kocjan in sod., 1986). Medtem ko je Zakon o urbanističnem načrtovanju urejal celoten proces graditve in širitve naselij, se je od sprejetja zakonodaje leta 1984, ta proces začel deliti na planski ter izvedbeni del. Planski del je urejal ZUreP, z ZUN pa je bil urejen izvedbeni del procesa (Vuga in sod., 1987). Kljub temu, da so v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ukinili sistem družbenega planiranja, sta ZUreP in ZUN veljala vse do konca leta 2002, ZSZ pa je leta 1997 doživel velike spremembe (Dekleva in sod., 2011).

Leta 1985 sta bila v Uradnem listu SRS objavljena še Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov (Uradni list SRS št. 14-692/85) ter Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin (v nadaljevanju besedila Navodilo o vsebini in izdelavi PS, Uradni list SRS št. 20-941/85), kot dopolnili k ZUreP in ZUN.

Prostorski planski akti na občinski ravni

Na podlagi ZUreP so občine za svoje območje sprejele:

- prostorske sestavine Dolgoročnega plana občine za obdobje 1986-2000,
- prostorske sestavine Srednjeročnega družbenega plana občine za obdobje 1986-1990.

³ Prostorske sestavine predstavljajo le del celotnega družbenega plana občine (države), saj so družbeni plani sestavljeni iz prostorskih, ekonomskih in socialnih sestavin. Prostorske sestavine planskih aktov občin so ostale v veljavi tudi po sprejetju Zakona o planiranju v predhodnem obdobju (1990).

Oba prostorska akta sta bila skladna z nadrejenima planskima aktoma na državni ravni – s prostorskimi sestavinami Dolgoročnega plana SRS ter s prostorskimi sestavinami Srednjeročnega družbenega plana SRS. Skladno z Navodilom PS (1985) je bilo treba prostorske sestavine planskih aktov občin usklajevati in pripravljati sočasno z drugimi sestavinami planskih aktov. Tiste prostorske sestavine, ki so se nanašale na usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru, so se v planskih aktih občine prikazovale skupaj z ekonomskimi in socialnimi sestavinami. Prostorske sestavine, ki so se nanašale na organizacijo dejavnosti v prostoru in na namensko rabo prostora, pa so se prikazale posebej (Navodilo PS, 1985).

Kljub temu, da so občine pri izdelavi planskih aktov imele v pomoč Navodilo PS (1985), je bila priprava le-teh precej pestra. »Občine so zgradbo prostorskih sestavin obeh planskih aktov oblikovale različno, še posebej kartografske dele in kartografsko dokumentacijo k planu. Opredeljeni so bili enotni kazalci in merila prikazov, ne pa tudi sistem tematskih kart in grafični znaki za prikazovanje posameznih vsebin« (Dekleva in sod., 2011, str. 167).

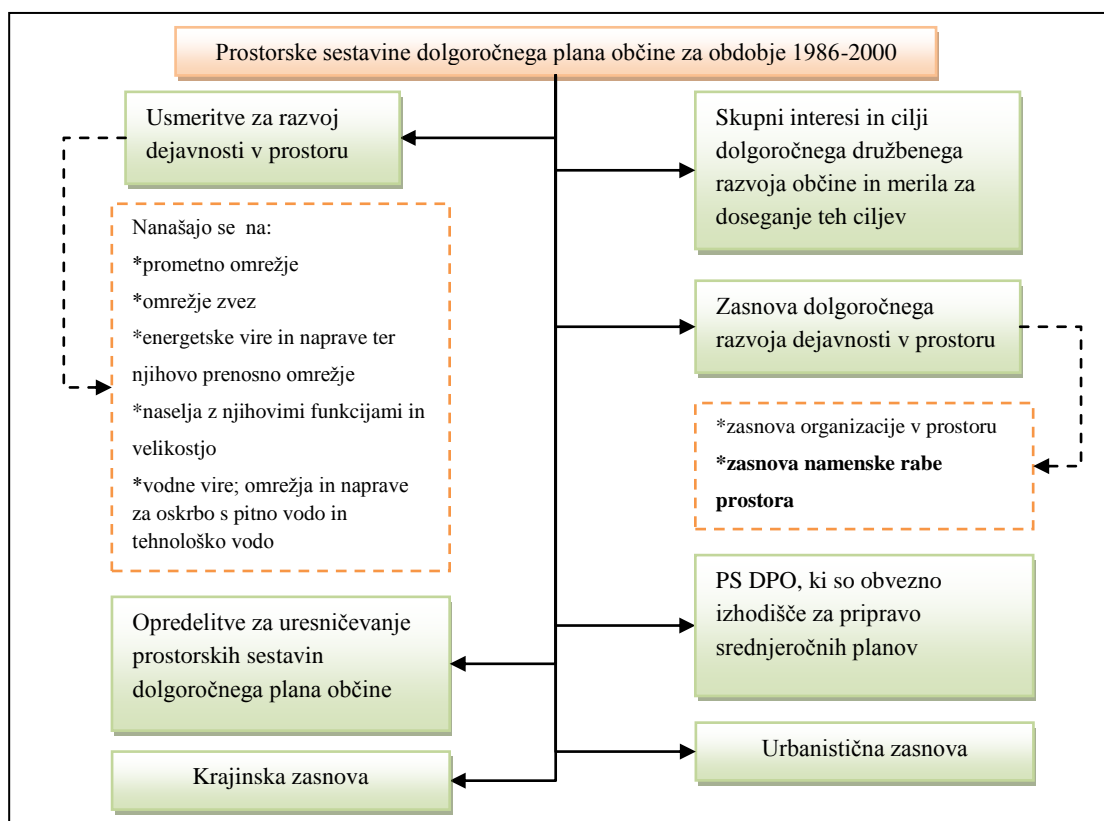
Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine za obdobje 1986-2000 in namenska raba prostora

Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine (v nadaljevanju PS DPO) so vsebovale usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru, zasnovo namenske rabe prostora ter usmeritve glede načina urejanja posameznih območij s prostorskimi izvedbenimi akti. Pripravljale so se ob obveznem upoštevanju varovanja in smotne rabe dobrin splošnega pomena in na podlagi številnih strokovnih podlag (ZUreP, 1984). Podrobnejša vsebina prostorskih sestavin dolgoročnega plana je prikazana na sliki 1, pri čemer je potrebno omeniti, da so bile urbanistične zasnove s strani občin izdelane le za naselja posebnega pomena. Postopek priprave in sprejemanja PS DPO opisuje Navodilo PS (1985).

Grafično so se PS DPO prikazale v kartografskem delu plana, ki je bil sestavljen iz predpisanih tematskih kart. Kartografske osnove za tematske karte so bile (Navodilo PS, 1985):

- publikacijske karte v formatu A4 in A3 – namenjene predvsem za prikaz opredelitev na področju organizacije dejavnosti v prostoru,
- topografske karte v merilu 1 : 25 000 – prikaz namenske rabe prostora.

Urbanistične in krajinske zasnove (s tem pa tudi podrobnejša zasnova namenske rabe prostora), so bile grafično prikazane na kartah v merilu 1 : 5000. V tem merilu je bila prikazana tudi kartografska dokumentacija k planu za celotno območje občine (Konečnik Kunst, 2003).

Slika 1: Vsebina PS DPO 1986-2000 (Izdelano po: Navodilo PS, 1985)

Kategorizacija namenske rabe prostora, s tem mislimo predvsem na posamezne vrste (kategorije) namenske rabe prostora, z zakonodajo ni bila izrecno določena, je pa bilo z ZUreP opredeljeno, da se v prostorskih sestavinah dolgoročnega plana občine določi zasnova namenske rabe prostora za:

- območja pomembnejših kmetijskih zemljišč in gozdov,
- območja za raziskovanje in pridobivanje rudnin,
- območja pomembnejših vodnih virov,
- območja naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov,
- ureditvena območja vseh naselij v občini in druga ureditvena območja za poselitev,
- nevarna in ogrožena območja,
- območja odlagališč nevarnih in zdravju škodljivih snovi,
- pomembnejša območja za turizem in rekreacijo,
- območja za posebne namene ter druge potrebe splošne ljudske obrambe,
- območja pomembnejših vodnogospodarskih ureditev,
- območja varovanja in razvoja naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja.

Na istem območju je bila lahko opredeljena sočasna raba prostora, če se glede na medsebojne vplive posamezne namenske rabe prostora niso izključevale.

Za območja mest oziroma naselij mestnega značaja ter za območja izven območij naselij, kjer je bil izražen poseben družbeni interes zaradi krajinskih in drugih vrednot človekovega okolja, se je podrobnejša zasnova namenske rabe prostora določila z urbanistično oziroma krajinsko zasnovo (ZUreP, 1984). Ker sta krajinska in urbanistična zasnova prostorska planska akta, nista bili podlagi za

dovoljevanje posegov v prostor. Predstavljali sta sestavni del PS DPO. Prikazani sta bili v posebnih poglavjih PS DPO. Njena podrobnejša vsebina je bila navedena v Navodilu PS (1985).

Urbanistična zasnova

Urbanistična zasnova je bila lahko pripravljena tudi za ureditvena območja naselji, ki so imela več kot 3000 prebivalcev, več kot 1000 delovnih mest, ali pa je bil v njih predviden v primerjavi z drugimi naselji bistveno hitrejši razvoj (Navodilo PS, 1985).

V urbanistični zasnovi je bila podrobnejša namenska raba prostora določena predvsem za (Navodilo PS, 1985):

- območja namenjena bivanju, družbenih, oskrbnih in storitvenih dejavnosti, območja za proizvodnjo, za večje športno rekreacijske in druge zelene površine, za večje infrastrukturne objekte in naprave,
- druga območja, ki se jim je ohranila primarna raba.

Krajinska zasnova

Krajinska zasnova je bila na podlagi Navodila PS (1985) določena za območja, ki so bila občutljiva zaradi varovanja naravnih virov, varovanja naravne in kulturne dediščine ter drugih naravnih in z delom pridobljenih vrednot okolja; območja pomembna zaradi ohranjanja ekološkega ravnovesja ter območja potrebna sanacije.

V krajinski zasnovi je bila opredeljena zasnova namenske rabe prostora za (Navodilo, 1985):

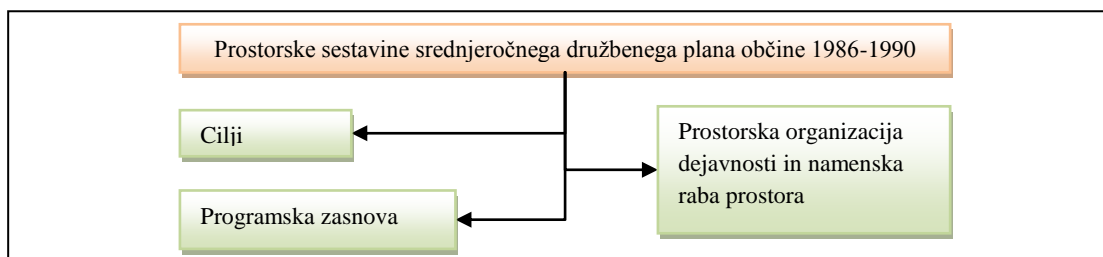
- območja zemljišč za kmetijstvo, gozdarstvo in druge osnovne rabe,
- območja za varovanje naravne in kulturne dediščine ter preostalih vrednot okolja,
- območja za rekreacijo in druge dodatne rabe,
- zemljišča na katerih je bila možna nadaljnja poselitev in izgradnja infrastrukturnih omrežij, objektov in naprav.

Prostorske sestavine srednjeročnih družbenih planov občin za obdobje 1986-1990

Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana občine (v nadaljevanju PS SDPO) so se za razliko od PS DPO pripravljale za obdobje petih let. Z njimi so se sprejemale odločitve o kratkoročnem razvoju v prostoru. Pri tem pa je bilo treba upoštevati razvojne potrebe in usmeritve, zapisane v PS DPO (Dekleva in sod., 2011). Na sliki 2 je prikazana vsebina PS SDPO za obdobje 1986-2000, kamor so bili uvrščeni cilji, ki jih je bilo treba v srednjeročnem obdobju uresničiti v zvezi z urejanjem prostora in varstva okolja. Podrobneje je bila določena prostorska organizacija in namenska raba prostora na območjih, kjer so bile po dogovorih o temeljih PS SDPO in v skladu z PS DPO predvidene naloge v zvezi z urejanjem prostora (Navodilo PS, 1985).

Na območjih kompleksnih graditev ali prenov, za katere je bil izdelan tudi prostorski izvedbeni načrt (PIN), je bilo treba najprej izdelati programsko zasnovo, s katero so bili opredeljeni vsi tehnološki pogoji in omejitve, organizacija dejavnosti, podlage za določitev stavbnega zemljišča, podrobno namenska raba površin, infrastrukturna omrežja, objekti in naprave, usmeritve za varovanje naravne in

kulturne dediščine, usmeritve za varovanje in izboljšanje bivalnega in delovnega okolja ter usmeritve za rabo prostora za obrambo in zaščito (Navodilo PS, 1985).

Slika 2: Vsebina prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana občine (Izdelano po: Navodilo PS, 1985)

Grafično so se PS SDPO, tako kot PS DPO, prikazale v kartografskem delu, ki ga je sestavljal sistem tematskih kart. V kartografskem delu PS SDPO so bile prikazane lokacije obstoječih objektov in naprav ter v srednjeročnem obdobju določene lokacije prostorsko pomembnih nalog. Grafični del kartografske dokumentacije PS SDPO je bil prikazan v merilu 1 : 5000. Programska zasnova je prikazana v merilu 1 : 2000 oz. 1 : 1000.

Prostorski izvedbeni akti na ravni občine

Z dolgoročnimi plani so bile oblikovane temeljne in strateške usmeritve, s srednjeročnimi plani pa konkretizirane aktualne usmeritve za srednjeročno obdobje. S prostorskimi izvedbenimi akti so bile planske odločitve konkretizirane z izvedbeno podlago za posege v prostor in druge ukrepe v okviru urejanja prostora. Prostorski izvedbeni akti so predstavljali operativne inštrumente preko katerih so se izvajali PS SDPO. Grafično so bili prikazani na reambuliranih (posodobljenih) temeljnih topografskih načrtih obstoječega stanja, dopolnjenih s katastrskimi podatki o parcelah. Merilo prikaza je bilo lahko različno. Določeno je bilo glede na potrebno podrobnost obdelave (Vuga in sod., 1987).

ZUN je določal dve vrsti prostorskih izvedbenih aktov:

- prostorske ureditvene pogoje (v nadaljevanju PUP),
- prostorske izvedbene načrte (v nadaljevanju PIN), ki predstavljajo podlago za izdajo lokacijskega dovoljenja ter za parcelacijo zemljišč.

PUP so se določali za območja v občini, za katera ni bila predvidena izdelava PIN ter za območja, za katera je bila izdelava PIN sicer predvidena, vendar ti še niso bili sprejeti v tekočem planskem obdobju (Vuga in sod., 1987). S PUP so bila določena (ZUN, 1984):

- merila in pogoji za graditev ali prenavo objektov,
- merila in pogoji za izvajanje drugih posegov, ki trajno spreminjajo prostor,
- merila za določanje gradbenih parcel,
- merila in pogoji za komunalno urejanje stavbnih zemljišč,...

S PIN pa so se urejala ureditvena območja naselij, ki so bila s PS SDPO predvidena za graditev, širitev ali prenavo. Med PIN so bili uvrščeni zazidalni, ureditveni in lokacijski načrti. Podrobnejša vsebina, namen ter grafični prikaz PIN je bila opredeljena v Navodilu o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov (1985).

Zakonodaja na področju urejanja in načrtovanja prostora iz leta 1984 je ostala v veljavi vse do osamosvojitve Slovenije, ko je bil sprejet Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju (v nadaljevanju ZPUP, Uradni list RS, št. 48/90). Zakon je podaljšal veljavnost prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov države in občin. Prostorski akti naj bi bili tako veljavni do sprejetja novih zakonskih predpisov o urejanju prostora, vendar se to ni zgodilo še celo desetletje, ko je bil šele konec leta 2002 sprejet Zakon o urejanju prostora-1 (v nadaljevanju ZUreP-1, Uradni list RS št. 110/2002).

2.2 Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki

V kartografskem delu prostorskih sestavin (v nadaljevanju PS) planskih aktov občin je bilo na kartah prikazano veliko število različnih informacij, ki so počasi prehajale iz analogne v digitalno obliko. V obdobju po letu 1990 so se sicer prostorski akti še vedno risali v analogni obliki, vendar pa je bilo vedno večje število podatkov na razpolago tudi v digitalni obliki. Razvoj računalniške opreme, ustreznih računalniških programov, digitalnega katastrskega načrta ter sektorskih podatkov, ki so bili dostopni v digitalni obliki je spodbudilo občine, da so se v vse večjem številu odločale za digitalizacijo prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov (Kostrevc, 2003).

V začetni fazi še ni bilo enotne metodologije in postopka digitalizacije PS planskih aktov občin, zato so občine k temu pristopale na različne načine. Kartografski del PS se je pretvorilo v digitalno obliko s pomočjo optičnega bralnika (postopek skeniranja) ter nato digitalni dokument »napelo« oziroma preneslo na digitalni katastrski načrt (v nadaljevanju DKN). Tak način digitalizacije je pogosto vodil do zamikov med mejami in razlik med podatki / prikazi na istem območju. Boljši in natančnejši pristop pa je predstavljal postopek vektorizacije prostorskih sestavin (Foški, 2012). Za poenotenje postopka digitalizacije ter oblike kartografskega dela PS DPO in PS SDPO je Urad za prostorsko planiranje RS pripravil Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (v nadaljevanju Pravilnik, Uradni list RS, št. 20/03), ki je v veljavo stopil leta 2003. Na ta način se je uvedla enotna metodologija digitalizacije PS planskih aktov občin in omogočil se je prehod na pripravo in sprejem prostorskih aktov po ZUreP-1 (2003).

Z namenom, da bi čim bolj olajšali uporabo Pravilnika, je Ministrstvo za okolje in prostor v maju 2003 pripravilo in izdalo tudi Strokovna priporočila za izvajanje Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (v nadaljevanju Strokovno priporočilo, Uradni list RS, št. 20/03). Kljub temu, da je v tem času že stopil v veljavo ZUreP-1, je bila izdaja Pravilnika in Strokovnega priporočila smiselna. ZUreP-1 je namreč podaljšal veljavnost PS DPO in PS SDPO za največ tri leta po uveljavitvi Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Konečnik Kunst, 2003).

Vsebinsko se je Pravilnik nanašal na opredelitev osnovne in podrobnejše namenske rabe prostora, na opredelitev območji varovanj in omejitev s pripadajočimi enotnimi grafičnimi znaki v digitalni obliki ter na način posredovanja digitalnih prostorskih sestavin. Za ostale prostorske sestavine, ki so prikazane v kartografskem delu PS DPO in PS SDPO in ki s Pravilnikom nimajo predpisane enotne vsebine in oblike v digitalni obliki, je vsebina opredeljena v Strokovnem priporočilu. Tak primer predstavljata krajinska in urbanistična zasnova (Strokovna priporočila, 2003).

2.3 Urejanje prostora v letih 2003-2007

Zakonodajo na področju urejanja in načrtovanja prostora iz leta 1984 je nadomestil Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1, Uradni list RS, št. 110/2002), ki je stopil v veljavo leta 2003, vendar v celoti ni nikoli zaživel. V letu 2007 ga je namreč nadomestil nov Zakon o prostorskem načrtovanju, ki je prizadevanja občin za izdelavo nove generacije prostorskih aktov preusmeril v novo vsebinsko in oblikovno strukturo priprave in sprejemanja prostorskih aktov na svojem območju. ZUreP-1 (2003) je tako ostal vsebinsko le na hipotetični ravni, saj v praksi ni doživel polne uresničitve urejanja in načrtovanja prostora na ravni občin.

ZUreP-1 je v svojih določbah sistemsko urejal prostorsko načrtovanje, zagotavljal opremljanje zemljišč za gradnjo ter vodenje sistema zbirke prostorskih podatkov. Določal je tudi pogoje za opravljanje dejavnosti prostorskega načrtovanja, nadzor nad izvajanjem zakonskih določil ter urejal pristojnosti na državni in občinski ravni (ZUreP-1, 2003). Zakon je posegel tudi v strokovno terminologijo ter na novo poimenoval osnovne pojme vezane na urejanje in načrtovanje prostora. Na novo je poimenoval tudi prostorske akte ter uvedel spremembe tudi na vsebinskem področju (glede na namen in glede na pristojnosti za pripravo in sprejemanje prostorskih aktov), kar je prikazano na preglednici 1.

Na podlagi ZUreP-1 je ministrstvo pristojno za prostor izdalo pravilnike o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave prostorskih aktov, v katerih je bilo med drugim določeno, da se morajo prostorski akti izdelati tudi v digitalni obliki, kar je ena izmed novosti, glede na zakonodajo iz leta 1984.

Preglednica 1: Delitev prostorskih aktov (ZUreP-1, 2003)

Prostorski akti glede na namen			
	/	<i>Strateški prostorski akt</i>	<i>Izvedbeni prostorski akt</i>
Prostorski akti glede na pristojnost	<i>Državni prostorski akti</i>	*strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SPRS) - temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru *prostorski red Slovenije (v nadaljevanju PRS) - zbirka temeljnih pravil za urejanje prostora	*državni lokacijski načrti (v nadaljevanju DLN) - načrtovanje prostorskih ureditev državnega pomena
	<i>Občinski prostorski akti</i>	*strategija prostorskega razvoja občine	*prostorski red občine *občinski lokacijski načrti
	<i>Regionalni prostorski akti</i>	*regionalna zasnova prostorskega razvoja	/

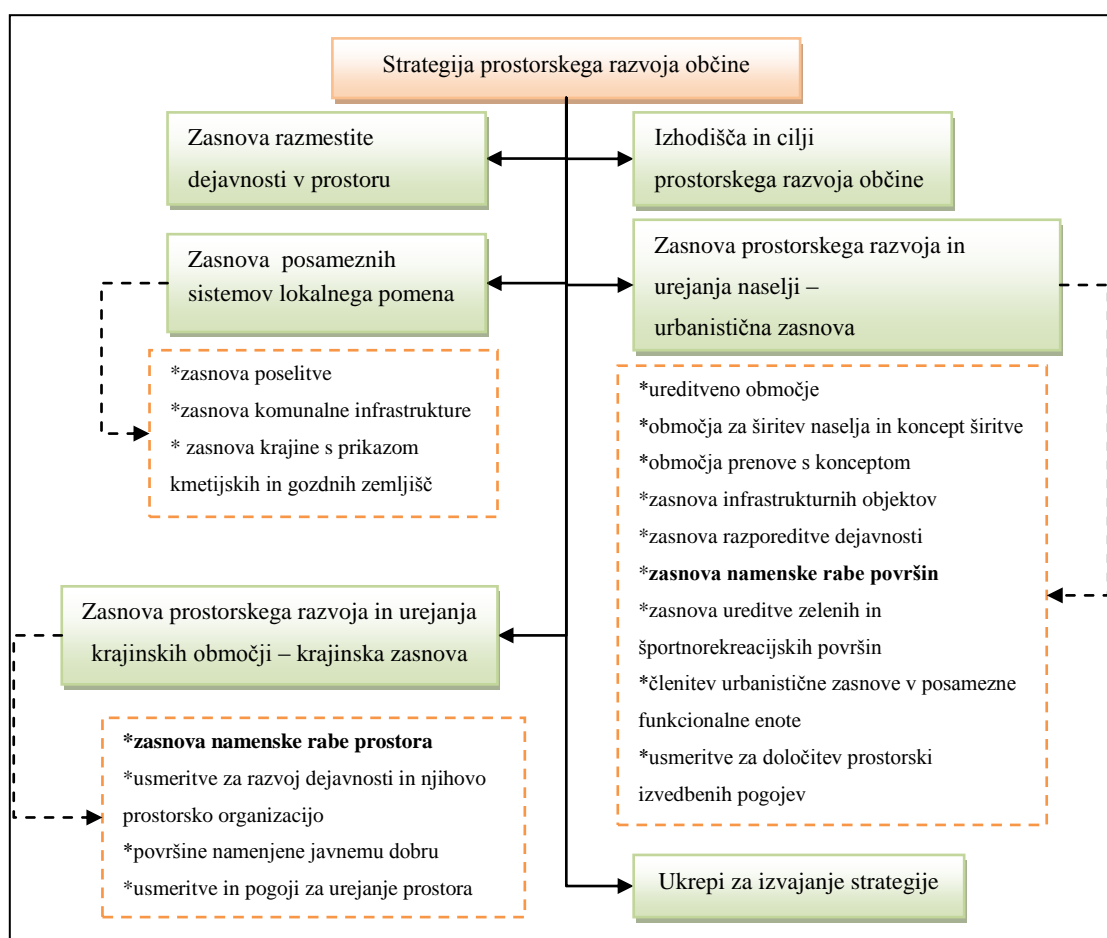
Občinski prostorski akti

Strategija prostorskega razvoja občine (v nadaljevanju SPRO), prostorski red občine (v nadaljevanju PRO) ter občinski lokacijski načrti (v nadaljevanju OLN) naj bi predstavljali občinske prostorske akte,

ki bi kot podrejeni prostorski akti, morali upoštevati določbe nadrejenih prostorskih aktov na ravni države.

Strategija prostorskega razvoja občine

SPRO naj bi bil temeljni strateški dokument, ki bi določal usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru in njegove rabe, pri čemer bi morali biti zagotovljeni pogoji za vzdržen in usklajen razvoj na območju občine. Podobno kot strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SPRS) na državni, bi SPRO na občinski ravni, morala opredeljevati cilje in izhodišča prostorskega razvoja, zasnovo razmestitve dejavnosti v prostoru, zasnovo poselitve in komunalne infrastrukture (ZUreP-1, 2003). Iz slike 3 je razvidno, da sta bili v SPRO še vedno sistemsko vključeni tudi urbanistična in krajinska zasnova, prostorska akta, ki sta se vsebinsko in oblikovno ohranila glede na področno zakonodajo iz leta 1984.

Slika 3: Vsebina besedilnega dela SPRO (Izdelano po: ZUreP-1, 2003)

Podatki SPRO naj bi se grafično prikazali v kartografskem delu prostorskega akta in bi morali vsebovati (Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave strategije prostorskega razvoja občine ter vrstah njenih strokovnih podlag, 2004):

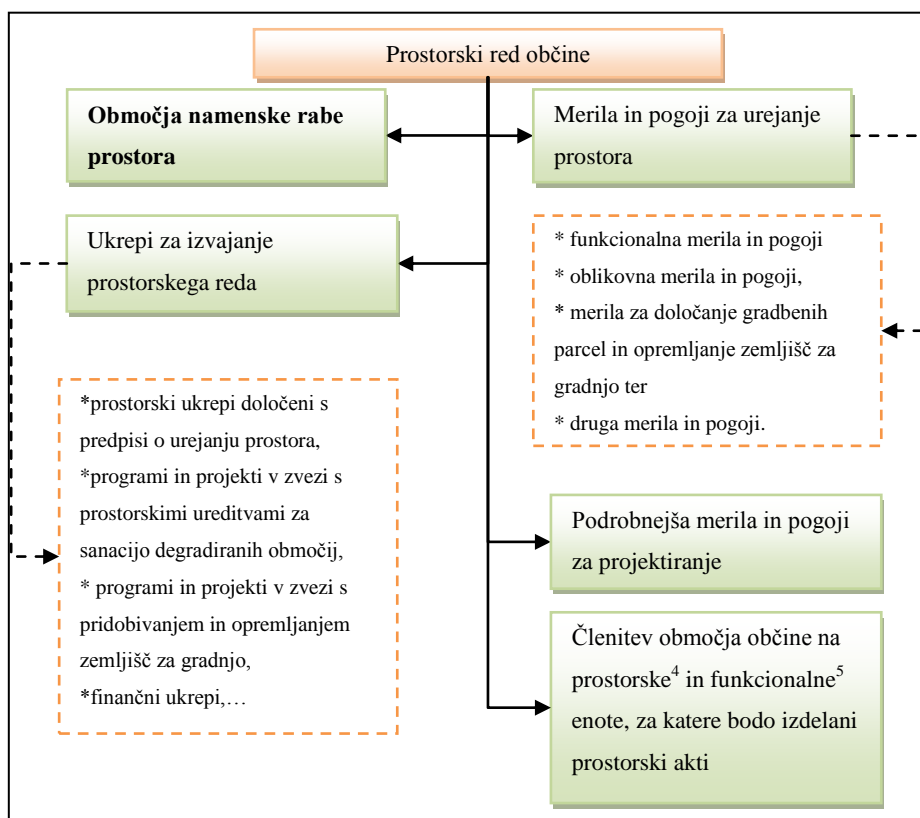
- zasnovo razmestitve dejavnosti v prostoru s prikazom na kartah v publikacijskem merilu,
- zasnove posameznih prostorskih sistemov lokalnega pomena na kartah praviloma v merilu 1 : 50 000 ali podrobnejšem.

Urbanistične in krajinske zasnove naj bi bile prikazane na kartah, z najmanjšo natančnostjo merila 1 : 10 000.

Digitalno naj bi se prostorski podatki hranili v vektorski obliki z ustreznimi opisnimi podatki. Grafični znaki zasnove namenske rabe prostora s pravilnikom o vsebini, obliki in načinu priprave SPRO niso bili posebej določeni in poenoteni, je pa bil v pravilniku dan nasvet, da je za prikazovanje teh območji smiselno uporabljati enotne grafične znake, ki veljajo za prikazovanje namenske rabe prostora v prostorskem redu občine.

Prostorski red občine in namenska raba prostora

PRO naj bi predstavljal temeljni izvedbeni dokument, ki bi skladno s SPRS (2004) ter ob upoštevanju pravil iz Prostorskega reda Slovenije (v nadaljevanju PRS, 2004), določal pogoje in merila za urejanje prostora, območja namenske rabe prostora in pripravo OLN. Na območjih, ki se niso urejala z OLN, je predstavljal pravno podlago za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov (ZGO, 2002). Za pomoč pri izdelavi PRO, je leta 2004 Ministrstvo za okolje in prostor sprejelo Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag (v nadaljevanju Pravilnik PRO, Uradni list RS, št. 127/04).

Slika 4: Vsebina besedilnega dela PRO (Izdelano po: Pravilnik PRO, 2004)

PRO naj bi sestavljala besedilni in grafični del (slika 4). PRO naj bi bil izdelan v analogni in digitalni obliki, ki bi morala biti med seboj identični. V primeru neskladnosti podatkov med oblikama, bi veljavni akt predstavljal njegova analogna oblika. Grafični podatki naj bi se v analogni obliki prikazali v kartografskem delu PRO, ki bi vseboval naslovne liste (naslovi vsebin grafičnih načrtov,

⁴ Prostorska enota je območje z enotnimi morfološkimi, lahko pa tudi funkcionalnimi značilnostmi, na katerih se določijo enotna merila in pogoji za urejanje prostora (Pravilnik PRO, 2004).

⁵ Funkcionalna enota je območje z enovitimi naravnimi in ustvarjenimi sestavinami ter enotnimi funkcionalnimi značilnostmi, lahko pa tudi s prevladujočo rabo prostora (Pravilnik PRO, 2004).

pregledni list s prikazano razdelitvijo načrtov na liste v merilu najmanj 1 : 50 000, list z legendo) in grafične načrte. Na njih naj bi bila v merilu 1 : 5000 prikazana območja namenske rabe prostora, območja funkcionalnih in prostorskih enot z merili in pogoji za urejanje prostora ter območja in objekti gospodarske javne infrastrukture. Izdelani naj bi bili na podlagi zemljiškokatastrskega prikaza v državnem koordinatnem sistemu (Pravilnik PRO, 2004).

V digitalni obliki naj bi se podatki o območjih osnovne in podrobnejše namenske rabe prostora, območjih prostorskih in funkcionalnih enot ter merilih in pogojih za urejanje prostora, prikazali na grafičnih načrtih v vektorski obliki. Vodili naj bi se s topološko pravilnimi poligoni, linijami in točkami (Pravilnik PRO, 2004). Način prikazovanja namenske rabe prostora naj se s Pravilnikom PRO (2004) ne bi spremenil, kategorije osnovne in podrobne namenske rabe prostora so ostale bolj ali manj nespremenjene. Še vedno naj bi se kategorije osnovne namenske rabe prostora označevale z barvno, kategorije podrobne namenske rabe prostora pa s črkovno oznako.

ZUreP-1 (2003) je opredeljeval namensko rabo prostora v prostorskih aktih občin. Namenska raba prostora določa namen, za katerega se posamezno zemljišče lahko uporablja ter se lahko razlikuje od dejanske rabe v prostoru. ZUreP-1 je namensko rabo prostora delil na osnovno in podrobno. Območja osnovne namenske rabe prostora so se določala glede na fizične lastnosti prostora in glede na predvideno namembnost določenega prostora. Delila so se na (Pravilnik PRO, 2004):

- območja poselitev,
- območja gospodarske infrastrukture,
- območja krajine.

Po načelih pretežnosti, združljivosti in dopolnjevanja posameznih dejavnosti so se območja osnovne namenske rabe prostora lahko delila na površine podrobnejše namenske rabe prostora.

Na območjih poselitve so bila to (Pravilnik PRO, 2004):

- območja stanovanj,
- območja proizvodnih dejavnosti,
- mešana območja,
- posebna območja,
- območja družbene infrastrukture ter
- območja zelenih površin.

Območja gospodarske infrastrukture so se delila na (Pravilnik PRO, 2004):

- območja prometne infrastrukture,
- območja komunikacijske infrastrukture,
- območja energetske infrastrukture,
- območja okoljske infrastrukture,
- komunikacijski vodi, energetski vodi ter vodi okoljske infrastrukture.

Območja krajine so se lahko členila na (Pravilnik PRO, 2004):

- območja vodnih zemljišč,
- območja mineralnih surovin,
- območja kmetijskih zemljišč,

- območja gozdov,
- območja za potrebe obrambe,
- območja za potrebe varstva pred naravnimi nesrečami in
- ostala območja.

Namensko rabo prostora je bilo potrebno določiti za celotno območje občine. Merilo za prikaz natančnosti območij osnovne in podrobnejše namenske rabe prostora je predstavljala zahteva, da je njihove meje možno določiti v naravi in prikazati v zemljiškem katastru (ZUreP-1, 2003).

Pravilnik PRO (2004) je določal, da se površine podrobnejše namenske rabe prostora lahko prikažejo tudi podrobneje, pri čemer je bilo potrebno upoštevati:

- morfološke značilnosti prostora in grajenih struktur ter značilnosti načrtovanih prostorskih ureditev,
- enotno klasifikacijo dejavnosti in vrst objektov,
- ter druge razvrstitve objektov, določene s predpisi, ki se nanašajo na urejanje prostora in graditev objektov.

Občinski lokacijski načrt

Občinski lokacijski načrt (v nadaljevanju OLN) je bil izvedbeni prostorski akt, s katerim so se podrobneje načrtovale prostorske ureditve občinskega pomena. Ob tem je bilo treba upoštevati SPRO in PRO. Z OLN so se določali lokacijski pogoji za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja. Tako državni, kot tudi občinski lokacijski načrti, so zamenjali / nadomestili prostorske izvedbene načrte iz zakonodaje na področju urejanja prostora iz leta 1984. Za razliko od PIN, so bili lokacijski načrti po ZUreP-1 časovno omejeni projektni dokumenti, ki naj bi prenehali veljati, ko so izvedeni oziroma, ko je program pozidave ali ureditve, ki so ga predvidevali načrti, uresničen (ZUreP-1, 2003).

V času veljave ZUreP-1 so bili na državni ravni sprejeti SPRS, PRS ter številni državni lokacijski načrti (Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, 2012). Kljub temu, da je zakon določal, da morajo občine v roku treh let po uveljavitvi SPRS (kar je bilo najkasneje do 20. 7. 2007) sprejeti SPRO in PRO, tega ni storila nobena občina. Ker do sprejema občinskih aktov ni prišlo, so se sprva načrtovale spremembe zakona, ki so se v začetku omejile le na postopkovne določbe glede priprave občinskih prostorskih aktov, a so kasneje privedle do priprave novega zakona (Dekleva in sod., 2011). Na spletni strani Ministrstva za okolje in prostor so dne 16. 11. 2006 pod novicami zapisali, da je bilo nov zakon potrebno sprejeti, »saj se je v praksi pokazalo, da nekatere ureditve, posebej tiste, ki se nanašajo na prostorsko načrtovanje, ne sledijo v celoti sodobnim spoznanjem na tem področju, da so posamezne predpisane rešitve nejasne in deloma celo neizvedljive ter vsebinsko in organizacijsko vprašljive in da so zato potrebne takojšnje spremembe« (Ministrstvo za okolje in prostor, 2006).

2.4 Prostorsko načrtovanje od leta 2007 dalje

Zakon o prostorskem načrtovanju oziroma ZPNačrt je stopil v veljavo aprila 2007 (Uradni list RS, št. 33/07) in velja še danes. Pripravljalci zakona so z uveljavitvijo ZPNačrt želeli odpraviti pomanjkljivosti ZUreP-1, predvsem pa skrajšati postopke priprave in sprejemanja občinskih prostorskih aktov (Ministrstvo za okolje in prostor, 2006). Z uveljavitvijo ZPNačrt je prenehala veljati

večina členov dotlej veljavnega ZUreP-1, razen členov, ki se nanašajo na prostorske ukrepe in na nadzorstvo ter kazenske določbe. ZPNačrt (2007) ureja prostorsko načrtovanje, določa vrsto, vsebino in medsebojna razmerja prostorskih aktov, ureja opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitve in delovanje prostorskega informacijskega sistema. Zakon je uvedel nove nazive prostorskih aktov, ki se glede na administrativno območje ter pristojnosti delijo na državne, medobčinske (ki jih skupaj pripravi več občin) in lokalne oziroma občinske prostorske akte.

Državna prostorska akta sta (ZPNačrt, 2007):

- državni strateški prostorski načrt (v nadaljevanju DSPN), s katerim se ob upoštevanju zahtev s področja varstva okolja, trajnostne rabe naravnih dobrin, varstva kulturne dediščine in ohranjanja človekovega zdravja določajo cilji in izhodišča prostorskega razvoja države, z namenom zagotavljanja učinkovitega ter usklajenega prostorskega razvoja. Ko bo DSPN izdelan in sprejet na Vladi RS bo nadomestil sedaj še veljavno SPRS (2004).
- državni prostorski načrt (v nadaljevanju DPN), s katerim se načrtujejo prostorske ureditve državnega pomena (ki so zapisane v DSPN) in določajo prostorski izvedbeni pogoji. Izdeluje se jih namesto prejšnjih DLN.

Med medobčinske prostorske akte štejemo regionalne prostorske načrte (v nadaljevanju RPN), ki se izdelajo za načrtovanje prostorskih ureditev regionalnega pomena. RPN naj bi se pripravljali za več občin hkrati, vendar v praksi še nihče ni pristopil k njihovi izdelavi. Strateških vsebin akt ne vsebuje. V svoji vsebini določa namensko rabo prostora in prostorske izvedbene pogoje (Dekleva in sod., 2011).

Občinska prostorska akta po ZPNačrt sta:

- občinski prostorski načrt (v nadaljevanju OPN),
- občinski podrobni prostorski načrt (v nadaljevanju OPPN).

Prostorski akti se izdelajo v digitalni obliki. Sestavljeni so iz tekstualnega in grafičnega dela. Za zgoraj navedene akte velja, da morajo biti podrejeni prostorski akti skladni z nadrejenimi in jim ne smejo nasprotovati: DPN ne sme biti v nasprotju z DSPN, občinski prostorski akti morajo biti skladni z državnimi itn.

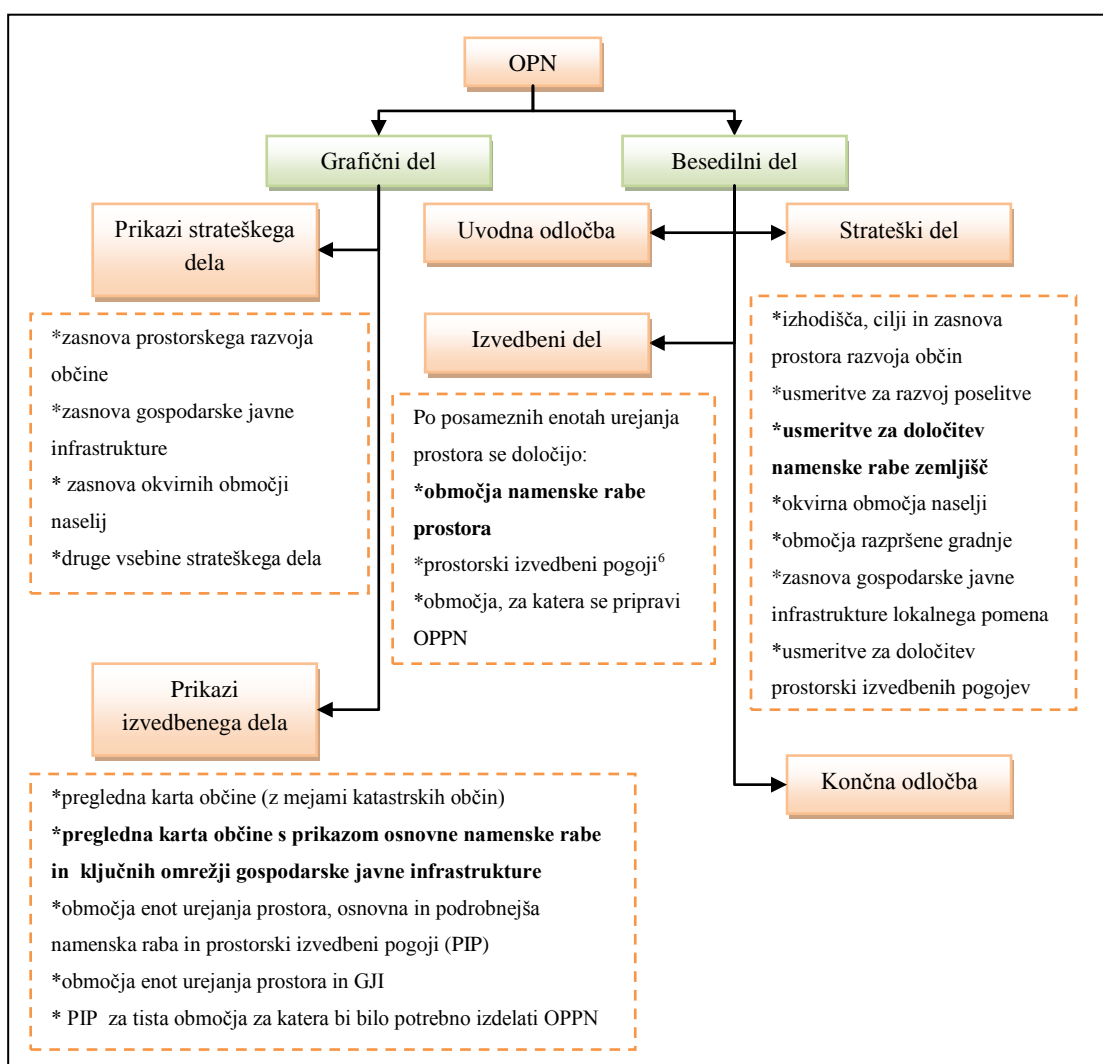
Občinski prostorski načrt

Občine pripravljajo in sprejemajo OPN za svoje celotno območje. Zakon ga opredeljuje kot enovit akt, ki celovito obravnava prostorsko problematiko. Z njim se določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo se prostorske ureditve lokalnega pomena, določijo se pogoji umeščanja objektov v prostor. OPN združuje strateške in izvedbene vsebine z vrstami, pogoji in merili za izvedbo prostorskih ureditev. Strateški del OPN lahko občine (predvsem je to priporočljivo za mestne in druge večje občine) sprejmejo kot samostojen prostorski akt – občinski strateški prostorski načrt. Strateški del akta vsebinsko nadomešča po ZUreP-1 določeno SPRO, izvedbeni del pa PRO (ZPNačrt, 2007).

Postopek priprave in sprejema OPN opisujeta ZPNačrt ter Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območji sanacij razpršene gradnje in območji za razvoj in širitev naselij (v nadaljevanju Pravilnik OPN, Uradni list RS, št. 99/07).

OPN se izdelava v digitalni obliki, za arhiviranje in vpogled pa se uporablja tudi analogna oblika, katera mora biti skladna z digitalno. V primeru neskladnosti, se uporablja analogna oblika.

Slika 5 prikazuje vsebino grafičnega in besedilnega dela OPN. Grafični prikazi strateškega dela se prikazujejo na državnih topografskih kartah merila 1 : 50 000. V prikazu izvedbenega dela, se pregledna karta občine z mejami katastrskih občin ter pregledna karta občine s prikazom osnovne namenske rabe prostora in ključnih omrežij gospodarske javne infrastrukture prikažeta na državni topografski karti z natančnostjo merila največ 1 : 50 000. V merilu najmanj 1 : 5 000 se na geodetskih načrtih prikažejo območja enot urejanja prostora, osnovne in podrobnejše namenske rabe prostora in prostorsko izvedbene pogoje (v nadaljevanju PIP) ter območja enot urejanja prostora in prikazi javne gospodarske infrastrukture (Pravilnik OPN, 2007).

Slika 5: Prikaz vsebinske sestave OPN (Izdelano po: ZPNačrt, 2007)

ZPNačrt definicije namenske rabe prostora ni spremenil, saj jo tako kot ZUreP-1 opredeljuje kot s prostorskimi akti določeno rabo zemljišč in objektov.

⁶ Prostorski izvedbeni pogoji, so s prostorskim aktom določeni pogoji in merila za umeščanje posegov v prostor, skladno s katerimi se pripravljajo projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov (ZPNačrt, 2007).

Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč, zapisane v strateškem delu OPN (slika 5), se nanašajo na stavbna, kmetijska, gozdna, vodna ter druga zemljišča. Določijo se na podlagi usmeritev za razvoj poselitve, razvoja v krajini in zasnove gospodarske infrastrukture. V izvedbenem delu OPN (slika 5) so opredeljena območja namenske rabe prostora, ki se ob upoštevanju področnih predpisov (Zakon o kmetijskih zemljiščih, Zakon o gozdovih, Zakon o vodah itn.) določijo oziroma prikažejo glede na fizične lastnosti prostora in predvideno rabo ter se v skladu z izhodišči in usmeritvami iz hierarhično nadrejenih prostorskih aktov delijo na (Pravilnik OPN, 2007):

- območja stavbnih zemljišč,
- območja kmetijskih zemljišč,
- območja gozdnih zemljišč,
- območja vodnih zemljišč,
- območja drugih zemljišč.

V urbanih središčih se podrobnejša namenska raba prostora določi na podlagi urbanističnega načrta (Pravilnik OPN, 2007).

Načrtovanje prostorskih ureditev v mestih – urbanistični načrt

Vsebina strateškega in izvedbenega dela OPN se za območja posameznih mest ali naselji mestnega značaja ter drugih razvojnih središč, ki bodo zaradi predvidenega razvoja postala mesta, določi na podlagi urbanističnega načrta (ZPNačrt, 2007). Urbanistični načrt je torej strokovna podlaga, s katero se proučuje in celovito načrtuje razvoj najpomembnejših naselij v občini. Sestavljen je iz konceptualnega in podrobnejšega dela.

Konceptualni del se opredeli na podlagi izhodišč in ciljev prostorskega razvoja občine in naselja. Sestavljajo ga (Pravilnik OPN, 2007):

- koncept prometnega omrežja in javnega potniškega prometa,
- koncept opremljanja z gospodarsko javno infrastrukturo,
- koncept podrobnejše namenske rabe prostora na območju stavbnih zemljišč.
- lokalni energetske koncept,
- koncept prostorskih ureditev, ki se nanašajo na varstvo okolja,
- koncept zelenega sistema,
- koncept urbanističnega in arhitekturnega oblikovanja.

Na podlagi konceptualnega dela, se v podrobnejšem delu opredelijo območja (Pravilnik OPN):

- celovite prenove,
- notranjega razvoja,
- širitve naselja,
- javnih in zelenih površin,
- ostala območja.

Na teh območjih pa se nato v podrobnejšem delu proučijo oziroma opredelijo (Pravilnik OPN):

- enote urejanja prostora,
- podrobnejša namenska raba prostora,
- elementi urbanističnega in arhitekturnega oblikovanja območji in objektov,

- javne in zelene površine,
- opremljanje stavbnih zemljišč z gospodarsko javno infrastrukturo.

Načrtovanje prostorskih ureditev zunaj območij naselij in mest

Prostorske ureditve in posamezni posegi v prostor, ki se lahko načrtujejo izven območij naselij so (ZPNačrt, 2007):

- tisti, ki neposredno služijo kmetijski, gozdarski ali turistični dejavnosti,
- tisti, ki so namenjeni opravljanju lokalnih gospodarskih javnih služb,
- lokalno grajeno javno dobro,
- za izvajanje ukrepov na področju varstva okolja, ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine,
- za namen športa in rekreacije,
- za rabo naravnih dobrin,
- za namene obrambe ter varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, kadar so te prostorske ureditve v pristojnosti občine.

Občinski podrobni prostorski načrt

Za območja, ki iz različnih razlogov potrebujejo podrobnejše načrtovanje (na primer: območja sanacije razpršene gradnje, razvoja naselja kot širitve nove površine, izkoriščanja mineralnih surovin in rud ter njihove sanacije, celovite oziroma delne prenovе naselja, gospodarske javne infrastrukture), lahko občina pripravi in sprejme OPPN. OPPN je torej neobvezen izvedbeni prostorski akt občine, ki mora biti skladen z OPN. Podobno kot DPN, le da za prostorske ureditve lokalnega pomena, OPPN podrobno določa pogoje in merila za izvedbo načrtovanih prostorskih ureditev in je podlaga za odločanje v upravnem postopku dovoljevanja gradnje objektov (Breznik in sod., 2010).

2.4.1 Dopolnitve Zakona o prostorskem načrtovanju in današnje stanje na področju prostorske zakonodaje

ZPNačrt je določal, da morajo občine sprejeti svoje temeljne prostorske načrte (t.j. OPN) najkasneje v roku dveh let od sprejema in uveljavitve Pravilnika OPN. Ker se je rok za sprejem OPN iztekel 14. 11. 2009 in ker večina občin teh postopkov do roka ni zaključila, je Vlada RS predlagala podaljšanje tega roka ter druge spremembe ZPNačrt, predvsem na področju pripravljanja in sprejemanja prostorskih aktov. Zato so leta 2010 sprejeli Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt-A, Uradni list RS št. 108/09), s katerim se je tudi rok za sprejem OPN podaljšal do začetka leta 2011 (Breznik in sod., 2010).

Dekleva in sodelavci ugotavljajo, da priprava prostorskih aktov občin, kljub sprejetju ZPNačrt ter spremembi tega leta 2009, ni nič hitrejša, kot je bila prej. Kot razloge navajajo precejšnje težave, ki spremljajo pripravo in sprejem občinskih prostorskih načrtov ter dejstvo, da ZPNačrt določa tudi možnost, da občine do izteka roka za pripravo OPN lahko spreminjajo in dopolnjujejo prostorske sestavine še veljavnih planskih aktov. Ker je ZPNačrt-A ta rok še podaljšal do konca leta 2010, je precej občin dopolnilo in spremenilo planske akte, zaradi česar nimajo posebne potrebe po sprejemanju in pripravi OPN (Dekleva in sod., 2011).

»Velike težave povzročajo pripravljavcem tudi izjemna obsežnost in raznolikost vsebin ter različna podrobnost njihove obdelave v OPN, kadar se ta pripravlja kot enovit dokument. Izdelava takšnega dokumenta je vsebinsko zelo zahtevna, ker posamezni deli dokumenta zahtevajo različne metodološke pristope zato pa tudi različne strokovnjake, ki takšne OPN izdelujejo.« (Dekleva in sod., 2011, str. 84).

Po podatkih Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je bilo novembra 2011 v RS skupno 212 občin. Do decembra 2011 je OPN sprejelo zgolj 22 občin oz. 10 % vseh občin v RS, do konca julija 2012 pa 32 (Foški, 2012). V vseh ostalih občinah, kjer OPN še ni sprejet, kot veljavni prostorski akti še vedno veljajo prostorske sestavine dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana posamezne občine.

Stran je namenoma prazna.

3 METODOLOŠKI PRISTOP

3.1 Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora iz različnih obdobj

Občine so se v letih 2003/04 lotile digitalizacije takrat veljavnih prostorskih planov v skladu s Pravilnikom o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki iz leta 2003 (v nadaljevanju Pravilnik). Novi občinski prostorski načrti OPN, ki jih je uveljavil Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt, 2007), pa so izdelani na podlagi Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij iz leta 2007 (v nadaljevanju Pravilnik OPN). Digitalna oblika enih in drugih daje možnost njihove medsebojne primerjave, ki pa zahteva pravilni metodološki pristop, saj se oba zgoraj omenjena pravilnika vsebinsko med seboj razlikujeta. Vsebujeta namreč različne kategorije namenske rabe prostora, pri čemer so posamezne kategorije namenske rabe prostora z ZPNačrt uvedene na novo, ali pa so združene oziroma preimenovane. Za namen primerjave digitaliziranih prostorskih aktov (istih) občin iz leta 2003/04 in sprejetih OPN po letu 2007, je bilo treba kategorije namenske rabe prostora medsebojno uskladiti in poenotiti njihovo poimenovanje.

Na podlagi Pravilnika se je namenska raba prostora prikazala in določila za celotno območje občine ter se delila na območja osnovne namenske rabe prostora in na območja podrobne namenske rabe prostora (po načelih pretežnosti, združljivosti in dopolnjevanja posameznih dejavnosti). Kategorije namenske rabe prostora so bile povzete po tedaj veljavnih sektorskih predpisih, razen za poselitvena območja, ki so bila izvorno opredeljena v Pravilniku (Konečnik Kunst, 2003).

Osnovna namenska raba prostora se je po Pravilniku delila na poselitvena območja, območja gospodarske javne infrastrukture ter območja krajine.

Podrobnejšo namensko rabo prostora so na poselitvenih območjih predstavljala (Pravilnik, 2003):

- območja stanovanj,
- območja proizvodnih dejavnosti,
- območja javne infrastrukture,
- mešana območja in
- območja športnorekreacijskih in zelenih površin.

Območja gospodarske javne infrastrukture so sestavljala območja (Pravilnik, 2003):

- prometne infrastrukture,
- telekomunikacijske infrastrukture,
- energetske infrastrukture,
- komunalne infrastrukture in
- okoljske infrastrukture.

Območja krajine so se delila na območja (Pravilnik, 2003):

- površinskih voda,
- mineralnih surovin,
- gozdov,
- kmetijskih zemljišč,
- za potrebe obrambe ter
- za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Grafični znaki osnovne in podrobne namenske rabe prostora so bili določeni z barvno in črkovno oznako. Za vsako območje osnovne namenske rabe prostora je bila določena vodilna barva, ki je enaka tudi v primeru delitve na podrobnejšo namensko rabo prostora. Vrste podrobnejše namenske rabe prostora so se med seboj ločile na podlagi črkovnih označb, določenih v Pravilniku (2003). Grafični znaki v digitalni obliki so lahko od Pravilnika (2003) odstopali le v toliko, kolikor je to povezano s tehnologijo. Območja namenske rabe prostora so morala biti v digitalni obliki dani kot vektorski podatkovni sloj z urejeno topologijo (na primer: zaključenost poligonov, usmerjenost linij, poligoni se med seboj ne prekrivajo ipd.) Pri zajemu digitalnih prostorskih podatkov je bilo treba upoštevati natančnost predpisanih geodetskih podlag z možnostjo opredelitve v naravi (Strokovno priporočilo, 2003).

Namensko rabo prostora se po Pravilniku OPN (2007) določi za celotno območje občine, v skladu z izhodišči in usmeritvami iz hierarhično nadrejenih prostorskih aktov in ob upoštevanju področnih predpisov. Pravilnik OPN (2007), tako kot Pravilnik (2003), namensko rabo prostora deli na osnovno in podrobno namensko rabo prostora. Pod osnovno namensko rabo prostora se uvrščajo: območja stavbnih zemljišč, območja kmetijskih zemljišč, območja gozdnih zemljišč, območja voda in druga območja. V OPN se po posameznih enotah urejanja prostora, po načelu pretežnosti, določi oziroma prikaže območja podrobnejše namenske rabe prostora, ki jo zakon deli na: območja stanovanj, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti, posebna območja, območja zelenih površin, območja in omrežja prometne infrastrukture, območja komunikacijske / energetske / okoljske infrastrukture, območja za potrebe obrambe v naselju, površine razpršene poselitve⁷, razpršena gradnja⁸, območja najboljših (oziroma drugih) kmetijskih zemljišč, območja gozdnih zemljišč, območja površinskih voda, območja vodne infrastrukture, območja mineralnih surovin, območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja za potrebe obrambe zunaj naselji in ostala območja. Pri prikazovanju osnovne in podrobne namenske rabe prostora v digitalni obliki se je ohranil sistem podajanja s pomočjo barvnih in črkovnih oznak (Pravilnik OPN, 2007).

V izhodišču smo privzeli kategorije namenske rabe prostora po Pravilniku OPN iz leta 2007, ter jim prilagodili kategorije namenske rabe prostora iz Pravilnika iz leta 2003. Razloga za takšno določitev sta dva:

- omenjeni pravilnik je trenutno še vedno v veljavi in se po njem izdelujejo aktualni OPN,
- kategorije namenske rabe prostora so v tem pravilniku enolično določene tako po vrsti, nazivu in načinu grafičnega in besedilnega prikazovanja.

⁷ Razpršena poselitev je tip poselitve z nizko gostoto poselitve, je avtohtoni vzorec poselite in se kot taka ohranja (ZPNačrt, 2007).

⁸ Razpršena gradnja je negativni pojav v prostoru, njena značilnost je neracionalna izraba prostora in je kot taka potrebna sanacije (ZPNačrt, 2007).

V postopku prilagajanja kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora v enotno obliko, ki omogoča primerjavo prostorskih aktov iz različnih časovnih obdobj, je bilo treba upoštevati različne možnosti prevedb (preglednica 2):

→ *Združevanje rab*

Posamezne kategorije podrobne namenske rabe iz Pravilnika (2003), smo združili, saj je v Pravilniku OPN (2007) za te kategorije dana zgolj ena. Iz preglednice 2 razberemo, da smo prilagodili kategorije območja eno in dvostanovanjskih stavb ter območja večstanovanjskih stavb. Po novem pravilniku se ta območja združijo v enotno kategorijo – stanovanjske površine.

→ *Uvedba nove kategorije podrobne namenske rabe prostora*

V primeru osnovne namenske rabe prostora območja drugih zemljišč opazimo, da je v Pravilniku OPN (2007) dodana nova kategorija podrobne rabe prostora – ostala območja, ki jo Pravilnik (2003) ne določa. V primerjavi s Pravilnikom OPN (2007), se v Pravilniku (2003) tudi ni delilo območij za potrebe obrambe na tiste v naselju in izven njega.

→ *Opustitev kategorije podrobne namenske rabe prostora*

Nekatere kategorije podrobne namenske rabe prostora so se po Pravilniku (2003) delile še na posamezne površine podrobne namenske rabe prostora, z uveljavitvijo Pravilnika OPN (2007) pa se te kategorije ne delijo več. Npr. območja telekomunikacijske infrastrukture Pravilnik (2003) deli na območja objektov in naprav ter na telekomunikacijske vode. Pravilnik OPN (2007) pa delitve območij telekomunikacijske infrastrukture ne opredeljuje.

→ *Preimenovanje kategorije podrobne namenske rabe prostora*

Primer preimenovanja rabe predstavlja kategorija območij okoljske in komunalne infrastrukture (Pravilnik, 2003), ki se je preimenovala v območja okoljske infrastrukture (Pravilnik OPN, 2007).

Nekatere kategorije, kot je npr. razpršena gradnja in razpršena poselitev, je bilo treba dodati ne glede na oba obravnavana pravilnika. Po pregledu kartografskega dela nekaterih izbranih PS SDPO v analogni obliki, ki jih hranijo v arhivu UL FGG, Katedre za prostorsko planiranje, smo namreč ugotovili, da sta se v praksi ti kategoriji pred letom 2007 označevali z črkovno oznako R, barvna oznaka pa na planu ni bila dana (Foški, 2012).

Preglednica 2: Primerjalna tabela pravilnikov osnovne in podrobne namenske rabe prostora leta 2003 in 2007
(Pravilnik, 2003; ZPNačrt, 2007)

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine SS	1.1 območja eno in dvostanovanjskih stavb SE	1. območja stanovanj S
		1.2 območja večstanovanjskih stavb SV	
	1.2 stanovanjske površine za posebne namene SB	1.3 stanovanjska območja za posebne namene SS	
	1.3 površine podeželskega naselja SK	1.5 stanovanjska območja s kmetijskimi gospodarstvi SK	
	1.4 površine počitniških hiš SP	1.4 območja počitniških hiš SP	
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti CU	3.1 območja vzgoje in izobraževanja DI	3. območja javne infrastrukture D
		3.3 območja zdravstva DZ	
		3.4 območja socialnega varstva DV	
		3.5 območja kulture DK	
		3.6 območja javne uprave DU	
		3.7 območja čaščenja in opravljanja verskih dejavnosti DC	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 2.

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti CU	4.1 območja urbanih središč MS	4. mešana območja M
		4.2 območja storitvenih, proizvodnih in trgovskih dejavnosti MP	
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti CD	ni opredeljeno	3. območja javne infrastrukture D
3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.1 površine za industrijo IP	2.1 industrijska območja PI	2. območja proizvodnih dejavnosti P
	3.2 gospodarske cone IG	2.2 druga proizvodna območja PD	
	3.3 površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo IK		
4. posebna območja B	4.1 površine za turizem BT	4.4 turistična območja z nastanitvijo MT	4. mešana območja M
	4.2 površine drugih območij BD	4.3 posebna območja MB	
	4.3 športni centri BC	3.2 območja za šport DS	
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport ZS	5.1 območja za šport in rekreacijo ZS	5. območja športno rekreacijskih in zelenih površin Z
	5.2 parki ZP	5.2 parki ZP	
	5.3 površine za vrtičkarstvo ZV	5.3 druge zelene površine ZD	
	5.4 druge urejene zelene površine ZD		

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 2.

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
5. območja zelenih površin Z	5.5 pokopališča ZK	5.4 pokopališča ZK	5. območja športno rekreacijskih in zelenih površin Z
6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest PC	6.1 območja državnih cest DC	6. območja prometne infrastrukture I
		6.2 območja lokalnih cest LC	
		6.3 območja kolesarskih poti (DK-državne kolesarske poti, LK-lokalne kolesarske poti) DK	
		6.4 območja prometnih površin izven vozišča IP	
6. območja prometnih površin P	6.2 površine železnic PŽ	6.5 območja železniških prog ---	6. območja prometne infrastrukture I
	6.3 letališča PL	6.7 območja letališč in vzletišč (IL-letališče, IV-vzletišče) IL	
	6.4 heliporti PH		
	6.5 pristanišča PR	6.8 območja pristanišč IR	
	6.6 ostale prometne površine PO	6.6 območja železniških postaj IZ	
7. območja komunikacijske infrastrukture T	ni opredeljeno	7.1 območja objektov in naprav TO	7. območja telekomunikacijske infrastrukture T
		7.2 telekomunikacijski vodi T	
8. območja energetske infrastrukture E	ni opredeljeno	8.1 območja za oskrbo z električno energijo EE	8. območja energetske infrastrukture E
		8.2 daljnovodi (DV- daljnovodi, KV-kablovodi) DV...kV	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 2.

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
8. območja energetske infrastrukture E	ni opredeljeno	8.3 območja z oskrbo s plinom EP	8. območja energetske infrastrukture E
		8.4 plinovodi P	
		8.5 območja za preskrbo z nafto in naftnimi derivati EN	
		8.6 naftovodi in produktovodi (N-naftovodi, PR-produktovodi) N	
		8.7 območja za oskrbo s toplotno energijo ET	
		8.8 toplovodi ET	
9. območja okoljske infrastrukture O	ni opredeljeno	9.1 območja za oskrbo z vodo OV	9. območja komunalne in okoljske infrastrukture O
		9.2 vodovodi V	
		9.3 območja za čiščenje voda OC	
		9.4 kanalski vodi K	
		9.5 območja za ravnanje z odpadki OR	
		9.6 območja za odlaganje odpadkov OO	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 2.

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
10. območja za potrebe obrambe v naselju F	ni opredeljeno	ni opredeljeno	14. območja za potrebe obrambe OB
11. površine razpršene poselitve A	ni opredeljeno	ni opredeljeno	R
12. razpršena gradnja, zemljišče pod stavbo izven območij stavbnih zemljišč (informacija o dejanskem stanju)	ni opredeljeno	ni opredeljeno	R
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
1. najboljša kmetijska zemljišča K1	ni opredeljeno	12.1 območja intenzivne kmetijske proizvodnje	12. območja kmetijskih zemljišč KI
2. druga kmetijska zemljišča K2			
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
1. gozdna zemljišča G	ni opredeljeno	ni opredeljeno	13. območja gozdov
IV. OBMOČJA VODA			
1. površinske vode V	1.1 celinske vode VC	10.1 vodna zemljišča celinskih voda	10. območja površinskih voda

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 2.

<i>Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)</i>		<i>Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
1. površinske vode V	1.2 morje VM	10.2 vodna zemljišča morja	10. območja površinskih voda
2. območja vodne infrastrukture VI	ni opredeljeno	10.3 območja vodne infrastrukture VI	
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
1. območja mineralnih surovin L	1.1 površine nadzemnega pridobivalnega prostora LN	11.1 območja nadzemnega pridobivalnega prostora LN	11. območja mineralnih surovin L
	1.2 površine podzemnega pridobivalnega prostora s površinskim vplivom, ki onemogoča drugo rabo LP	11.2 območja podzemnega pridobivalnega prostora LP	
2. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N	ni opredeljeno	ni opredeljeno	15. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N
3. območja za potrebe obrambe zunaj naselij f	ni opredeljeno	ni opredeljeno	14. območja za potrebe obrambe OB
4. ostala območja OO	ni opredeljeno	ni opredeljeno	

3.2 Pridobivanje in topološko urejanje podatkov

3.2.1 Pridobivanje podatkov

Za analizo sprememb namenske rabe prostora v občinah Idrija in Postojna med leti 2003 ter 2011 smo z Ministrstva za infrastrukturo in prostor (v nadaljevanju MzIP) pridobili:

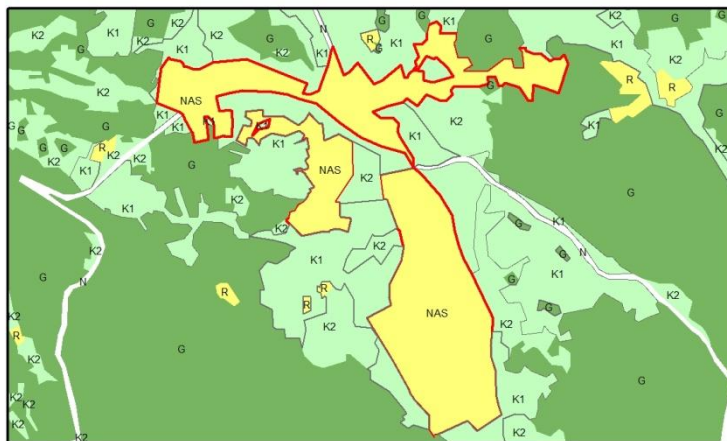
- digitalizirane prostorske sestavine Dolgoročnega plana Občine Idrija za obdobje 1986-2000 (grafični del) s končnico *.shp⁹,
- digitalizirane prostorske sestavine Dolgoročnega plana Občine Postojna za obdobje 1986-2000 v digitalni obliki (grafični del) s končnico *.shp,
- Občinski prostorski načrt Občine Idrija (OPN Idrija),
- Občinski prostorski načrt Občine Postojna (OPN Postojna) ter
- Register prostorskih enot z mejami posameznih naselij s končnico *.shp.

Za delo smo potrebovali tudi podrobno namensko rabo prostora oz. urbanistične zasnove večjih naselij v izbranih občinah in ker podrobna namenska raba prostora v digitaliziranih sestavinah dolgoročnega plana Občine Idrija (slika 6) in Občine Postojna ni določena, smo ustrezne urbanistične zasnove pridobili pri občinskih urbanistih. V primeru Občine Idrija, je urbanistična zasnova izdelana za naselja Črni Vrh, Godovič (Slika 7), Idrijo ter Spodnjo Idrijo. Pridobili smo jo kot samostojen grafični prikaz s končnico *.shp, v katerem se nahaja zgolj podrobna namenska raba prostora omenjenih naselij, namenska raba prostora izven naselij v grafičnem prikazu ni podana.

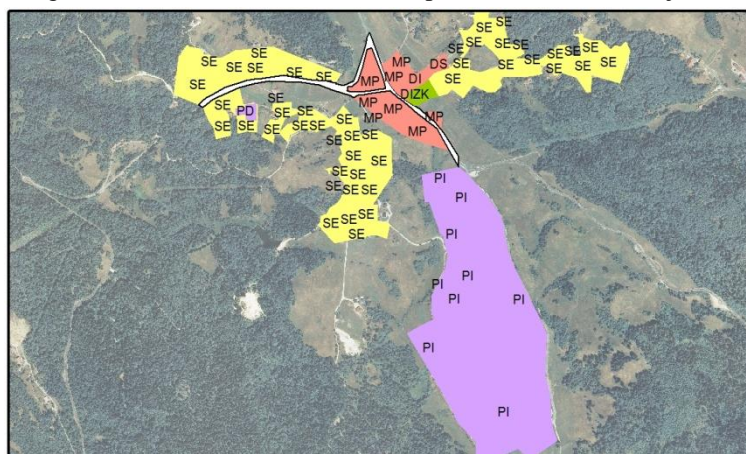
Ob združitvi grafičnih prikazov urbanistične zasnove in namenske rabe prostora izven naselij v Občini Idrija, smo ugotovili, da sta prikaza med seboj zamaknjena in se ne ujemata. Zato smo za namensko rabo prostora izven naselij uporabili grafični prikaz, ki je v prilogah OPN Občine Idrija podan z imenom prikaz stanja prostora. Prikaz je glede na namensko rabo prostora identičen tistemu, pridobljenemu na MzIP, le da se je ujemal z urbanistično zasnovo brez zamikov površin. Oba uporabljena grafična prikaza smo v nadaljevanju naloge poimenovali kot PS SDPO Idrija.

Za Občino Postojna je urbanistična zasnova narejena za mesto Postojna ter je v grafičnem prikazu s končnico *.shp podana skupaj z namensko rabo izven naselij oziroma skupaj s preostalo namensko rabo celotnega občinskega prostora. Ker smo imeli v primeru Postojne, tako podrobno, kot osnovno namensko rabo prostora podano v enem prikazu, smo pri kasnejšem delu tega tudi upoštevali (poimenovali smo ga kot PS SDPO Postojna).

⁹ Podatki s končnico *.shp omogočajo delo ter analize v programskem okolju ArcMap 10, ki smo ga pri delu uporabljali.

Slika 6: Naselje Godovič prekrito z osnovno namensko rabo prostora stavbnih zemljišč (PS SDPO Idrija, 2003)

Slika 7: Naselje Godovič prekrito s podrobno namensko rabo prostora oz. urbanistično zasnovo (PS SDPO Idrija, 2003)

Besedilni del dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Idrija smo pridobili na uradni občinski spletni strani, skupaj z vsemi spremembami in dopolnitvami prostorskih aktov. Besedilni del dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Postojna na uradni spletni strani ni objavljen, objavljene so zgolj njune spremembe. Besedilni del dolgoročnega plana Občine Postojna smo pridobili v Uradnem listu SRS, besedilni del prostorskih sestavin srednjeročnega družbenega plana pa v Uradnih objavah Primorskih novic. Občinska prostorska načrta obeh izbranih občin, sta bila na MZIP dobljena v digitalni obliki, v celoti, t.j. grafični in besedilni del skupaj z vsemi prilogami.

Nadaljnje delo se je opravljalo z naslednjimi grafičnimi prikazi:

- PS SDPO Idrija (2003), pridobljen iz prilog OPN,
- urbanistična zasnova PS SDPO Idrija (2003) za območja 4 naselij,
- PS SDPO Postojna (2004), ki vključuje tudi podrobno namensko rabo prostora za mesto Postojna,
- občinskima prostorskima načrtoma občin Idrija in Postojna (OPN Idrija, 2011 in OPN Postojna, 2010).

Vsi grafični prikazi imajo končnico *.shp.

Za območji izbranih občin smo na GURS pridobili še (končnica *.shp):

- zemljiškokatastrske prikaze,
- digitalne letalske posnetke (v nadaljevanju DOF5),
- register zemljepisnih imen.

Za izdelavo ustreznih kazalnikov je bilo potrebno, poleg podatkov o namenski rabi prostora, pridobiti še statistične podatke o:

- številu prebivalcev v Občini Postojna in Občini Idrija v letih 2002 in 2011,
- številu prebivalcev v izbranih naseljih v občinah Postojna in Idrija v letih 2002 ter 2011,
- številu podjetij v Občini Postojna v letih 2004 ter 2010,
- številu podjetij v Občini Idrija v letih 2003 ter 2011,
- prihodku podjetij v Občini Postojna v letih 2004 ter 2010,
- prihodku podjetij v Občini Idrija v letih 2003 ter 2011,
- številu stanovanj v Občini Postojna v letih 2004 ter 2010,
- številu stanovanj v Občini Idrija v letih 2003 ter 2011,

Podatke smo pridobili na spletni strani Statističnega urada RS (v nadaljevanju SURS).

3.2.2 Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora

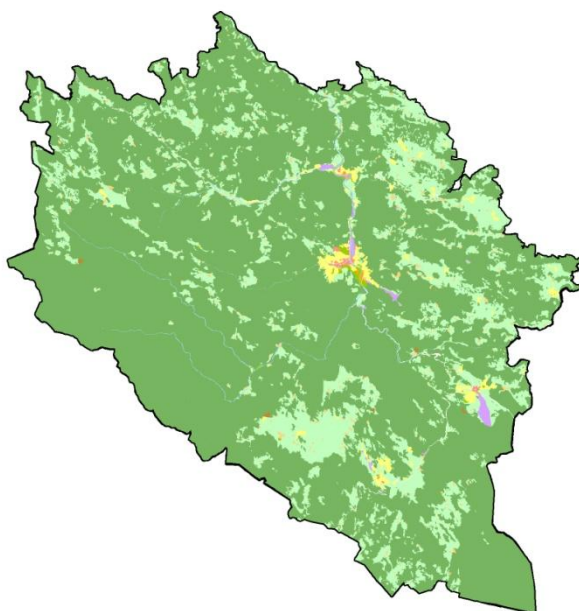
Pred pričetkom izračunavanja bilance stanja se je preverilo še topološko pravilnost pridobljenih podatkov. Pri delu se je uporabljalo programsko opremo ArcGis 10, ki omogoča izdelavo topologije za različne tipe vektorskih podatkov. Izvedba vseh prostorskih analiz v vektorskem podatkovnem modelu temelji na popolni ter dosledno vzdrževani topologiji grafičnih gradnikov (Šumrada, 2005). V kolikor topologije ne bi preverjali in popravili, bi lahko dobili površine namenske rabe prostora, ki se od pravih oziroma realnih vrednosti razlikujejo. Topologijo smo zato preverjali za vse planske akte posameznih občin, ki prikazujejo namensko rabo prostora v obliki vektorskega podatkovnega sloja poligonov. Zanimalo nas je predvsem, če in koliko je napak v posameznem podatkovnem sloju ter tipi napak, ki različno vplivajo na izračun površin namenske rabe prostora. Ločimo predvsem dva tipa napak, prekrivanje poligonov (oziroma napake predoločene namenske rabe prostora) ter napake nedoločene namenske rabe prostora, ki se pojavljajo na območjih, ki jih poligoni namenske rabe prostora ne pokrivajo. Ti napaki sta namreč najpogostejši pri delu z območji (obodnimi poligoni) in vplivata na površino celotne občine ter na površine posameznih kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora. Napaki smo odstranjevali na tri različne načine, pri čemer smo upoštevali analogno obliko PS SDPO Idrija (2003) in PS SDPO Postojna (2011) ter grafični prikaz OPN Idrija (2011) oziroma OPN Postojna (2010) s končnico tiff. V primeru napak v digitalni obliki izbranega prostorskega akta, za pravilno velja njegova analogna različica.

Kljub temu, da naj bi bili vektorski podatki obeh obravnavanih prostorskih aktov pravilni, kar je zapisano tudi v pravilnikih za pripravo teh prostorskih aktov, se je v primeru Občine Idrija izkazalo drugače. Topološke napake so se namreč pojavile v PS SDPO Idrija (2003) in OPN Idrija (2011). V PS SDPO Idrija (2003) smo odkrili in odpravili skupno 51 topoloških napak. Območij, kjer namenska raba prostora ni bila definirana, je bilo 38; 13 napak je bilo zaradi prekritja dveh ali več poligonov, kar je lahko pomenilo tudi pojav več različnih kategorij namenske rabe prostora na istem območju. Ker smo grafični prikaz urbanistične zasnove PS SDPO Idrija (2003) pridobili posebej, smo tudi pri njih preverili topologijo in popravili skupno 60 napak. Prekrivanje poligonov se je pojavilo 7-krat, 53-krat

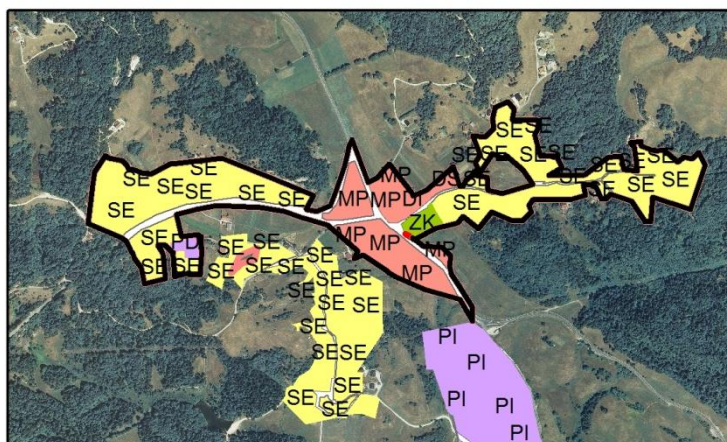
so se pojavila z namensko rabo prostora nepokrita območja. OPN Idrija (2011) je imel skupno 48 topoloških napak, 2 zaradi območij, ki jih poligoni niso pokrivali ter 46 zaradi medsebojnega prekrivanja poligonov.

Topoloških napak v prostorskih aktih Občine Postojna je bilo manj. PS SDPO Postojna (2004) so imele 2 topološki napaki, OPN pa 1.

Napake prekrivanja se v programu kažejo kot poligoni, napake nedoločene namenske rabe prostora pa kot linije. Program zazna kot napako vsako mejo (oziroma linijo) poligona, ki na eni strani nima podatkov. Ker izven občine nismo imeli podatkov, je program celotno občinsko mejo pri obeh občinah zaznal kot napako (slika 8). Pri meji občine to torej ni bila napaka, zato smo jo označili kot izjemo. V primeru urbanističnih zasnov naselij Občine Idrija, je prihajalo do podobnih napak oziroma izjem. Pri le-teh namreč ni nujno, da so podatki zvezni in da pokrivajo območje celotne občine (slika 9). Za obe občini je bilo takih primerov skupno 51.

Slika 8: Območje celotne Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Slika 9: Del naselja Godovič, koder je javljalo topološko napako nedoločene namenske rabe prostora (PS SDPO Idrija, 2003)

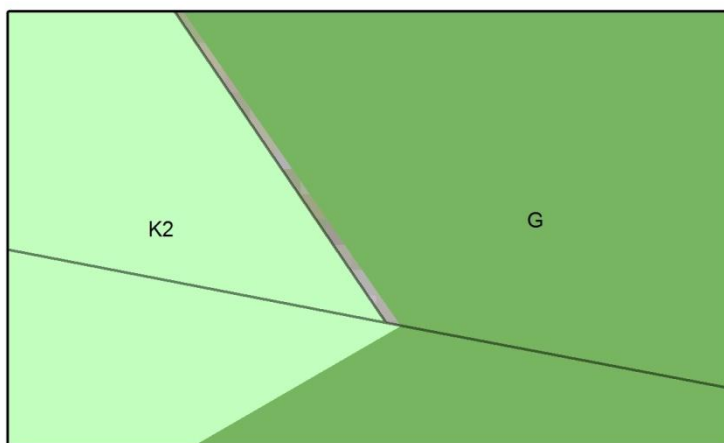
Napake smo reševali na 3 različne načine in sicer z:

- 1 usklajevanjem mej namenske rabe prostora,
- 2 združevanjem poligonov s funkcijo 'merge' (združi) ter
- 3 ustvarjanjem novega poligona s funkcijo 'create new feature' (ustvari nov poligon).

1. Reševanje z usklajevanjem mej namenske rabe prostora

Možnost reševanja s prvim načinom smo uporabili le pri Občini Idrija – pri PS SDPO Idrija (2003) v 34 primerih.

Območja z nedoločeno namensko rabo prostora (slika 10) so bila v večini majhna in s prostim očesom pri opazovanju območja celotne občine nevidna. Napaka se pojavlja predvsem zaradi napačne, ne dovolj natančne digitalizacije oziroma zajema, ki bi moral biti skladen z zemljiškokatastrskim prikazom. Za medsebojno uskladitev meje med sosednjimi poligoni ter za prilagoditev meje katastrskim parcelam smo uporabili ukaz 'delete vertex' (izbriši točko) oziroma 'insert vertex' (vstavi točko). Ukaza omogočata spreminjanje meje poligona in s tem zapolnitev praznega prostora.

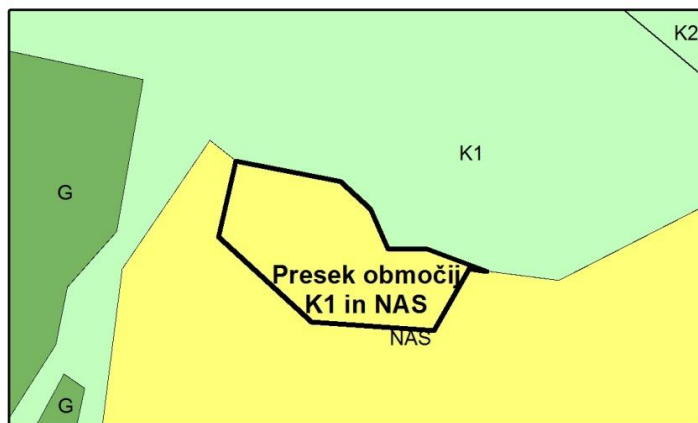
Slika 10: Topološka napaka nedoločene namenske rabe prostora (PS SDPO Idrija, 2003)

2. Združevanje poligonov s funkcijo 'merge' (združi)

Postopek smo uporabili za:

- PS SDPO Idrija (2003) - za 20 topoloških ter
- OPN Idrija (2011) - za 46 topoloških napak.

Pri napaki predoločene namenske rabe prostora smo s funkcijo 'merge' (združi oziroma dodaj) določili, katera namenska raba prostora je na danem območju prekrivanja pravilna. Funkcija skupni del t.j. presek dveh poligonov doda oziroma združi bodisi s prvim bodisi z drugim poligonom. Primer prikazuje slika 11, kjer se prekrivata namenski rabi prostora stanovanjskih območij (oznaka NAS) in kmetijskih zemljišč (oznaka K1). Pri odločitvi o izbiri pravilne rabe na območju napake smo upoštevali analogno obliko PS SDPO Idrija (2003) in PS SDPO Postojna (2004) ter grafični prikaz OPN Idrija (2011) oziroma OPN Postojna (2010) s končnico tiff.

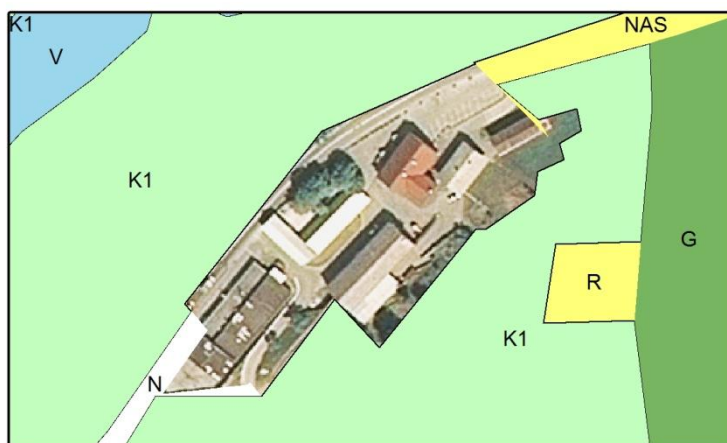
Slika 11: Prekrivanje dveh območji (PS SDPO Idrija, 2003)

3. Ustvarjanje novega poligona

Postopek je bil uporabljen za:

- PS SDPO Idrija (2003) v 9 primerih in
- OPN Idrija (2011) v 2 primerih.

Nov poligon smo ustvarili s funkcijo 'create new feature' (ustvari nov poligon) ter jo uporabili na območjih, ki so bila, bodisi prevelika, bodisi jim nismo mogli določiti namenske rabe prostora glede na sosednje poligone (slika 12). Novo narejenim poligonom je bilo potrebno naknadno določiti namensko rabo prostora za kar smo prav tako uporabili analogne različice planov oziroma grafične prikaze formata tiff. Dodatno smo novim poligonom izračunali tudi površino s funkcijo 'calculate geometry' (izračunaj geometrijo).

Slika 12: Prikaz območja z nedoločeno namensko rabo prostora (PS SDPO Idrija, 2003)

Ureditev in uskladitev meje občin Postojna in Idrija med obravnavanima prostorskima aktoma

Po urejeni topologiji smo sprva preverili površino posamezne občine v PS SDPO Idrija (2003), PS SDPO Postojna (2004), OPN Idrija (2011) in OPN Postojna (2010). Slika 13 prikazuje razlike med mejo območja Občine Idrija, pri čemer OPN Idrija (2011) prekriva PS SDPO (2003). Opazimo, da območji nista zgolj zamaknjeni, temveč je ponekod površina enega večja od površine drugega območja, ki ga pokriva prostorski akt in obratno. Tako lahko tudi brez izračuna površin pridemo do zaključka, da se ti območji med seboj ne ujemata. Za izračune bilance površin osnovne in podrobne namenske rabe prostora posamezne občine, pa smo potrebovali enotno območje za katerega imamo na voljo vse podatke posameznih prostorskih aktov.

Enotno mejo območja smo dobili s presekom obeh grafičnih prikazov – PS SDPO Idrija (2003) oziroma PS SDPO Postojna (2004) in OPN Idrija (2011) oziroma OPN Postojna (2010). Novo območje obravnave smo nato uporabili za obrez posameznega prostorskega akta na skupno obravnavano območje. Tako so se skupne površine posameznih planov ujemale. Po popravku celotne občinske površine, smo s funkcijo 'calculate geometry' (izračunaj geometrijo) popravili in ponovno določili površine posameznih namenskih rab prostora. Sprememba površin namenskih rab prostora je bila vidna predvsem na območju gozda ter kmetijskih zemljišč, saj so to zemljišča, ki se nahajajo ob občinski meji. Vsa naselja v obeh izbranih občinah ležijo v notranjosti občine, zato popravek meje na njihove velikosti ni imel vpliva.

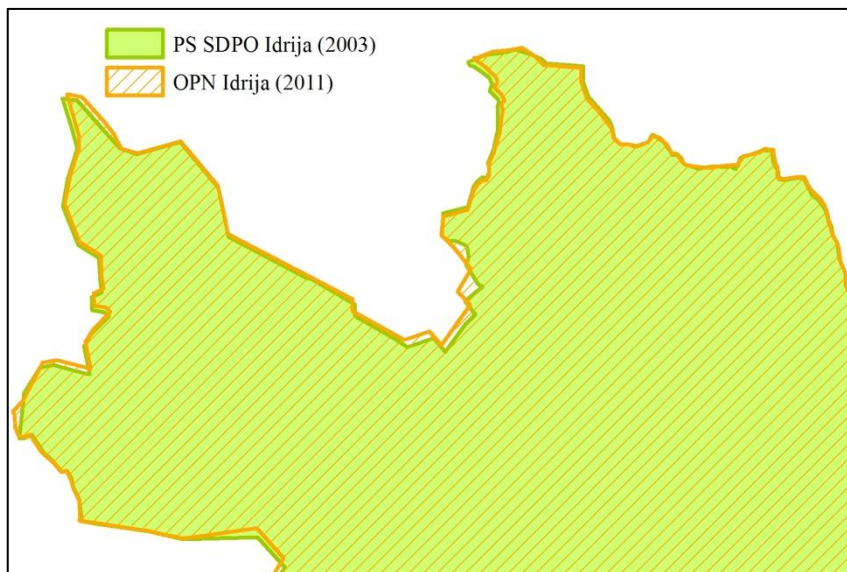
Kljub temu, da smo si izbrali za površino celotne občine presek SP PSDO posamezne občine in OPN posamezne občine, je pri končnih izračunih še vedno prišlo do manjših razlik v površini, kar je posledica zaokroževanja površin na m². Predhodno smo se namreč odločili, da bo osnovna enota računanja in zaokroževanja m², saj so obravnavane občine velikosti več kot 200 km² ter bi bilo zaokroževanje na manjše enote nesmiselno.

Iz preglednice 3 lahko razberemo, da pri Občini Postojna razlika v površini znaša 10 m², kar predstavlja 0,000004 % celotne površine občine. Razlika med končnima površinama v Občini Idrija pa znaša 44 m², kar predstavlja 0,000015 %. Ker je razlika v površinah v obeh primerih, glede na celotno občino zanemarljivo majhna, smo si za kasnejše izračune izbrali površine OPN posamezne občine, saj le-ta predstavlja veljavni prostorski akt.

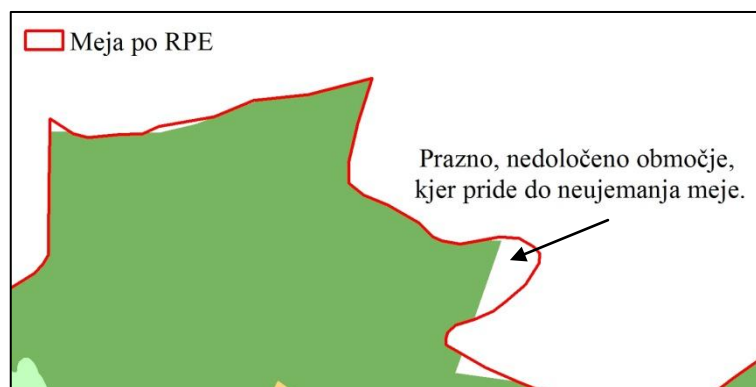
Prav tako smo ugotovili neskladnosti občinske meje iz OPN Idrija (2011) in meje občine določene z registrom prostorskih enot (v nadaljevanju RPE). Meji se namreč ne ujemata (slika 14). Enako velja tudi za mejo iz PS SDPO Idrija (2003).

Preglednica 3: Prikaz razlik med končnimi površinami (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2010; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2011)

	Površina [m ²]		Razlika v površini	
	PS SDPO	OPN	[m ²]	% glede na OPN
Občina Idrija	292991390	292991434	44	0,000015
Občina Postojna	269682065	269682052	10	0,000004

Slika 13: Prikaz dela neujemanja občinske meje na primeru Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2011)

Slika 14: Prikaz neujemanja občinske meje v OPN Idrija (2011) in RPE (GURS, 2012 in OPN Idrija, 2011)

3.3 Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte

Za izdelavo primerjave kategorij, smo uporabili programski paket ArcGis 10, primerjalne preglednice smo izdelali v programu Excel.

3.3.1 Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora za Občino Idrija

V grafičnem prikazu PS SDPO Idrija (2003) se osnovna namenska raba *območja stavbnih zemljišč* deli na območja:

- naselij in podeželskih naselij z oznako NAS,
- razpršene gradnje z oznako R,
- prometnih površin z oznako N ter
- počitniških hiš z oznako W.

Za 4 večja naselja (Idrija, Spodnja Idrija, Godovič in Črni Vrh) smo pri analizi upoštevali podrobno namensko rabo prostora, ki je prikazana v ustreznih urbanističnih zasnovah. Kategorije obravnavane podrobne namenske rabe prostora prikazuje slika 15. Za ostala poselitvena območja z oznako NAS in R smo upoštevali osnovno namensko rabo prostora. Pri usklajevanju kategorij osnovne in podrobne namenske rabe prostora smo izhajali iz prevedbe kategorij, ki je prikazana v preglednici 2.

Po pregledu vseh poligonov s podrobno namensko rabo NAS in R, smo se odločili in zamenjali oznako NAS s SK, saj gre pri pregledanih poligonih za manjša podeželska naselja. Na območjih z oznako R se nahajata en ali dva objekta, zato smo ta območja označili kot površine razpršene poselitve z oznako A. Prav tako smo po istem postopku pregledovanja posameznih poligonov, območjem z rabo N ter W določili nove oznake. Oznako W, smo nadomestili s SP, oznaki N ter nerodovitno pa s P, ki v OPN označujejo prometne površine. Za razliko od grafičnega prikaza OPN Idrija (2011), se v PS SDPO (2003) območja prometnih površin ne delijo podrobneje (na PC, PO itd.).

Legenda	
podrobna raba	
	nerodovitno
	DC - verske dejavnosti
	DI - vzgoja, izobraževanje
	DS - šport
	DZ - zdravstvo
	MP - storitve, proizvodnja, trgovina
	MS - urbano središče
	PD - druga proizvodna območja
	PI - industrijska območja
	SE - eno in dvostanovanjske dejavnosti
	SV - večstanovanjske dejavnosti
	ZK - pokopališče
	ZS - šport in rekreacija

Slika 15: Legenda podrobne namenske rabe PS SDPO Idrija (2003) na območju naselij Občine Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Območja kmetijskih zemljišč se v PS SDPO Idrija (2003) podrobneje delijo na območja z oznakami K1 (najboljša kmetijska zemljišča) ter K2 (druga kmetijska zemljišča), zato preimenovanje rab tu ni bilo potrebno.

Območja gozdnih zemljišč so v PS SDPO Idrija (2003) deljena na 4 podrobne rabe prostora z oznakami:

- G (gozd),
- Gp (območja rekreacijskih gozdov lokalnega pomena),
- Gr (območja gozdov varovanja naravne in kulturne dediščine lokalnega pomena) in
- Gv (varovalni gozd).

Podrobne delitve osnovne namenske rabe gozdnih zemljišč pri računanju bilanc površin osnovne namenske rabe prostora nismo potrebovali, zato smo jih združili v eno kategorijo in jih skupno obravnavali kot območja gozdov z oznako G.

Območja vodnih zemljišč se v grafičnem prikazu PS SDPO Idrija (2003) delijo na eno samo kategorijo in sicer VC. Oznaka predstavlja območja celinskih voda in je identična oznaki za celinske vode po OPN Idrija (2011), ki vsebuje še namenski rabi prostora VI (klavže na rekah Idrijca, Belca, Zala in Klavžarica) ter VIk (območje vodne infrastrukture Kamšt).

Druga območja v PS SDPO Idrija (2003) niso bila definirana, v OPN Idrija (2011) pa se pod druga območja v občini uvrščajo zgolj površine nadzemnega pridobivalnega prostora (oznaka LN).

Primerjava osnovne in podrobne namenske rabe prostora je prikazana v preglednici 4, ki je organizirana na enak način kot preglednica 2 v prejšnjem poglavju. Pred vsako kategorijo je v oglatem oklepaju zapisana njena črkovna oznaka. Barvnih oznak preglednici 4 in nato v nadaljevanju preglednici 5, nismo dodajali, saj so identične tistim iz preglednice 2, ki je nastala na podlagi Pravilnika (2003) in Pravilnika OPN (2007).

Preglednica 4: Prikaz kategorij namenske rabe prostora v PS SPDO Idrija (2003) in OPN Idrija (2011)

<i>OPN Idrija (2011)</i>		<i>PS SDPO Idrija (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
[S] območja stanovanj	[SSe] stanovanjske površine za eno in dvostanovanjske objekte	[SE] območja eno in dvostanovanjskih dejavnosti	[S] območja stanovanj
	[SSv] stanovanjske površine za večstanovanjske objekte	[SV] območja večstanovanjskih dejavnosti	
	[SB] stanovanjske površine za posebne namene	ni opredeljeno	
	[SK] površine podeželskega naselja	[NAS] površine podeželskega naselja	
	[SP] površine počitniških hiš	[W] območja počitniških hiš	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 4.

<i>OPN Idrija (2011)</i>		<i>PS SDPO Idrija (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
[C] območja centralnih dejavnosti	[CU] osrednja območja centralnih dejavnosti	[DI] območja vzgoje in izobraževanja	[D] območja javne infrastrukture
		[DZ] območja zdravstva	
		[DC] območja verskih dejavnosti	
		[MS] območja urbanih središč	[M] mešana območja
	[MP] območja storitvenih, proizvodnih in trgovskih dejavnosti		
[CD] druga območja centralnih dejavnosti	ni opredeljeno	[D] območja javne infrastrukture	
[I] območja proizvodnih dejavnosti	[IP] površine za industrijo	[PI] industrijska območja	[P] območja proizvodnih dejavnosti
	[IG] gospodarske cone	[PD] druga proizvodna območja	
	[Igs] gospodarske cone, dopolnjene s stanovanjsko dejavnostjo		
	[IK] površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo		
[B] posebna območja	[BT] površine za turizem	ni opredeljeno	[D] območja javne infrastrukture
	[BD] površine drugih območij	ni opredeljeno	
	[BC] športni centri	[DS] območja za šport	
[Z] območja zelenih površin	[ZS] površine za oddih, rekreacijo in šport	[ZS] območja za šport in rekreacijo	[Z] območja športno rekreacijskih in zelenih površin
	[ZP] parki	ni opredeljeno	
	[ZD] druge urejene zelene površine	ni opredeljeno	
	[ZK] pokopališča	[ZK] pokopališča	
[P] območja prometnih površin	[PC] površine cest	ni opredeljeno	[N, nerodovitno] območja prometne infrastrukture
	[PO] ostale prometne površine		
[T] območja komunikacijske infrastrukture	ni opredeljeno	ni opredeljeno	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 4.

<i>OPN Idrija (2011)</i>		<i>PS SDPO Idrija (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
[E] območja energetske infrastrukture	ni opredeljeno	ni opredeljeno	
[O] območja okoljske infrastrukture	ni opredeljeno	ni opredeljeno	
[A] površine razpršene poselitve	ni opredeljeno	ni opredeljeno	[R]
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
[K] območja kmetijskih zemljišč	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K] območja kmetijskih zemljišč
	[K2] druga kmetijska zemljišča	[K2] druga kmetijska zemljišča	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
[G] gozdna zemljišča	ni opredeljeno	[G] gozd	[G] območja gozdov
		[Gp] rekreacijskih gozdov lokalnega pomena	
		[Gr] območja gozdov varovanja naravne in kulturne dediščine lokalnega pomena	
		[Gv] varovalni gozd	
IV. OBMOČJA VODA			
[V] površinske vode	[VC] celinske vode	[VC] vodna zemljišča celinskih voda	[V] območja površinskih voda
	[VI] območja vodne infrastrukture	ni opredeljeno	
	[Vik] vodna infrastruktura Kamšt	ni opredeljeno	
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
[L] območja mineralnih surovin	[LN] površine nadzemnega pridobivalnega prostora	ni opredeljeno	

3.3.2 Način prikaza in primerjave kategorij namenske rabe prostora za Občino Postojna

V primeru Občine Postojna, pri prilagajanju pravilnikov in pretvorbi kategorij ni bilo večjih posebnosti, saj se kategorije PS SDPO Postojna (2004) ujemajo s kategorijami OPN Postojna (2010). Razlika med njimi je le v tem, da se osnovna namenska raba prostora v grafičnem prikazu OPN Postojna (2010) členi na območja podrobne namenske rabe prostora, ta se nato členijo še na površine podrobne namenske rabe prostora. V primeru območja stanovanj pa se površine podrobne namenske rabe prostora z oznako SS členijo še podrobneje na rabe z oznakami SSe1, SSe2, SSe3, SSv1, SSv2 (preglednica 5). Podobno velja tudi za površine podeželskega naselja, ter druga območja centralnih dejavnosti. V grafičnem prikazu PS SDPO Postojna (2004) tako podrobne členitve ni, saj se območja osnovne namenske rabe prostora členijo zgolj na območja podrobne namenske rabe prostora. Primerjavo osnovne in podrobne namenske rabe prostora prikazuje preglednica 5.

Preglednica 5: Prikaz in primerjava kategorij namenske rabe prostora v PS SDPO Postojna (2004) in OPN Postojna (2010)

OPN Postojna (2010)		PS SDPO Postojna (2004)		
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ				
[S] območja stanovanj	[SS] stanovanjske površine	[SSe1] čiste stanovanjske površine - enodružinska gradnja	[S] območja stanovanj	[S] območja stanovanj
		[SSe2] stanovanjske površine z dejavnostmi - enodružinska gradnja		
		[SSe3] stanovanjske površine z dejavnostmi ter mešano enodružinsko in večstanovanjsko gradnjo		
		[SSv1] čiste stanovanjske površine - večstanovanjska gradnja		
	[SS] stanovanjske površine	[SSv2] stanovanjske površine z dejavnostmi - večstanovanjska gradnja		
	[SB] stanovanjske površine za posebne namene			
	[SK] površine podeželskega naselja	[SKv] površine kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi in stanovanja		

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 5.

<i>OPN Postojna (2010)</i>		<i>PS SDPO Postojna (2004)</i>		
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora		Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
[S] območja stanovanj	[SK] površine podeželskega naselja	[SKk] površine izključno za kmetije in nestanovanjske kmetijske objekte	[S] območja stanovanj	[S] območja stanovanj
		[Ske] enodružinska stanovanjska gradnja z dejavnostmi		
	[SP] površine počitniških hiš		[SP] površine počitniških hiš	
[C] območja centralnih dejavnosti	[CU] osrednja območja centralnih dejavnosti		ni opredeljeno	[C] območja centralnih dejavnosti
	[CD] druga območja centralnih dejavnosti	[Cdi] območja centralnih dejavnosti za izobraževanje		
		[CDc] območja centralnih dejavnosti za opravljanje verskih obredov		
[I] območja proizvodnih dejavnosti	[IP] površine za industrijo		ni opredeljeno	[I] območja proizvodnih dejavnosti
	[IG] gospodarske cone			
	[IK] površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo			
[B] posebna območja	[BT] površine za turizem		ni opredeljeno	
	[BD] površine drugih območij			
	[BC] športni centri			
[Z] območja zelenih površin	[ZS] površine za oddih, rekreacijo in šport		ni opredeljeno	[Z] območja zelenih površin
	[ZP] parki			
	[ZV] površine za vrtičkarstvo			
	[ZD] druge urejene zelene površine			
	[ZK] pokopališča			
[P] območja prometnih površin	[PC] površine cest		ni opredeljeno	[P] območja prometnih površin
	[PL] letališča			

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 5.

<i>OPN Postojna (2010)</i>		<i>PS SDPO Postojna (2004)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
[P] območja prometnih površin	[PŽ] površine železnic [PO] ostale prometne površine	ni opredeljeno	[P] območja prometnih površin
[E] območja energetske infrastrukture	ni opredeljeno	ni opredeljeno	[O] območja energetske, okoljske in telekomunikacijske infrastrukture
[O] območja okoljske infrastrukture	ni opredeljeno		
[F] območja za potrebe obrambe v naselju	ni opredeljeno	ni opredeljeno	
[A] površine razpršene poselitve	ni opredeljeno	ni opredeljeno	
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
[K] območja kmetijskih zemljišč	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K] območja kmetijskih zemljišč
	[K2] druga kmetijska zemljišča	[K2] druga kmetijska zemljišča	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
[G] gozdna zemljišča	ni opredeljeno	ni opredeljeno	[G] gozdna zemljišča
IV. OBMOČJA VODA			
[V] površinske vode	[VC] celinske vode	[VC] vodna zemljišča celinskih voda	[V] območja površinskih voda
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
[L] območja mineralnih surovin	[LN] površine nadzemnega pridobivalnega prostora	ni opredeljeno	
[f] območja za potrebe obrambe zunaj naselij	ni opredeljeno	ni opredeljeno	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 5.

<i>OPN Postojna (2010)</i>		<i>PS SDPO Postojna (2004)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
[N] območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	ni opredeljeno	ni opredeljeno	

3.3 Način izračuna bilance površin

Bilanco površin smo izdelali za:

- območje celotne občine po osnovni namenski rabi prostora za PS SDPO Idrija (2003), OPN Idrija (2011), PS SDPO Postojna (2004) in OPN Postojna (2010),
- območje celotne občine po podrobni namenski rabi prostora za OPN Idrija (2011) in OPN Postojna (2010),
- območja naselij za katera se je v PS SDPO Idrija (2003) in PS SDPO Postojna (2004) izdelala urbanistična zasnova po podrobni namenski rabi prostora.

Pri izračunu bilance površin podrobne namenske rabe prostora, smo upoštevali le območja podrobne namenske rabe prostora (prvi stolpec v preglednicah 4 in 5; označeni so s S, C, B, I, in podobno). Podrobnejša delitev kategorij namenske rabe prostora je namreč v PS SDPO Idrija (2003) oziroma v PS SDPO Postojna (2004) in v OPN Idrija (2011) oziroma v OPN Postojna (2010) različna. Ker nas je pri kmetijskih zemljiščih zanimalo tudi, za kakšne spremembe gre, smo pri bilanci površin za območja naselij upoštevali podrobnejšo delitev na K1 in K2 (drugi stolpec v preglednicah 4 in 5). Kategorije osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora ter njihove oznake, za katere smo izdelali bilanco površin v Občini Idrija, so prikazane v preglednici 6. V preglednici 7 so prikazane kategorije namenske rabe prostora, za katere smo izračunali bilanco površin v Občini Postojna.

Preglednica 6: Primerjalna preglednica kategorij osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora za katere se je izdelalo bilanco površin za Občino Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

<i>OPN Idrija (2011)</i>	<i>PS SDPO Idrija (2003)</i>
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	
[S] območja stanovanj	[S] območja stanovanj
[C] območja centralnih dejavnosti	[D] območja javne infrastrukture
	[M] mešana območja

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 6.

<i>OPN Idrija (2011)</i>		<i>PS SDPO Idrija (2003)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora		Območja podrobnejše namenske rabe prostora	
[I] območja proizvodnih dejavnosti		[P] območja proizvodnih dejavnosti	
[B] posebna območja		[D] območja javne infrastrukture	
[Z] območja zelenih površin		[Z] območja športno rekreacijskih in zelenih površin	
[P] območja prometnih površin		[N, nerodovitno] območja prometne infrastrukture	
[T] območja komunikacijske infrastrukture		ni opredeljeno	
[E] območja energetske infrastrukture		ni opredeljeno	
[O] območja okoljske infrastrukture		ni opredeljeno	
[A] površine razpršene poselitve		[R]	
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
[K] območja kmetijskih zemljišč	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K1] najboljša kmetijska zemljišča	[K] območja kmetijskih zemljišč
	[K2] druga kmetijska zemljišča	[K2] druga kmetijska zemljišča	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
[G] gozdna zemljišča		[G] območja gozdov	
IV. OBMOČJA VODA			
[V] površinske vode		[V] območja površinskih voda	
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
[L] območja mineralnih surovin		ni opredeljeno	

Preglednica 7: Primerjalna preglednica kategorij osnovne namenske rabe prostora in podrobne namenske rabe prostora za katere se je izdelalo bilanco površin za Občino Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

<i>OPN Postojna (2010)</i>		<i>PS SDPO Postojna (2004)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora		Območja podrobnejše namenske rabe prostora	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
[S] območja stanovanj		[S] območja stanovanj	
[C] območja centralnih dejavnosti		[C] območja centralnih dejavnosti	
[I] območja proizvodnih dejavnosti		[I] območja proizvodnih dejavnosti	
[B] posebna območja		ni opredeljeno	

Se nadaljuje...

...nadaljevanje preglednice 6.

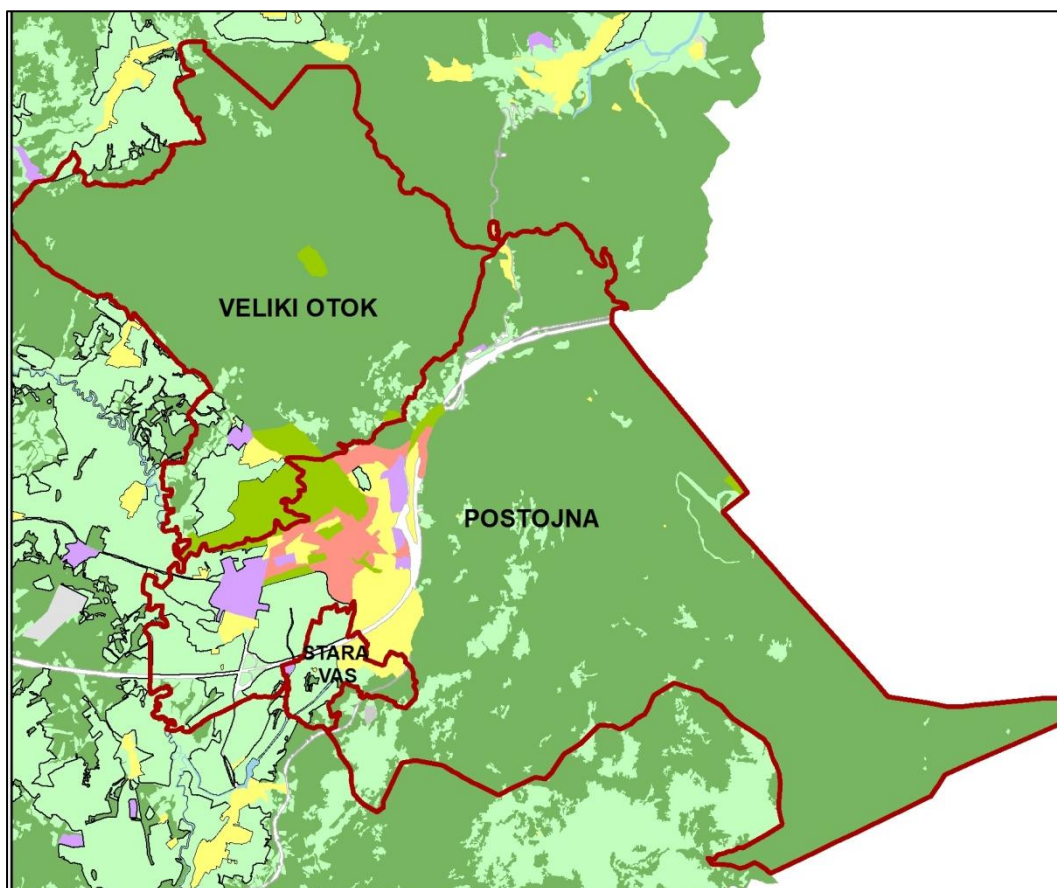
<i>OPN Postojna (2010)</i>		<i>PS SDPO Postojna (2004)</i>	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora		Območja podrobnejše namenske rabe prostora	
[Z] območja zelenih površin		[Z] območja zelenih površin	
[P] območja prometnih površin		[P] območja prometnih površin	
[E] območja energetske infrastrukture		[O] območja energetske, okoljske in telekomunikacijske infrastrukture	
[O] območja okoljske infrastrukture			
[F] območja za potrebe obrambe v naselju		ni opredeljeno	
[A] površine razpršene poselitve		ni opredeljeno	
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
[K] območja kmetijskih zemljišč	[K1] najbolša kmetijska zemljišča	[K1] najbolša kmetijska zemljišča	[K] območja kmetijskih zemljišč
	[K2] druga kmetijska zemljišča	[K2] druga kmetijska zemljišča	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
[G] gozdna zemljišča		[G] gozdna zemljišča	
IV. OBMOČJA VODA			
[V] površinske vode		[V] območja površinskih voda	
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
[L] območja mineralnih surovin		ni opredeljeno	
[f] območja za potrebe obrambe zunaj naselij		ni opredeljeno	
[N] območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami		ni opredeljeno	

Bilanco površin podrobne namenske rabe prostora po naseljih smo v Občini Idrija izračunali za naselja Črni Vrh, Godovič, Spodnja Idrija ter Idrija. V grafičnih prikazih urbanističnih zasnov je meja posameznega naselja določena, vendar pa le-ta ni določena v OPN Idrija (2011). Zato smo kot mejo na območju obravnavanega naselja prevzeli mejo RPE, ki ga vodi Geodetska uprava RS. To je namreč edini možni način za primerjavo podrobne namenske rabe prostora naselja po SP SPDO Idrija (2003) in OPN Idrija (2011). Ker se v območjih naselij poleg kategorij namenske rabe prostora stavbnih zemljišč nahajajo še gozdna, kmetijska, vodna in druga zemljišča, smo le-ta prav tako upoštevali pri izračunu bilance površin za območja naselij.

Urbanistična zasnova naselja Spodnja Idrija leži na območju dveh po RPE določenih naselij – v naselju Spodnja Idrija ter Spodnja Kanomlja, zato smo pri izračunu bilance površin podrobne namenske rabe prostora za mejo območja naselja Spodnja Idrija uporabili obe zgoraj omenjeni naselji. Podobno smo postopali tudi v primeru naselja Idrija, le s to razliko, da urbanistična zasnova leži v

območju po RPE določenega naselja Idrija, OPN Idrija (2011) pa se naselje uvršča v območje naselja Idrija in naselja Jelični Vrh. Za izdelavo analize podrobne namenske rabe prostora za naselje Idrija, smo tako vzeli celotno območje naselij Idrija in Jelični Vrh iz RPE (GURS, 2012).

Za Občino Postojna meje urbanistične zasnove naselja Postojna nismo dobili podane, saj se urbanistična zasnova kot že rečeno nahaja v grafičnem prikazu skupaj s površinami celotnega občinskega prostora v PS SDPO Postojna (2004). Za potrebe analize in primerjave podrobne namenske rabe prostora smo zato postopali podobno kot v primeru Občine Idrija. Tudi v primeru naselja Postojna velja, da le-to leži v (po RPE določenemu) območju treh naselij iz RPE (GURS, 2012) in sicer: Postojna, Stara Vas ter Veliki Otok (slika 16), zato smo njihove meje pri izračunu tudi upoštevali.

Slika 16: Primer območja naselja Postojna in njegova lega glede na naselja po RPE (PS SDPO Postojna, 2004 in GURS, 2012)

Posebnosti pri izračunu bilance površin v Občini Idrija

Za izračun podrobne namenske rabe prostora v idrijski občini, smo morali sprva združiti grafični prikaz PS SDPO Idrija (2003) s pripadajočo urbanistično zasnovo. Ker se PS SDPO Idrija (2003) na območju naselij z urbanistično zasnovo ni ujemal na vseh območjih in je prišlo med njima do nekaterih razlik, smo ta odstopanja izračunali in tabelarično prikazali v preglednici 8. Po pregledu posameznih naselij, smo ugotovili, da so razlogi za odstopanja površin nekateri poligoni, ki so v urbanistični zasnovi PS SDPO Idrija (2003) k njej šteti, v PS SDPO Idrija (2003) za območje celotne občine pa so ti isti poligoni označeni z, bodisi namensko rabo prostora kmetijskih zemljišč, bodisi z rabo prostora območij gozdov in se kot taki pod območja naselij (raba NAS) ne štejejo.

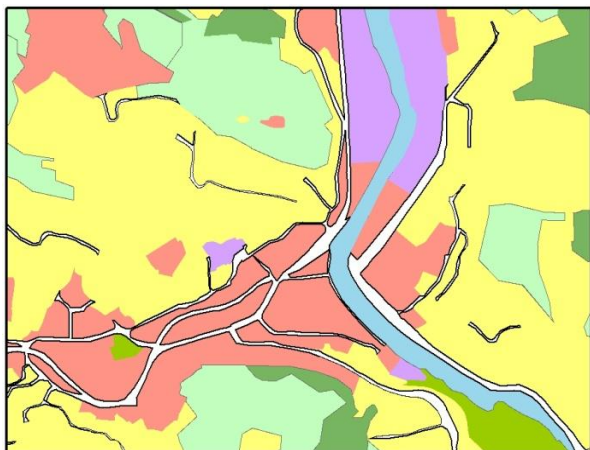
Preglednica 8: Razlike v površini med PS SDPO Idrija (2003) ter pripadajočo urbanistično zasnovo (oznaka UZ) po naseljih (PS SDPO Idrija, 2003)

Naselja	Površina na območju naselij po PS SDPO Idrija (2003)		Površina na območju naselij po UZ		Razlike v površinah med PS SDPO Idrija (2003) in UZ		Odstopanje glede na celotno površino		
	[m ²]	[ha]	[m ²]	[ha]	[m ²]	[ha]	[%] glede na vsoto površin naselij po sp	[%] glede na vsoto površin naselij po uz	[%] glede na celotno površino občine
Črni Vrh	331.066	33,1066	330.677	33,0677	389	0,0389	0,01122	0,0112	0,0001
Godovič	674.565	67,4565	674.893	67,4893	328	0,0328	0,00946	0,0094	0,0001
Idrija	1.935.305	193,53	1.941.756	194,176	6451	0,6451	0,1862	0,1857	0,0022
Spodnja Idrija	524.182	52,4182	525.805	52,5805	1623	0,1623	0,04683	0,0467	0,0005
Vsota površin	3.465.118	346,511	3.473.131	347,313	8791	0,8791	0,25370	0,2531	0,0030

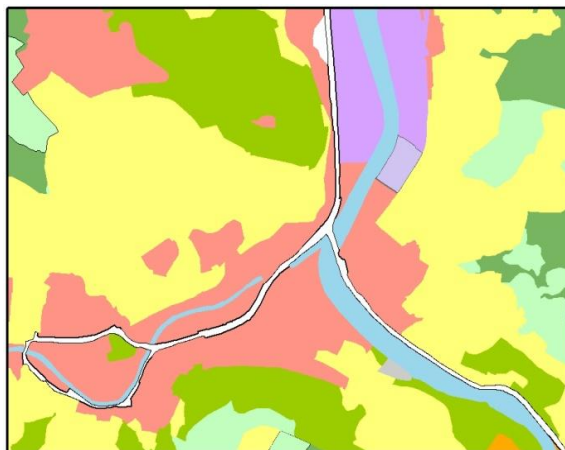
Za težavne so se po pregledu poligonov ter po primerjavi z grafičnim prikazom OPN Idrija (2011), izkazale površine prometnic z oznako nerodovitno. Ponekod te površine (glede na OPN Idrija, 2011) niso zarisane (primer mostov) ali pa so prekinjene (slika 17), kljub temu da vemo, da so tudi takrat te prometnice že obstajale in bile z drugimi prometnicami povezane. Spet na drugih območjih, pa so prepogoste (slika 17), saj danes grafični prikaz OPN Idrija (2011) tovrstnih prometnic ne vsebuje ter prikazuje zgolj glavno cesto, lokalne pa niso prikazane. Štete so kar pod stavbna zemljišča s podrobno namensko rabo prostora bodisi SE bodisi SV (slika 18).

Pri izračunu bilance površin pri prometnicah bi tako dobili prevelike razlike, zato smo sloj cest v grafičnem prikazu za PS SDPO Idrija (2003) še enkrat posebej zajeli ter pri tem upoštevali stanje v OPN Idrija (2011). Delo smo opravili v dveh korakih. V prvem smo posameznim poligonom z oznako nerodovitno spreminjali namensko rabo prostora glede na okoliške parcele (slika 19). V primeru, da je bil poligon prevelik in so ga zaradi tega obdajale različne rabe prostora, smo ga ustrezno skrajšali s funkcijo 'clip' (obreži). V novo ustvarjenem sloju prometnic smo z funkcijo 'trace' (sled) ceste z grafičnega prikaza OPN Idrija (2011) še enkrat zajeli (slika 20). Pazili smo, da so bile zajete le površine prometnic. Zajetim poligonom smo naknadno določili še površino, ki smo jo nato pri izračunu bilance stanj tudi upoštevali. Ker smo prvotnim prometnicam z oznako nerodovitno spreminjali namensko rabo prostora glede na konkretno stanje v prostoru bodisi v SE, SV, MP...), smo nato od površin, preko katerih potekajo novo zajete prometnice, te po OPN Idrija (2011) na novo določene prometne površine morali odšteti. Če tega ne bi storili, bi površina posameznega naselja prišla večja, kot je dejansko določena v urbanistični zasnovi PS SDPO Idrija (2003). Postopek smo uporabili pri Spodnji Idriji, Črnem Vrhu ter Idriji. V naselju Godovič zajemanje po OPN Idrija (2011) ni bilo potrebno, del cestišča, ki je bilo preveč razvejano smo od preostalega poligona ločili, ga razdelili na manjše dele in tem določili novo namensko rabo prostora.

Pri pregledu poligonov vodnih površin se je izkazalo, da reka Nikova v PS SDPO Idrija (2003) ni prikazana. Deloma je bila na območju mesta Idrija zajeta, a označena z oznako nerodovitno (slika 17). Zaradi enakih razlogov kot pri prometnicah, smo reko zajeli glede na OPN Idrija (2011) (slika 19) ter njene površine upoštevali pri izračunu bilance stanja.

Slika 17: Prikaz razvejanosti prometnic v urbanistični zasnovi; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Slika 18: Prikaz razvejanosti prometnic v grafičnem prikazu OPN; mesto Idrija (OPN Idrija, 2011)

Slika 19: Sprememba namenske rabe prometnic glede na okoliške parcele; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Slika 20: Novo zajete prometnice v urbanistični zasnovi; mesto Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Posebnosti pri izračunu bilance površin v Občini Postojna

Tekom računanja bilance površin osnovne rabe prostora in ugotavljanju razlik med površinami smo ugotovili, da je v PS SDPO Postojna (2004) prikazan del reke Pivke, ki v OPN Postojna (2010) ni prikazan in se na območju reke nahajajo zelene površine. Tistemu delu Pivke smo zato spremenili namensko rabo prostora iz VC v Z in tako postopali kot pri ureditvi prometnic znotraj Občine Idrija.

3.4 Izbor kazalnikov za oceno sprememb namenske rabe prostora v izbranih občinah

Za oceno sprememb namenske rabe prostora v izbranih občinah Idrija in Postojna smo izbrali nekaj osnovnih demografskih in ekonomskih kazalnikov. Na njihovi podlagi smo raziskali obseg sprememb namenske rabe prostora ter procese, ki na njih vplivajo. Zaradi obsega naloge ter slabše dostopnosti do nekaterih podatkov, smo se odločili, da v tej fazi raziskave spremembe namenske rabe prostora opredelimo glede na spodaj opisane osnovne kazalnike.

1. Sprememba površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora ($SP_{osnovna}$) na prebivalca za območje celotne občine.

$$SP_{osnovna} = \frac{\text{površina izbrane kategorije osnovne namenske rabe prostora}}{\text{število prebivalcev v celotni občini}}$$

2. Sprememba površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora (stanovanjske površine, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti, zelene površine ter površine za turizem¹⁰) na prebivalca za območje celotne občine.

$$SP_{podrobna /občina} = \frac{\text{površina izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora}}{\text{število prebivalcev v celotni občini}}$$

3. Sprememba površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora (stanovanjske površine, območja centralnih dejavnosti, območja proizvodnih dejavnosti, zelene površine ter površine za turizem¹¹) na prebivalca za območje naselij.

$$SP_{podrobna /naselje} = \frac{\text{površina izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora}}{\text{število prebivalcev v posameznem naselju}}$$

4. Sprememba površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora (območja centralnih dejavnosti in območja proizvodnih dejavnosti) na posamezno podjetje.

$$SP_{podrobna /podjetje} = \frac{\text{vsota površin območij centralni h in proizvodni h dejavnosti}}{\text{število podjetij v občini}}$$

5. Sprememba površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora (območja centralnih dejavnosti in območja proizvodnih dejavnosti) na prihodek podjetij.

$$SP_{podrobna /prihodek} = \frac{\text{vsota površin območij centralni h in proizvodni h dejavnosti}}{\text{prihodek podjetij v občini}}$$

6. Sprememba površin podrobne namenske rabe prostora (stanovanjske površine) na eno stanovanje.

$$SP_{podrobna /stanovanje} = \frac{\text{stanovanjske površine}}{\text{število stanovanj v občini}}$$

¹⁰ Površine za turizem smo upoštevali le pri Občini Postojna.

¹¹ Isto.

Kazalnike smo izračunali za leto 2010 oziroma 2011, ko sta bila izdelana občinska prostorska načrta obeh občin. Za število prebivalcev za leto 2003 oziroma leto 2004, ko se je izvedla digitalizacija sedaj že neveljavnih prostorskih aktov, smo s SURS pridobili podatke za leto 2002, saj je bil takrat izveden popis prebivalstva. Enako velja tudi za število prebivalcev po izbranih naseljih za leto 2003 oziroma 2004. Podatki o številu podjetij ter njihovem prihodku in številu stanovanj na SURS za leto 2011 še niso objavljeni, zato smo za izračune prevzeli zadnje podatke iz leta 2010.

4 PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH OBČIN

4.1 Lega in opis Občine Idrija z izbranimi kazalniki

»Z izjemo rudarske Idrije so se ljudje tu preživljali s kmetijstvom, živinorejo in poljedelstvom. Domače obrti, razen redkih izjem, žebjarstvo na Vojskem, sodarstvo na Črnovrškem, kovaštvo, mizarstvo, čevljarstvo, vrvarstvo, platnarstvo, oglarstvo, kamnoseštvo niso imele večjega pomena. Od 17. stoletja dalje pa je idrijski prostor bistveno zaznamovala nova obrt – izdelava čipk.« (Viler, 2012).

Danes je Občina Idrija s 293 km² osma največja občina v državi ter je kljub razgibanemu reliefu dokaj gosto poseljena, saj 12.000 prebivalcev živi v 38 naseljenih krajih. Občina je dobro gospodarsko razvita, opazen je trend povpraševanja po delovni sili. Nudi možnost zaposlitve lokalnemu prebivalstvu, delno pa tudi prebivalstvu iz okoliških občin (OPN Idrija, 2011 in Občina Idrija, 2012).

Slika 21: Položaj Občine Idrija (GURS, 2012)

Občina se nahaja v zahodnem delu države, na prehodu med dinarskim ter alpskim svetom. Njeno lego prikazuje slika 21. Vzdlž južnega roba občine se razprostira planotast kraški svet, ki obsega predel Idrijskega Loga, Zadloga, Črnovrške in Vojskarske planote, ki skupaj tvorijo severni rob Trnovskega gozda (Brence, 2005). Severovzhodno od Črnovrške planote leži Godoviško podolje, ki je del Notranjskega podolja. Zahodni ter severozahodni del občine obdaja Idrijsko hribovje, vzhodni del pa Rovtarsko hribovje. Skrajni severni del občine uvrščamo pod Cerkljansko hribovje (Perko in sod., 1999). Ozka dolina reke Idrijce, v katero se z okoliških strmih pobočij po ozkih grapah sekajo manjši vodotoki, se razteza čez osrednji del občine v smeri jug-sever (Peljhan in sod., 2011).

Kljub temu, da večina vrhov v občini ne presega 1000 m nadmorske višine, je celotno površje občine zelo razgibano. Med planotaste predele se namreč zajedajo globoke grape, zaradi česar je večina površja občine strma, težje prehodna ter manj primerna za naselitev (Sedej, 1980). Po območju občine, podrobneje mimo Godoviča, po dolini Kanomlje ter dalje proti severozahodu, poteka Idrijski prelom, ob katerem je v mestu Idrija nastal svetovno znan rudnik živega srebra (Čar in sod., 2010).

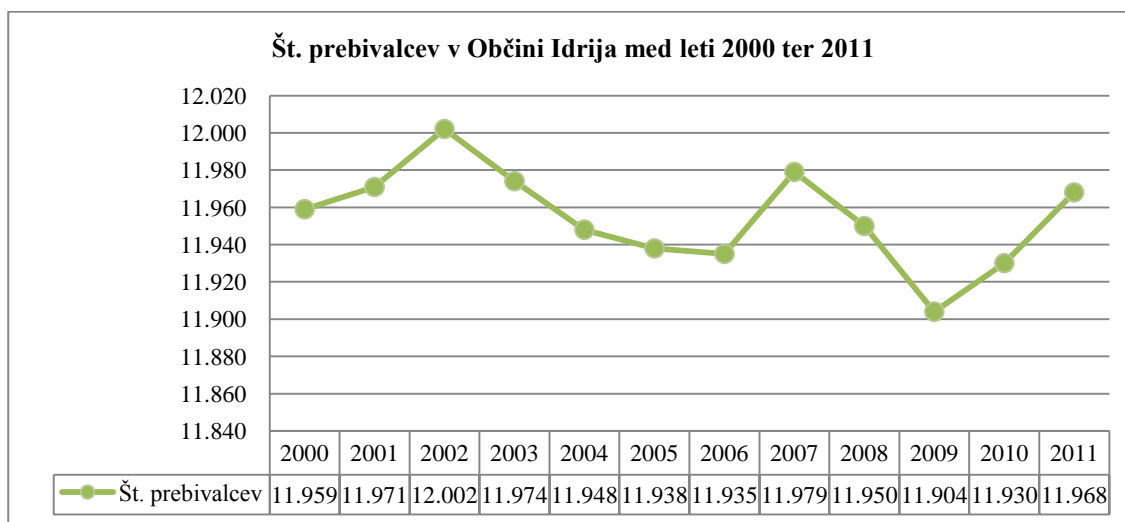
Čar že leta 1962 ugotavlja, da ozemlje idrijske občine lahko geološko razdelimo na dva dela – v dinarski in predalpski del. V dinarskem delu prevladujejo karbonatne kamnine, večinoma apnenci in dolomiti, na katerih so se izoblikovali številni kraški pojavi. Predalpski del pa je geološko veliko bolj

zapleten. Na tem območju najdemo karbonske, permske in triadne plasti ter občasno kredne apnenice in eocenski fliš (Čar, 1962).

Največja reka v občini je reka Idrijca, ki je z 48 km najdaljši pritok reke Soče. Pomembnejši pritoki reke so manjši potoki Belca, Jezernica, Zala ter hudournika Nikova in Kanomljica. Kljub številnim vodnim virom je oskrba z vodo, predvsem na kraških območjih v poletnih mesecih, težavna (Perko in sod., 1999).

Območje občine ima zmerno kontinentalno podnebje. Povprečna temperatura najtoplejšega meseca je med 15 °C in 20 °C, povprečna temperatura najhladnejšega meseca znaša med 0 °C in -3 °C. Povprečna letna količina padavin je med 1300 in 2800 mm (Vodopija, 2010). Podnebni vplivi Jadranskega morja le redko sežejo preko Trnovskega gozda. Poleg lege občine v širšem prostoru, na podnebje v občini vplivajo tudi krajevne reliefne značilnosti, kot so razčlenjenost površja, višinske razlike, tip reliefa itn. Značilnosti vplivajo na pojav temperaturnega obrata, ki je najbolj izrazit v zimskih mesecih (Nared in sod., 2010).

Med leti 2000 in 2011 v občini razberemo nihanje števila prebivalcev. Tako je število prebivalcev med leti od 2000 do 2002, od 2006 do 2007 ter od 2009 do 2011 v občini naraščalo, medtem ko je v preostalih obdobjih padalo. Tudi v prihodnje večanje števila prebivalcev v občini ni pričakovano, saj se je v prvem polletju leta 2012 število prebivalcev v občini še zmanjšalo. Po podatkih SURS je danes Občina Idrija po številu prebivalcev na 44. mestu med vsemi občinami v državi. Gostota naseljenosti je v občini v primerjavi s celotno državo¹² majhna, saj na kvadratnem kilometru površine živi 41 prebivalcev (SURS, 2012a). Gibanje števila prebivalcev smo prikazali na grafikonu 1.

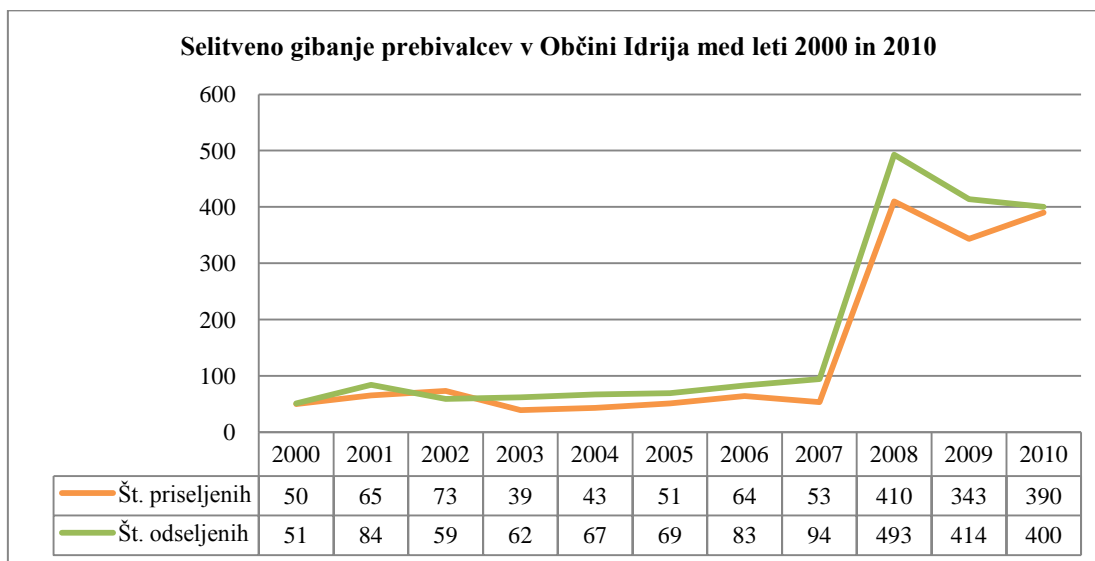

Grafikon 1: Število prebivalcev v Občini Idrija med leti 2000 ter 2011 (SURS, 2012a)

Selitveno gibanje prebivalcev v občini med leti 2000 in 2010 prikazuje grafikon 2. Na njem je prikazano število priseljenih prebivalcev, ki so se v Občino Idrija priselili iz drugih občin ter število prebivalcev, ki so se iz obravnavane občine odselili. Skozi leta se je več prebivalcev iz občine odselilo, kot pa vanjo priselilo. Izjema je le leto 2002. Leta 2008 je opazen velik preskok v številu selitev na 410 priseljenih in 493 odseljenih prebivalcev. Razlika v številu ni posledica dejanskega povečanja

¹² 101 prebivalec na km².

priseljavanja in odseljavanja prebivalcev, temveč dejstvo, da se je do vključno leta 2007 prikazovalo le selitve državljanov RS, od leta 2008 dalje pa se prikazuje selitve celotnega prebivalstva.

Grafikon 2: Selitveno gibanje prebivalcev v Občini Idrija med leti 2000 ter 2010 (SURS, 2012a)

4.2 Predstavitev prostorskih aktov Občine Idrija

Dolgoročni družbeni plan Občine Idrija za obdobje 1986-2000 je bil sprejet julija 1987, leto kasneje pa je Skupščina Občine Idrija sprejela Srednjeročni družbeni plan Občine Idrija za obdobje 1986-1990. Oba plana sta objavljena v uradnem listu SRS št. 3/89. S sprejemom OPN Idrija (2011) sta navedena prostorska akta prenehala veljati.

4.2.2 Prostorske sestavine dolgoročnega plana Občine Idrija za obdobje 1986-2000 ter prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-1990 s spremembami in dopolnitvami planov

Dolgoročno so v občini stremeli k doseganju čim skladnejšega razvoja v prostoru, ki bi ga uresničili z ustvarjanjem enakih možnosti za delo in bivanje ter smotrno razdelitvijo dejavnosti. Odseljavanje prebivalcev iz oddaljenih in obrobni naselij je predstavljalo v občini velik problem ter velik pritisk na večja središča, še posebno na občinsko. Odseljavanje prebivalcev iz podeželskih naselij je imelo za posledico stihijsko rast individualne pozidave. Kot glavna naloga v urejanju prostora je bila zato opredeljena preusmeritev neustrezne stihijske, t.j. nenačrtne oziroma nenadzorovane, urbanizacije v ustreznejši in kakovostnejši razvoj. Izhodišče pri zasnovi poselitve je predstavljala policentrični model, ki bi razvijal hierarhijo centralnih naselij v občini, na osnovi njihovih gravitacijskih zaledij. Poleg občinskega središča mesta Idrija so želeli krepiti še lokalna središča, ki bi z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi občinsko središče razbremenila. To so predvsem Spodnja Idrija, Godovič ter Črni Vrh. Ostala naselja v občini so ruralnega značaja. Za tista naselja, kjer je bila predvidena povečana urbanizacija, je bilo potrebno zagotoviti smotrno izrabo stavbnih zemljišč ter izboljšati prometne povezave (PS DPO Idrija, 1987 in PS SDPO Idrija, 1988).

Novo površine za poselitve bi pridobili z zgoščevanjem že obstoječih naselij, gradnjo novih stanovanj pa se je usmerjalo predvsem na tista stavbna zemljišča, ki so bila že delno komunalno opremljena.

Podobno je veljalo tudi za razvoj in širitev proizvodnih dejavnosti. Pri urejanju in zgoščevanju naselij so pazili na kakovost bivanja, videz pokrajine in naselij ter upoštevali vse omejitvene faktorje. Z izboljšanimi prometnimi povezavami večjih naselij z redko poseljenimi območji ter z zagotavljanjem osnovnega komunalnega standarda in možnostjo zaposlitve v bližini doma, se reševali in preprečevali nadaljnjo odseljevanje iz oddaljenih naselij (PS DPO Idrija, 1987 in PS SDPO Idrija, 1988).

PS DPO Idrija (1987) in PS SDPO Idrija (1988) sta delila kmetijska zemljišča na tista, ki so temeljna za proizvodnjo hrane ter na vsa ostala kmetijska zemljišča. V dolgoročnem obdobju so želeli obseg kakovostnih kmetijskih zemljišč povečati v skupnem obsegu za 2.858 ha, zaradi česar je planirano izvajanje agro¹³ in hidromelioracij¹⁴ (PS DPO Idrija 1987 in PS SDPO Idrija, 1988).

Gozd je v Občini Idrija pokrival več kot polovico ozemlja, v prostorskih aktih pa je bila poudarjena predvsem njegova varovalna funkcija na strmih pobočjih ob reki Idrijci, rekreacijska ter gozdno-gospodarska funkcija. Zaradi bogate kulturno-zgodovinske dediščine pa so bili gozdovi pomembni tudi za razvoj turizma (PS DPO Idrija, 1987 in PS SDPO Idrija, 1988).

V okviru varovanja naravne in kulturne dediščine je bila predvidena ureditev tehniškega muzeja v občinskem središču, sanacija Idrijskih klavž za obnovitev in revitalizacija njihove funkcije, prenova stare Kendove domačije v Spodnji Idriji in nadaljevanje obnove grajskega poslopja gradu Gewerkenegg (PS DPO Idrija, 1987 in PS SDPO Idrija, 1988).

Prostorske sestavine dolgoročnega in srednjeročnega plana Občine Idrija so se tekom let petkrat spremenile in dopolnile. Spremembe so objavljene v Uradnih listih RS: 71/96, 35/97, 68/98, 37/99, 35/03. Spodaj pa opisujemo za nas pomembnejše spremembe.

- **Leta 1994** se je od občine odcepilo naselje Cerčno z okolico.
- **Leta 1998** so se v naslednjih naseljih dodala območja nezazidanih stavbnih zemljišč: Godovič, Črni Vrh, Spodnja Idrija, Srednja Kanomlja, Ledine, Lome, Idrija. V Spodnji Idriji pa se je povečalo še območje proizvodnih in servisnih dejavnosti na severu naselja.
- **Leta 1999** so se na območju Zadloga, Spodnje Kanomlje, Črnega Vrha, Spodnje Idrije dodala območja nezazidanih stavbnih zemljišč.
- **Leta 2003** je bil v uradnem listu RS objavljen sklep o digitalizaciji prostorskih planov občine (Uradni list RS, št. 71/03). Hkrati z digitalizacijo so se v obeh prostorskih aktih uvedle tudi nekatere spremembe in dopolnitve, objavljene v Odloku o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-2000 in srednjeročnega družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-1990 (Uradni list RS, št. 71/03). V odloku so kot razlog za spremembe navedena nova izhodišča zavodov za gozdove, varstvo narave, varstvo kulturne dediščine, nova izhodišča za urejanje mineralnih surovin in podobno. V prostorskih aktih sta se spremenili analogna in digitalna oblika kartografske dokumentacije, saj se razširijo ureditvena območja naselij; spremenili in dopolnili sta se urbanistični zasnovi naselij Idrija in Spodnja Idrija; spremenili in dopolnili so se načini urejanja posameznih

¹³ Ukrepi, ki izboljšujejo fizikalne, kemijske in biološke lastnosti tal kot so: založno gnojenje, planiranje, krčenje drevesnih zarasti in grmičevja na zemljišču, ureditev kraških pašnikov in podobno (Državni portal RS, 2012).

¹⁴ Izboljšanje kmetijskih zemljišč z namakanjem ali izsuševanjem.

območij s PIA. Prav tako pa sta se v PS DPO Idrija (1987) dodali urbanistični zasnovi naselij Godovič in Črni vrh (PS SDPO Idrija, 2003).

4.2.3 Občinski prostorski načrt Občine Idrija

Skladno s SPRS (2004) se v občini še vedno oblikuje policentrična zasnova poselitve. Pri tem pa prav tako kot leta 1987 velja, da je mesto Idrija označeno kot občinsko središče, ki se danes razvija še kot središče regionalnega pomena. Spodnja Idrija, Godovič ter Črni Vrh pa se razvijajo kot pomembna lokalna središča. Omenjena naselja se bodo širila glede na sklop dejavnosti, ki jih imajo in so predvideni v njihovem nadaljnjem razvoju (OPN Idrija, 2011).

Naselji Idrija in Spodnja Idrija bodo povezali v enotno somestje, ki zagotavlja zadostno in dostopno oskrbo z družbenimi in drugimi storitvenimi dejavnostmi. V naselju Godovič je predvidena širitev industrije in poselitve, predvsem zaradi ugodne lege, dobrih prometnih povezav ter ustreznega terena. Naselja z vsaj eno funkcijo lokalnega pomena so poleg naselja Vojsko, ki ima vlogo rekreacijskega središča še: Ledine, Krnice, Mrzli Log, Potok, Idrijski Log, Javornik, Kanji dol, Spodnja Kanomlja, Srednja Kanomlja itd. V teh naseljih se bodo poleg kmetijske dejavnosti razvijale tudi turistične oskrbne in gospodarske dejavnosti. Naselja Čekovnik, Idrijske Krnice, Idrijski Log, Ledinske Krnice, Lome in Zadlog OPN označuje kot razložena naselja brez predvidene pomembnejše vloge v omrežju naselij. V njih prevladujejo predvsem stanovanjske funkcije, ki se dopolnjujejo s turističnimi in kmetijskimi dejavnostmi. Avtohtoni poselitveni vzorec izven strnjenih naselij, ki se ga po OPN Idrija (2011) kot kulturno vrednoto ohranja, predstavljajo samotne kmetije z razpršeno poselitvijo individualne stanovanjske gradnje (OPN Idrija, 2011).

Novi posegi v prostor se usmerjajo na komunalno že opremljena zemljišča ter tista, ki so predvidena za komunalno opremljanje v prihodnosti. Večja izkoriščenost in kakovostnejša raba prostora bosta zagotovljeni s prenovo in revitalizacijo praznih in neprimerno izkoriščenih zemljišč. Pri razvoju naselij pa je potrebno paziti na zagotavljanje uravnoteženega razmerja med grajenimi in zelenimi površinami. Hkrati pa je v posegih v naravo pri občini potrebno upoštevati tudi njena številna zavarovana / ekološko pomembna / posebna varstvena območja in naravne vrednote državnega in lokalnega pomena, kot so: Krajinski park Zgornja Idrijca, Divje jezero, Trnovski gozd, naravni spomenik Kačja smreka, Jelenk, reka Idrijca s pritoki, Javornik, Kanomeljsko trojno tektonsko okno, Idrijska prelomna cona in drugi (OPN Idrija, 2011).

Na območju Zadloškega polja, v okolici Godoviča, Idrijskega Loga, Ledin ter Črnega Vrha se nahajajo najbolj izrazita kmetijska zemljišča, ki se ohranjajo v sedanjem obsegu. Potrebe po novih kmetijskih zemljiščih ni. Posege v prostor se zaradi varovanja najboljših kmetijskih zemljišč, usmerja izven teh območij, razen v primerih, ko gre za poseg strateškega pomena za lokalno gospodarstvo. Za ohranjanje takih površin je namreč potrebno zagotoviti tamkajšnjim prebivalcem ugodne bivalne pogoje in vir dohodka. Prav tako je potrebno ohranjati tudi kmetijska zemljišča, ki ležijo na višjih predelih občine, kjer je nevarnost zaraščanja kmetijskih površin večja (OPN Idrija, 2011).

V okviru gozdarstva se v občini strogo varuje gozdove s poudarjenimi ekološkimi in socialnimi funkcijami, gozdove s posebnim namenom ter varovalne gozdove. V njih se bo lahko posegalo zgolj s pridobitvijo soglasja Zavoda za gozdove Slovenije. Slednji dovoljuje krčitev gozdih površin ostalih gozdov do 7 % v naslednjih desetih letih (OPN Idrija, 2011).

4.3 Lega in opis Občine Postojna

Občina Postojna se s 270 km² površine po velikosti uvršča na trinajsto mesto med vsemi občinami v državi. Leži na jugozahodnem delu Slovenije, na stičišču primorskega in celinskega sveta ter je zaradi ugodnih prometnih povezav in lege med Trstom in Ljubljano, že od nekdaj upravno in gospodarsko središče Notranjske (SURS, 2010). Njeno lego v državi prikazuje slika 22.

Slika 22: Položaj Občine Postojna v Sloveniji (GURS, 2012)

Celotna občina je zelo bogata z naravno in kulturno dediščino, zato je gospodarsko usmerjena predvsem v turizem. Turizem se je v samem mestu Postojna začel razvijati z odkritjem notranjih delov Postojnske jame in odprtjem le-te za obiskovalce. Z izgradnjo južne železnice se je obisk jame še povečal in v mestu so pričeli nastajati prvi hoteli (Občina Postojna, 2012). Po podatkih SURS je Postojnsko jamo v letu 2008¹⁵, izmed vseh obravnavanih turističnih znamenitosti, muzejev in galerij, obiskalo največ domačih in tujih turistov, skupno 548.424 (SURS, 2008). Vendar je turizem v občini, kakor ugotavlja že Piskernik s sodelavci, izrazito tranzitnega značaja, saj se turisti v njej zadržijo le nekaj ur, malo jih ostane v občini več dni.

Občina Postojna leži v Postojnski kotlini imenovani tudi Spodnja Pivka. Iz severa, zahoda ter jugovzhoda občino obdajajo kraške planote Hrušica, Nanos ter Javorniki. Severovzhodni del občine predstavlja Planinsko polje, ki je del Notranjskega podolja. Naštete planote uvrščamo pod veliki dinarski lok, ki pa je v Postojnskih vratih najnižji (Perko in sod., 1999).

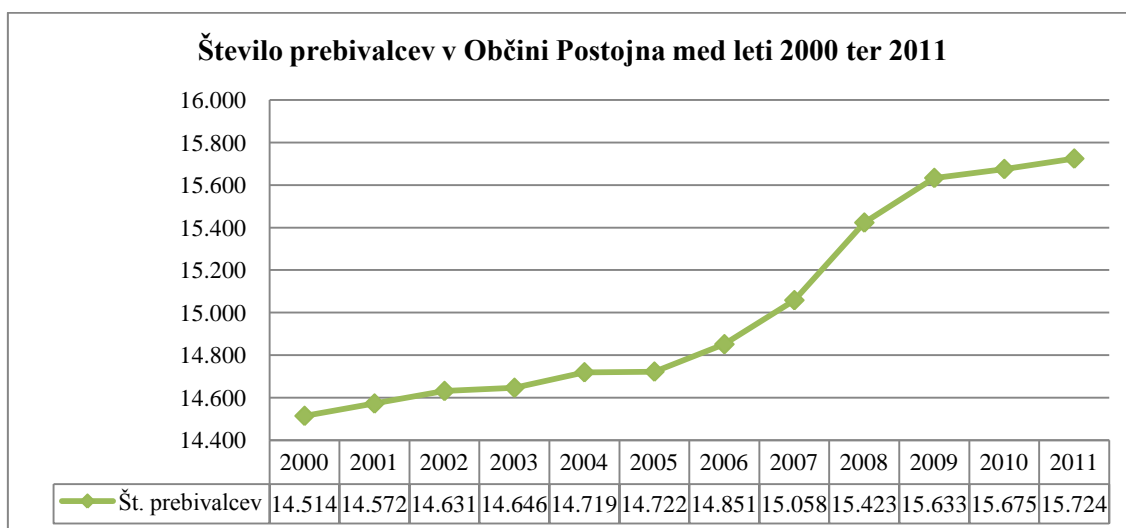
Bernot je leta 1987 zapisal, da se na območju občine med seboj neopazno prelivajo trije tipi podnebja – celinsko, mediteransko in gorsko. Pokrajina je dobro namočena, saj leži na prehodu med bolj namočenimi visokimi planotami in sušnimi obmorskimi kraji. Povprečna višina padavin v Postojni znaša 1551 mm na leto, pri čemer je največ dežja jeseni in spomladi (Perko in sod., 1999).

Po geološki sestavi ozemlje občine gradijo triadni, jurski in kredni apnenci ter terciarni fliš. Skoraj dve tretjini ozemlja občine je kraškega značaja, kjer so se razvili vsi kraški pojavi od vrtač in kraških polj do brezen, jam in podzemnih pretokov. Postojnski jamski sistem na severnem robu Postojnske kotline obsega Postojnsko, Črno, Pivko, Magdaleno in Otoško jamo. Predstavljajo splet med seboj povezanih rogov v dolžini 20,766 km (Piskernik in sod., 1958).

¹⁵ Novejših podatkov o tej tematiki nismo našli.

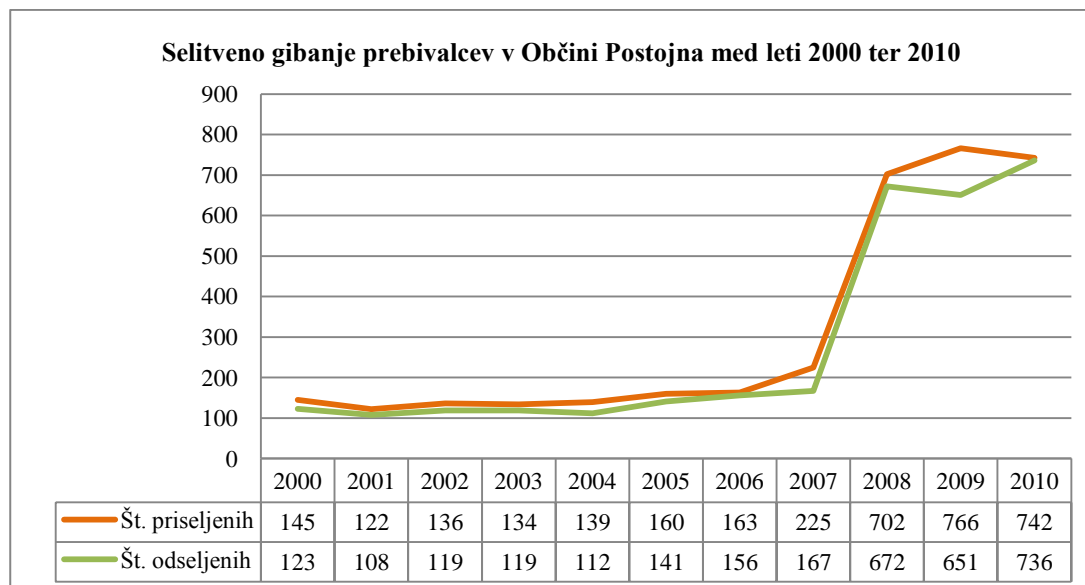
Terciarni fliš je v nasprotju z apnenci vododržan in je na njem razvito normalno rečno omrežje s Pivko in Nanoščico (Piskernik in sod., 1958). Reki se s pritoki po nižinskem delu vijeta s počasnim tokom z neštetimi vijugami in meandri. Ob visokem stanju se voda razliva po ravninah ter jih poplavlja (Fatur in sod., 1975). Kladnik s sodelavci ocenjuje, da je na reki Pivki v povprečju okoli 5 poplav letno, od tega bi lahko vsako peto označili kot večjo poplavo, ki zalije kmetijska zemljišča in povzroči gospodarsko škodo. Zaradi poplav v notranjosti občine so se naselja razvila bodisi na vzpetinah (Mali Otok) ali na terasah in višjih delih dolinskega sveta (Veliki Otok, Postojna, Prestranek). Reka Pivka pri Postojnski jami ponikne ter se v podzemlju postojnsko-planinskega jamskega sistema združi z reko Rak in priteče na dan kot reka Unica na Planinskem polju (Kladnik in sod., 1996).

Od leta 2000 dalje je število prebivalcev v občini naraščalo (grafikon 3). Leta 2011 ima občina 15.724 prebivalcev in je po številu le-teh na 31. mestu v državi. Trend naraščanja prebivalcev se danes umirja, saj je v prvem polletju leta 2012 v občini živelo 14 prebivalcev manj kot leto prej. Na kvadratnem kilometru površine tako živi v povprečju 58 prebivalcev, kar je manj od povprečne gostote naseljenosti v državi, ki znaša 101 prebivalca na km² (SURS, 2012a).

Grafikon 3: Število prebivalcev v Občini Postojna med leti 2000 ter 2011 (SURS, 2012a)

Selitveno gibanje v občini je prikazano na grafikonu 4. Skozi vsa leta je prisotno večje število priseljenih prebivalcev kot pa odseljenih. Razlika med skupinama je največja leta 2009, saj se je tedaj v občino priselilo 115 ljudi več, kot pa iz nje odselilo. Razlog za močno povečanje števila priseljenih in odseljenih leta 2008 je dejstvo, da se je do vključno leta 2007 prikazovalo le selitve državljanov RS, od leta 2008 dalje pa se prikazuje selitve celotnega prebivalstva.

Grafikon 4: Selitveno gibanje prebivalcev v Občini Postojna med leti 2000 ter 2010 (SURS, 2012a)

4.4 Predstavitev prostorskih aktov Občine Postojna

Marca 1986 je Skupščina Občine Postojna sprejela Dolgoročni plan Občine Postojna za obdobje od leta 1986 do leta 2000, decembra istega leta pa je sprejela še Srednjeročni družbeni plan Občine Postojna za obdobje 1986-1990. Prostorska akta, s tem pa tudi prostorske sestavine planov, sta se skozi leta spreminjala in dopolnjevala ter ostala v veljavi vse do sprejema OPN Postojna (2010).

4.4.1 Prostorske sestavine dolgoročnega plana Občine Postojna za obdobje 1986-2000 ter Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana Občine Postojna za obdobje 1986-1990 s spremembami in dopolnitvami planov

Tako kot v večini občin, so tudi v Občini Postojna v PS DPO Postojna (1986) dajali poudarek na zagotavljanju smotrne rabe prostora, izboljšanju kakovosti življenja ter omogočanju enakovrednih pogojev bivanja (PS DPO Postojna, 1986).

Pri razvoju naselij so upoštevali načela policentričnega razvoja, pri čemer so skladen razvoj naselij želeli doseči s smotno uporabo stavbnih zemljišč ter izboljšanjem njihove opremljenosti in prometnih povezav. Do leta 1990 je bil poudarek na kakovostni prenovi pozidanih območij, vendar so se hkrati urejala tudi nova stavbna zemljišča. Gradnjo novih stanovanj se je usmerjalo v poselitvena območja in okolico tistih naselij, ki so s svojimi funkcijami služila širšim gravitacijskim območjem in so imela glede na prometno povezanost in naravne razmere možnosti za nadaljnji razvoj (PS DPO Postojna, 1986).

Kot gravitacijsko in oskrbno občinsko središče je bilo določeno mesto Postojna, katerega se je želelo razbremeniti z razvojem pomembnejših lokalnih središč kot sta Prestranek in Hruševje. Širitev in drugi posegi v prostor so se izven gravitacijskih območij dopuščali le, če so bili namenjeni izkoriščanju gozdov, kmetijski proizvodnji, pridobivanju rudnin, turizmu in rekreaciji. Z zagotavljanjem novih dejavnosti (kot so: trgovina, obrtne storitve in podobno) v slabše dostopnih naseljih, z boljšimi prometnimi povezavami ter komunalno opremljenostjo teh območij, so skušali preprečevati njihovo

praznjenje. To velja za naselja Šmihel – Landol, Razdrto, Belsko, Orehek... Zaradi bližine večjih naselij so se nekatera naselja (na primer Zalog, Veliki in Mali Otok, Matenja vas, Rakitnik) razvijala kot primestna stanovanjska naselja brez večje opremljenosti. Gradnjo počitniških hiš se je usmerjalo severno od Postojnskih vrat, na lokacije med Planino in Strmico, vzhodno nad Rakulikom ter zahodno od Slavine (PS DPO Postojna, 1986).

Pri usmeritvah za poselitev in razvoj naselij je imela veliko vlogo tudi sama geološka osnova, saj večino občine predstavljajo apnenčaste kamnine. Zaradi njih so v občini nastali številni kraški pojavi, kar pa vpliva tudi na samo razdelitev namenske rabe prostora. Tako je v dolgoročnem planu zapisano, da je potrebno območje nad sistemom Postojnske jame s Sovičem varovati ter površinam določiti izrabo v rekreacijske in turistične namene. Zaradi prepustnosti kamnin je bilo potrebno tudi skrbno načrtovati odlagališča odpadkov in nevarnih snovi, saj bi se lahko pojavilo onesnaženje podtalnice (PS DPO Postojna, 1986).

Občina ima bogato kulturno in naravno dediščino, kar je bilo treba upoštevati tudi pri poseganju v prostor. Vsak poseg, ki predvideva spremembo krajine, je bilo potrebno namreč podrobno preučiti. Na razporeditev namenske rabe prostora so imela bistveni vpliv tudi kmetijska zemljišča, saj je bil kmetijski prostor v prostorskem aktu označen kot vir, ki ga je bilo potrebno racionalno koristiti in varovati. Sama poselitev v ravninskem delu, še posebno poselitev večjih naselij, je imela na kmetijska zemljišča velik vpliv, hkrati pa je bilo v hribovitem delu značilno opuščanje kmetovanja kot posledica praznjenja tega prostora. Zanj je bila značilna velika razdrobljenost parcel, zato so bile na določenih območjih predvidene komasacije. V okviru gozdarstva so krepili koristne funkcije gozdov, kot so varovanje tal pred erozijo, možnost za rekreacijo, pridobivanje lesa. V vodnem gospodarstvu se je več pozornosti namenilo varstvu vodnih količin in kakovosti voda. Tako je bila v Postojni načrtovana dograditev čistilne naprave, odpraviti pa so nameravali tudi poplavna območja v povodju Pivke z Nanoščico (PS DPO Postojna, 1986).

PS SDPO Postojna (1986) so naloge v zvezi z urejanjem prostora podrobneje razčlenile na 12 krajevnih skupnosti. Znotraj teh enot so bile podrobneje opredeljene dejavnosti, ki se jih bo v srednjeročnem obdobju izvedlo s področja industrije, prometa, komunalne opremljenosti itn. Za posamezno območje je bila določena tudi namembnost, površina v hektarih ter prostorski izvedbeni akt s katerim se bo območje urejalo (PS SDPO Postojna, 1986).

V obdobju od leta 1987 do leta 2004 so se PS DPO Postojna (1986) in PS SDPO Postojna (1986) spremenile in dopolnile desetkrat. Odloke sprememb in dopolnitev smo našli v Uradnem listu SRS št. 8/1989 ter naslednjih Uradnih listih RS: 25/93, 30/95, 4/97, 9/98, 86/99, 23/00, 110/00, 17/01, 78/04. Za naše delo v navezavi z namensko rabo prostora so pomembne naslednje opisane spremembe.

- **Leta 1994** se je od občine odcepilo naselje Pivka z okolico.
- **Leta 1995** se je kartografski del PS DPO Postojna (1986) in PS SDPO Postojna (1986) dopolnil s kamnolomom Razdrto. Izkoriščanje kamnoloma je omenjeno v PS DPO Postojna (1986) že leta 1986.
- **Leta 1997** se je spremenila raba parcel na JZ mesta Postojna, mesto se je razširilo na račun kmetijskih zemljišč. S spremembo pa se je spremenila tudi urbanistična zasnova mesta Postojna.

- **Leta 1998** so se na račun kmetijskih in gozdnih zemljišč povečala naselja: Rakitnik, Lohača, Strmca, Belsko, Gorenje, Bukovje, Predjama, del mesta Postojna na SZ ter Koče. V bližini naselja Planina se je vrisal peskokop Lepena.
- **Leta 1999** se je dodala še Programska zasnova za gradnjo avtocestnega priključka Razdrto na avtocestnem odseku Vrhnika–Razdrto, s tem pa se je na območju načrtovanega priključka spremenila namembnost površin iz kmetijskih v območja prometnih površin.
- **Leta 2000** so se ob reki Pivki v mestu Postojna razširile stanovanjske površine.
- **Leta 2001** se je v območje Orehovških Brd dodal center za ravnanje z nenevarnimi odpadki za potrebe celotne občine.
- **Leta 2004** se je izvedla digitalizacija PS DPO Postojna (1986) in PS SDPO Postojna (1986). Oba planska akta sta se združila v enoten dokument z imenom Prostorski planski akt Občine Postojna. Besedilni del planov se je dopolnil in bolj podrobno razčlenil na zapisane cilje in usmeritve za posamezno dejavnost. Splošni cilji in nameni, ki so jih želeli v dolgoročnem obdobju doseči pa so ostali nespremenjeni.

4.4.2 Občinski prostorski načrt Občine Postojna

Občina danes še vedno stremi k policentričnemu razvoju, s katerim bo zagotovila enakomernejši razvoj vseh delov občine, usklajen razvoj prometnega omrežja, prepoznavnost naravnih in kulturnih značilnosti krajine (OPN Postojna, 2010).

Mesto Postojna ne predstavlja le občinskega središča, temveč je tudi nacionalno in regionalno središče. Pomembnejši lokalni središči sta Planina in Prestranek. Hruševje pa po OPN Postojna (2010) uvrščajo med lokalna središča skupaj z naselji Studeno, Bukovje ter Hrašče. Vsa preostala naselja so naselja ruralnega značaja. Pri urejanju vseh naselij sta poudarjena zgoščevanje poselitve na nezazidanih površinah ter sanacija in prenova opuščениh, starih objektov znotraj posameznega naselja. Pri zgoščevanju pa je potrebno določeno število nezazidanih površin varovati in ohranjati kot zelene površine. Z njimi se namreč zagotavlja zadovoljitev potreb prebivalcev po športu ter rekreaciji. Kot primer take ureditve OPN Postojna (2010) navaja grič Sovič, ki je namenjen aktivni rekreaciji ter mokrišča ob reki Pivki s pasivno rekreacijo. Omenjene površine pa se varuje in ne pozida tudi zaradi kulturne dediščine na Soviču ter poplavnih območij ob reki Pivki. Površine za novo stanovanjsko gradnjo (s tem mislimo na širitev naselja) so predvidene v občinskem ter lokalnih središčih. V ta naselja se umešča tudi obrtne in gospodarske cone, vendar je potrebno paziti, da so ločene od območij stanovanj. Prav tako je v ta naselja usmerjen razvoj centralnih dejavnosti, ki ga je potrebno krepiti predvsem v mestu Postojna, zaradi njegove opredelitve kot regionalno središče. Ob stari cesti, ki povezuje Planino z mestom Postojna je že prisotna razpršena poselitev, ki se ohranja (OPN Postojna, 2010).

Velik poudarek OPN Postojna (2010) daje tudi turistični dejavnosti, saj je Postojna opredeljena kot turistično središče državnega pomena. Poleg znane Postojnske jame, Predjamskega gradu, jame Pivka ter Gradu Prestranek, želijo uveljavljati nove turistične lokacije kot so: Evropski muzej krasa, Planinsko polje, Grad Haasberg, Zagonski mlin. Naravne in kulturne znamenitosti bodo povezali z urejenimi tematskimi potmi. Nove infrastrukturne objekte za turistične dejavnosti se bo usmerjalo na območja z že obstoječo turistično infrastrukturo in izven območij najbolj občutljivih delov varovanih območij narave. Na podeželju spodbujajo kmečki turizem v povezavi z ekološko pridelavo domačih pridelkov (OPN Postojna, 2010).

Gozdnim in kmetijskim zemljiščem se namembnost lahko spremeni v primeru, ko gre za razvoj gospodarske infrastrukture ali za razvoj turističnih dejavnosti, pri tem pa se prednostno ohranjajo najboljša kmetijska zemljišča. V primeru, da je širitev stavbnih zemljišč v naselju potrebna in naselje lahko širimo le na območje najboljših kmetijskih zemljišč, se možnost širitve celovito in enakovredno presoja. Pri tem se upoštevajo vsi obstoječi varstveni režimi. Omenjena zemljišča se v stavbna lahko spremenijo tudi v primeru selitve kmetij, katerih širitev zaradi različnih razlogov na obstoječi lokaciji znotraj naselja ni mogoča (OPN Postojna, 2010).

Večino gozdnih površin Nanosa, Notranjskega trikotnika¹⁶, Javornikov ter Hrušice prekriva Natura 2000. Z njo je poleg omenjenih gozdov prekrit tudi osrednji del občine – porečje Nanoščice. Poleg Nanoščice po območju občine tečeta še reki Pivka ter Unica, katerih površine se po OPN Postojna (2010) ohranjajo v obstoječem obsegu. Glavni vodni vir v občini še vedno predstavlja vodni vir Malni na vzhodu občine. To območje do sedaj še ni zavarovano, po OPN Postojna (2010) ga je potrebno zaščititi z uredbo, saj predstavlja 98 % vse pitne vode v občini.

Načelo trajnostnega razvoja in upoštevanje le-tega se v OPN Postojna (2010) odraža na različnih področjih, med drugim tudi pri pridobivanju energije, saj spodbujajo zamenjavo fosilnih goriv bodisi z gorivi, ki vsebujejo manj ogljika (zemeljski plin) bodisi z biomaso. Načrtuje se objekte za rabo obnovljivih virov energije (npr. sončna in vetrna energija).

¹⁶ Območje med Postojnsko jamo, Planinskim poljem in Cerkniskim jezerom (OPN občine Postojna, 2011).

Stran je namenoma prazna.

5 ANALIZA IN PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA

5.1 Analiza in primerjava osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija z izbranimi kazalniki

5.1.1 Analiza osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija

Že iz predhodnih poglavij zakonodaje in primerjave pravilnikov vemo, da se danes osnovna namenska raba prostora deli na 5 kategorij: območja stavbnih zemljišč, območja kmetijskih zemljišč, območja gozdnih zemljišč, območja drugih zemljišč ter območja voda. Rezultate bilance površin osnovne namenske rabe prostora smo prikazali v preglednici 9, v kateri prikazujemo obseg zemljišč v hektarjih in odstotkih glede na celotno površino Občine Idrija. Preglednica prikazuje stanje površin leta 2003 ter 2011 in njihove razlike.

Preglednica 9: Bilanca površin osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011).

	Stanje leta 2003		Stanje leta 2011		Razlike v površinah	
	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	826,07	2,82	897,64	3,06	+ 71,57	+ 0,24
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	6107,48	20,84	5293,30	18,07	- 814,19	- 2,78
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ	22.236,89	75,89	22971,17	78,40	+ 734,28	+ 2,51
IV. OBMOČJA VODA	128,70	0,44	124,65	0,42	- 4,05	- 0,01
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ	0	0	12,40	0,04	+ 12,40	+ 0,04
CELOTNA POVRŠINA	29.299,14	100	29.299,14	100	+ 0,0044	+ 0,000015

Iz preglednice 9 je razvidno, da največji delež površin v PS SDPO Idrija (2003) zavzemajo območja gozdnih zemljišč, saj predstavljajo 75,89 % celotne površine občine. Z deležem 20,84 % jim sledijo območja kmetijskih zemljišč ter nato območja stavbnih zemljišč z 2,82 %. Najmanj hektarov površine v občini zavzemajo območja voda, ki jih predstavljajo obstoječe reke s svojimi pritoki. Območja drugih zemljišč v občini po PS SDPO Idrija (2003) niso opredeljena. So pa peskokopi, kot del drugih zemljišč, v besedilnem delu PS SDPO Idrija (2003) omenjeni v okviru določevanja režimov za njihovo izkoriščanje, grafično pa ta namenska raba prostora ni prikazana.

Območja gozdnih zemljišč z 22.971,17 ha površine tudi leta 2011 v OPN Idrija (2011) zavzemajo največji delež površine, sledijo jim kmetijska zemljišča z 5293,30 ha in stavbna z 897,64 ha. Za

razliko od PS SDPO Idrija (2003), so v OPN Idrija (2011) označena tudi območja drugih zemljišč, ki zavzemajo skupno 12,40 ha površine.

V občini so se v od leta 2003 do leta 2011 najbolj zmanjšala območja kmetijskih zemljišč. Zmanjšanje le-teh je posledica zaraščanja in širjenja gozda na višje ležečih predelih občine. Druga kmetijska zemljišča so se namreč zmanjšala za 2,68 %, kar predstavlja 98 % zmanjšanja vseh kmetijskih zemljišč. Iz besedilnega dela OPN Idrija (2011) pa vemo, da so ravno druga kmetijska zemljišča tista, ki se v največji meri nahajajo prav na teh višjih predelih. Preostali del zmanjšanja območij kmetijskih zemljišč (0,10 %) pripada zmanjšanju najboljših kmetijskih zemljišč, kljub temu, da želijo v PS SDPO Idrija (2003) dolgoročno ta zemljišča ohraniti. Zmanjšanje je v nižinskih predelih posledica širjenja občinskega in lokalnih središč, saj širitev zaradi razgibanega in neprimerne terena predvsem v naseljih Idrija ter Spodnja Idrija na račun drugih rab skorajda ni mogoča. Če podatke preračunamo na obdobje enega leta razberemo, da so v občini letno izgubili 101 ha kmetijskih zemljišč oziroma 8,48 ha mesečno (preglednica 10).

Povečanje območij stavbnih zemljišč je posledica širjenja občinskega središča Idrije ter lokalnih središč Spodnje Idrije, Črnega Vrha in Godoviča. Za pojasnilo, da povečanje območij stavbnih zemljišč ne pomeni vedno povečanje števila stanovanj (S), temveč se stavbna zemljišča povečajo tudi na račun na novo označenih območij zelenih površin (Z), območij okoljske infrastrukture (O) itn., lahko vzamemo območje naravnega kopališča Na Lajštu. Območje kopališča v PS SDPO Idrija (2003) ni označeno, v OPN Idrija (2011) pa se njegovo območje uvršča pod kategorijo zelenih površin (Z).

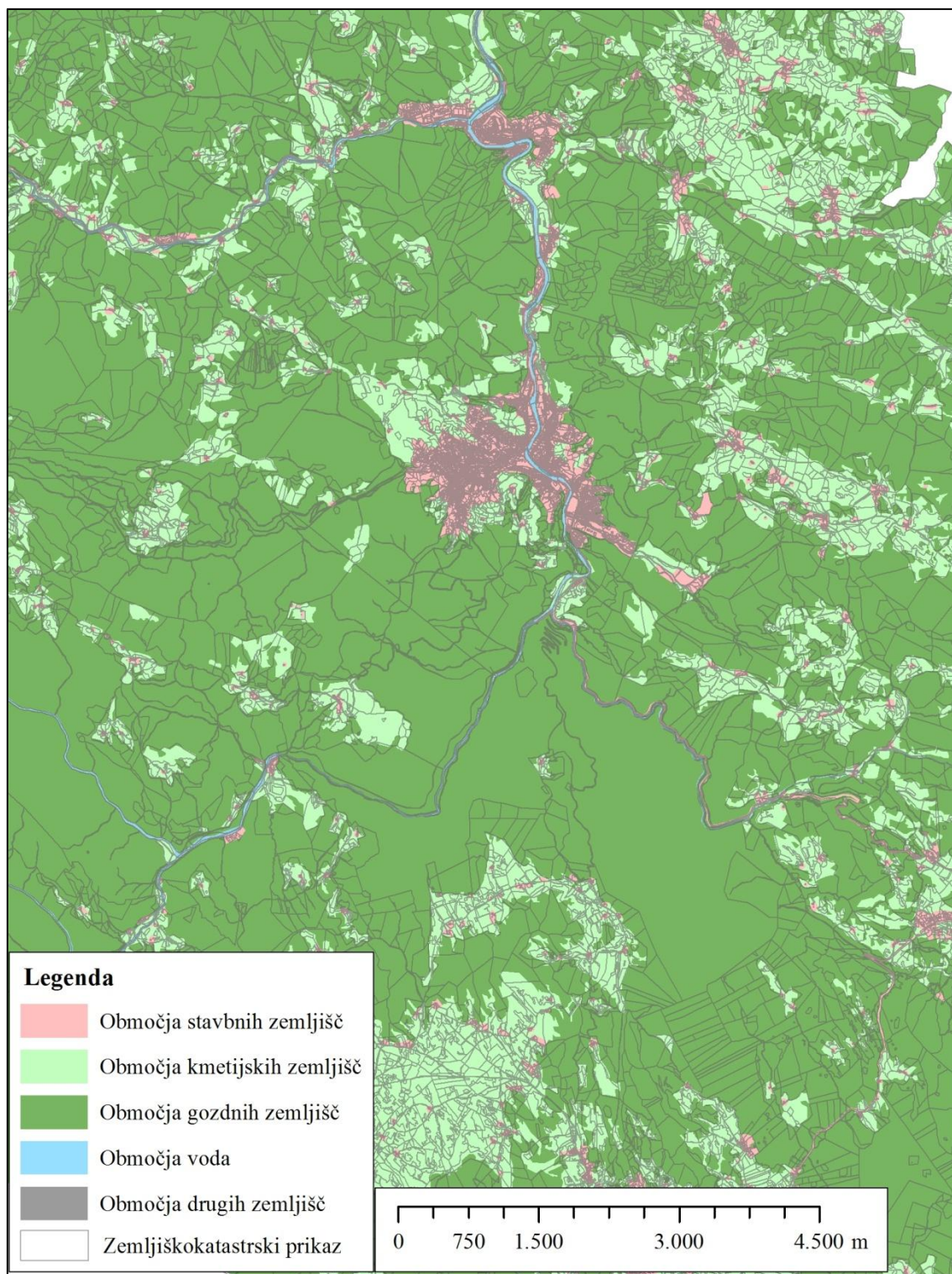
Razlika pri primerjavi površine celotne občine znaša 44 m², obrazložitev je podana že v poglavju metodologije.

Za lažjo predstavo, koliko izgub oziroma koliko povečanja stavbnih, gozdnih ter kmetijskih zemljišč to pomeni na letni, mesečni ter dnevni ravni, smo razlike površin preračunali na zelene enote in dobili vrednosti prikazane v preglednici 10. Pri tem smo upoštevali podatek, da je v letu 12 mesecev ter da ima mesec v povprečju 30 dni.

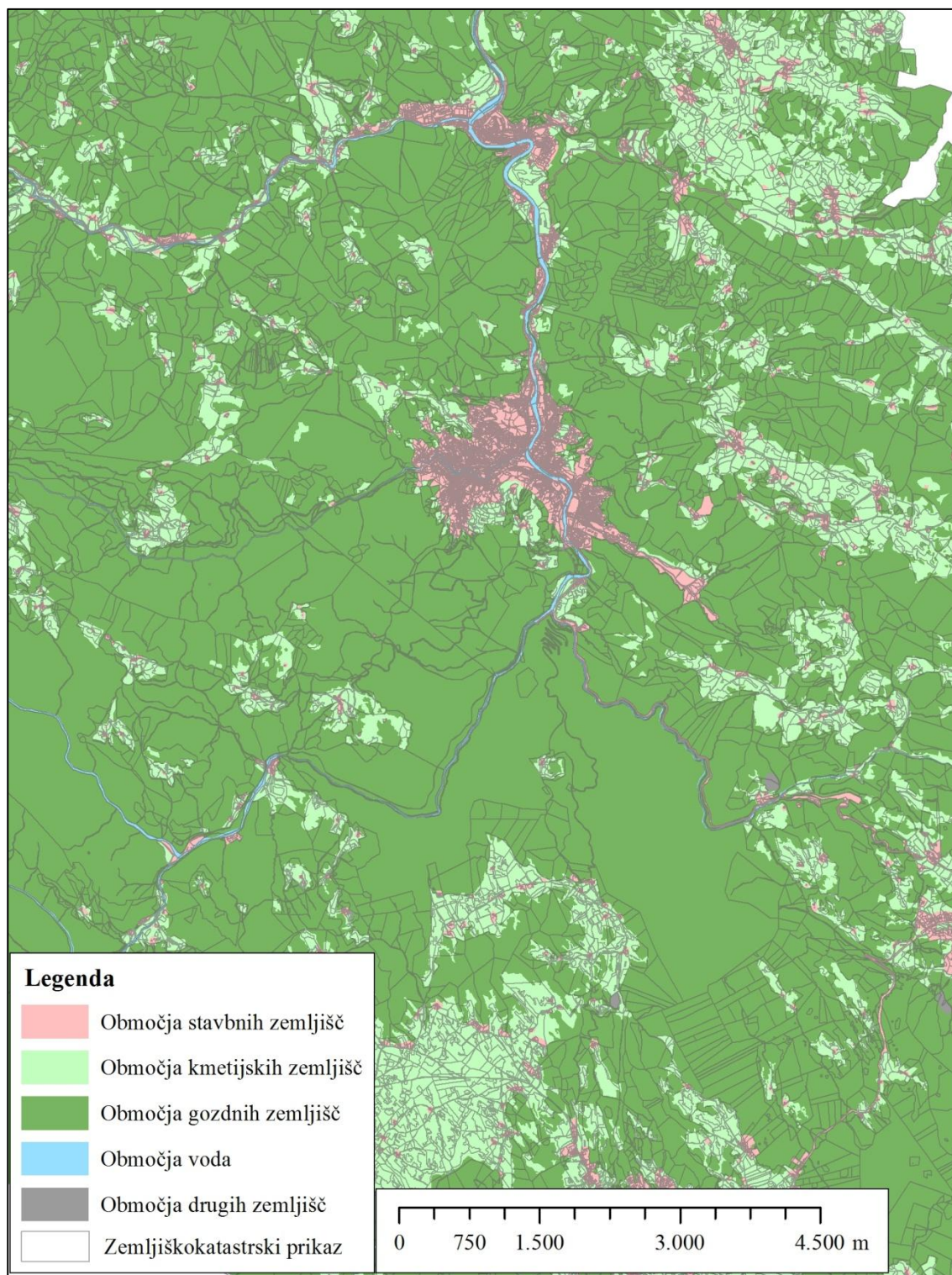
Preglednica 10: Prikaz razlik osnovne namenske rabe prostora na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003; OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha / leto]	[ha / mesec]	[ha / dan]
Območja stavbnih zemljišč	+ 8,94	+ 0,75	+ 0,02
Območja kmetijskih zemljišč	- 101,77	- 8,48	- 0,28
Območja gozdnih zemljišč	+ 91,78	+ 7,65	+ 0,25

Grafično smo osnovno namensko rabo prostora iz leta 2003 in leta 2011 prikazali s slikami 23 in 24, izdelani karti v merilu 1 : 50.000, pa sta v prilogah A.1 in A.2. Priloga A.1 je dana v analogni in digitalni obliki, medtem kot je priloga A.2 le v digitalni obliki na priloženi zgoščenki.

Slika 23: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS, 2012)

Slika 24: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)

Spremembe ter stanje podrobne namenske rabe prostora na območju celotne občine v izbranem časovnem obdobju prikazuje preglednica 11. Grafično podrobne namenske rabe prostora za celotno občino nismo prikazovali, izseki podrobne namenske rabe prostora so prikazani pri analizi posameznih naselij.

Preglednica 11: Bilanca površin podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011).

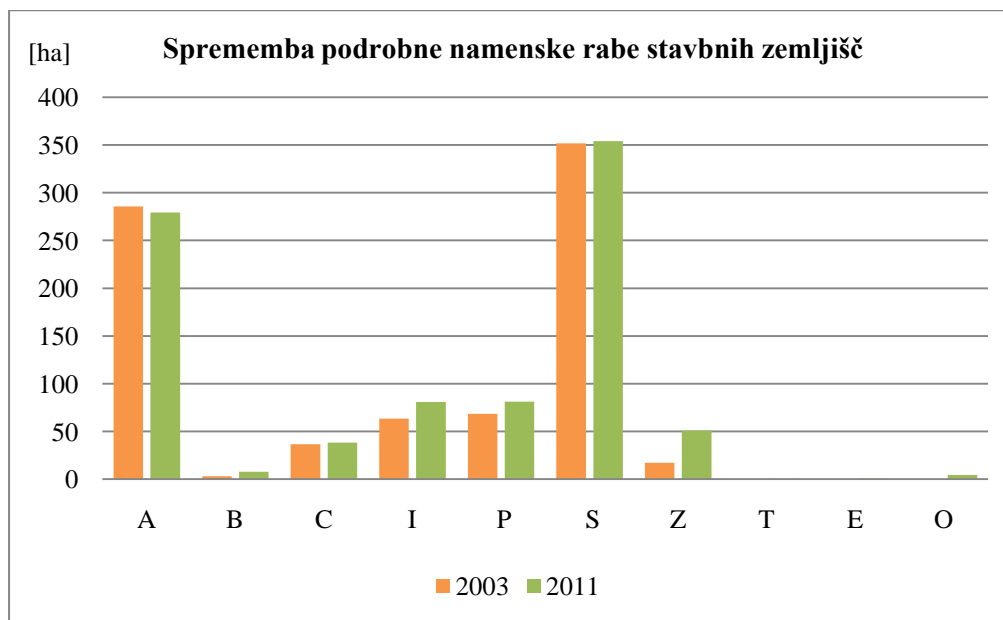
	Stanje leta 2003		Stanje leta 2011		Razlike v površinah	
	[ha]	%	[ha]	%	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	285,52	0,97	279,39	0,95	- 6,13	- 0,02
B – posebna območja	3,19	0,01	7,74	0,03	+ 4,55	+ 0,01
C – območja centralnih dejavnosti	36,71	0,12	38,36	0,14	+ 1,65	+ 0,00
I – območja proizvodnih dejavnosti	63,32	0,22	80,87	0,28	+ 17,55	+ 0,06
P – območja prometnih površin	68,41	0,23	81,17	0,28	+ 12,77	+ 0,04
S – območja stanovanj	351,70	1,20	354,07	1,21	+ 2,37	+ 0,01
Z – območja zelenih površin	17,21	0,06	50,87	0,17	+ 33,65	+ 0,11
T – območja komunikacijske infrastrukture	0	0	0,02	0,0001	+ 0,02	+ 0,0001
E – območja energetske infrastrukture	0	0	0,75	0,002	+ 0,75	+ 0,002
O – območja okoljske infrastrukture	0	0	4,37	0,01	+ 4,37	+ 0,01
G – območja gozdnih zemljišč	22.236,89	75,90	22.971,17	78,40	+ 734,28	+ 2,50
K – območja kmetijskih zemljišč	6107,48	20,84	5293,29	18,07	- 814,19	- 2,78
V – območja voda	128,70	0,44	124,65	0,42	- 4,05	- 0,01
L – območja mineralnih surovin	0	0	12,40	0,04	+ 12,34	+ 0,04
CELOTNA POVRŠINA	29.299,14	100	29.299,14	100	+ 0,0044	+ 0,000015

V okviru kategorij namenske rabe prostora stavbnih zemljišč, največ površin leta 2003 zavzemajo območja stanovanj (S) s 351,70 ha površine. Le-ta se nahajajo na celotnem občinskem prostoru, medtem ko so preostale kategorije podrobne namenske rabe prostora¹⁷ opredeljene zgolj v obravnavanih štirih naseljih. Podrobna namenska raba prostora izven teh naselij namreč v grafičnem prikazu PS SDPO Idrija (2003) ni bila podana. Območja energetske (E), okoljske (O) ter komunikacijske infrastrukture (T) leta 2003 pa v PS SDPO Idrija (2003) niso opredeljena.

Leta 2011 na novo določena območja z oznakami E, O in T skupno zavzemajo samo 0,02 % občinske površine. Največji delež (poleg že obravnavanih kmetijskih in gozdnih zemljišč v preglednici 9) ponovno zavzemajo območja stanovanj (S) z 1,21 % površine. Območja drugih zemljišč se v občini podrobneje delijo le na območja mineralnih surovin (L), medtem ko območja za potrebe obrambe (f), območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (N), v grafičnem prikazu OPN Idrija (2011) niso opredeljena. Je pa v izvedbenem delu OPN Idrija (2011) zabeleženo, da je možna uporaba območja komunikacijske infrastrukture (T) za potrebe obrambe v primeru vojnega stanja ali krize. Prav tako so v besedilu izvedbenega dela OPN Idrija (2011) opredeljena tudi območja za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (N). Kot primer vzemimo odlagališče Ljubevč ter mestni stadion Idrija. Prvi ima v OPN Idrija (2011) opredeljeno podrobno namensko rabo prostora okoljske infrastrukture (O) in se lahko uporabi tudi kot pokopališče v primeru množičnih nesreč, deponijo ruševin, ali pa kot pokopališče za živali. Stadion z namensko rabo prostora zelenih površin (Z) pa se lahko uporabi kot heliodrom (OPN Idrija, 2011).

¹⁷ To so: območja zelenih površin (Z), centralnih dejavnosti (C) ter posebna območja (B).

Če površine iz leta 2011 primerjamo s tistimi iz leta 2003 lahko razberemo (grafikon 5 in preglednica 12), da so se poleg že obravnavanih območij kmetijskih ter vodnih zemljišč, zmanjšale še površine razpršene poselitve (A). Razlog zmanjšanja je sprememba namenske rabe prostora iz površin razpršene poselitve (A) v območja stanovanj (S), predvsem v okolici mesta Idrija. Razlogi za povečanje oziroma zmanjšanje kmetijskih, vodnih in gozdnih zemljišč so navedeni že pod preglednico 9, zato tu teh zemljišč ne obravnavamo ponovno.

Grafikon 5: Sprememba podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Razlog za povečanje območij zelenih površin (Z) so na novo označena tovrstna območja izven območij naselij, ki pa v PS SDPO Idrija (2003) niso označena. Tak primer sta naravno kopališče Na Lajštu in smučišče v bližini Črnega Vrha. Na račun zelenih površin (Z) se širijo tudi obravnavana naselja: Idrija na severu in zahodu ter Godovič in Črni Vrh na zahodu. Zaradi širjenja rabe teh površin v naseljih, se zmanjšajo območja kmetijskih zemljišč. Preostala smučišča in sankališča, ki se v občini še nahajajo, se glede na OPN Idrija (2011) ne uvrščajo pod območja zelenih površin (Z). OPN Idrija (2011) tem površinam določa namensko rabo prostora kmetijskih zemljišč, saj se skozi leto na njih nahajajo travniki ter druge obdelovalne površine. V kolikor bi se te površine šteli pod območja zelenih površin (Z), bi bila razlika v obsegu zelenih površin višja še za 137,08 ha.

Iz preglednice 9 smo ugotovili povečanje območij stavbnih zemljišč za 71,57 ha, iz preglednice 11 pa razberemo, da se območja stanovanj (S) povečajo zgolj za 2,37 ha, kar predstavlja zgolj 3,05 % povečanja glede na celotna območja stavbna zemljišča. Podatke o spremembi kategorij namenske rabe prostora stavbnih zemljišč smo pretvorili iz enote osmih let, na letno, mesečno ter dnevno raven ter jih prikazali v preglednici 12. Razberemo lahko, da bi se v primeru pozidave vseh prostih stanovanjskih površin, letno pozidalo na njihov račun 0,30 ha, mesečno 0,02 ha ter dnevno 8 m² površine.

Preglednica 12: Prikaz razlik kategorij območij stavbnih zemljišč na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Idrija (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije namenske rabe prostora stavbnih zemljišč	[ha / leto]	[ha / mesec]	[ha / dan]
A – površine razpršene poselitve	- 0,77	- 0,06	- 0,0021
B – posebna območja	+ 0,57	+ 0,05	+ 0,0016
C – območja centralnih dejavnosti	+ 0,21	+ 0,02	+ 0,0006
I – območja proizvodnih dejavnosti	+ 2,19	+ 0,18	+ 0,0061
P – območja prometnih površin	+ 1,60	+ 0,13	+ 0,0044
S – območja stanovanj	+ 0,30	+ 0,02	+ 0,0008
Z – območja zelenih površin	+ 4,21	+ 0,35	+ 0,0117
T – območja komunikacijske infrastrukture	+ 0,00	+ 0,00	+ 0,0000
E – območja energetske infrastrukture	+ 0,09	+ 0,01	+ 0,0003
O – območja okoljske infrastrukture	+ 0,55	+ 0,04	+ 0,0015

5.1.2 Podrobna namenska raba prostora v naseljih Občine Idrija med leti 2003 ter 2011

Podrobno namensko rabo prostora smo analizirali in primerjali za naselja Črni Vrh, Godovič, Idrija in Spodnja Idrija, saj so to naselja, za katera so po PS SDPO Idrija (2003) izdelane urbanistične zasnove.

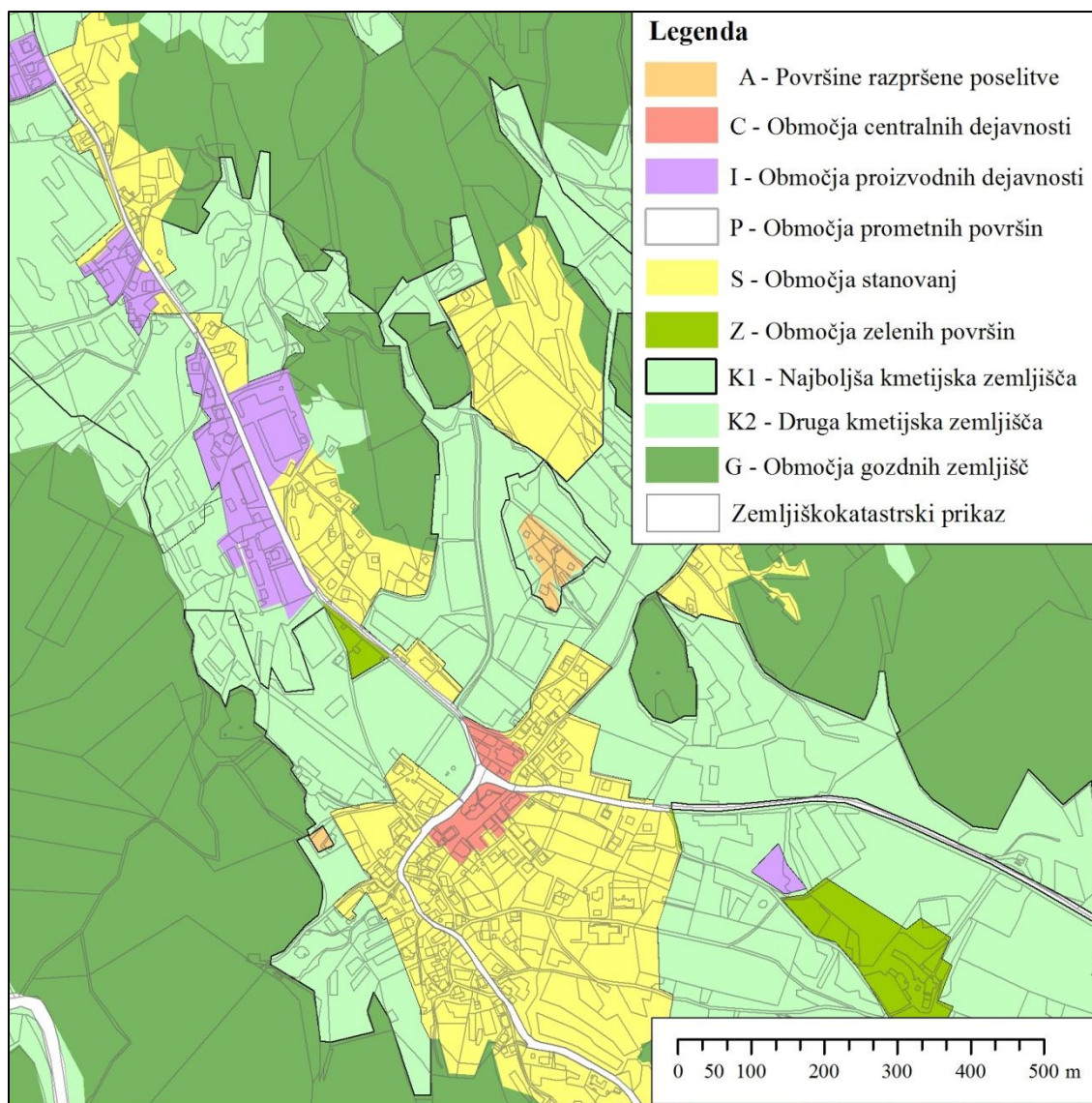
Sprememba podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh

Naselje Črni Vrh leži na razsežni Črnovrški planoti in predstavlja pomembno križišče cest proti Vipavski dolini, Godoviču, Idriji in širše proti Trnovskemu gozdu (Kavčič, 2002). Izmed vseh obravnavanih naselij v občini je Črni Vrh tisto, ki je od preostalih treh najbolj oddaljeno.

Grafikon 6 prikazuje deleže kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 glede na celotno površino naselja Črni Vrh. Pri ureditvi naselja so želeli ohraniti značilen videz kulturne krajine, z ohranjanjem strnjene poselitve v južnem delu naselja in z menjavanjem travnikov in gozda na gričevnatem vzhodnem in severovzhodnem obrobju (slika 25). Na vzhodnem delu naselja je predvidena širitev zelenih površin (Z) ob hotelu Bor, na katerih je predvidena ureditev zunanje športne in rekreacijske površine (Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih naselja Črni Vrh, 1992). Leta 2003, v okviru kategorij stavbnih zemljišč, največ površin zavzemajo območja stanovanj (S), sledijo jim območja prometnih površin (P) ter nato še območja proizvodnih dejavnosti (I). Površine podrobne namenske rabe prostora prikazuje preglednica 14, preglednica 13 pa prikazuje površine osnovne namenske rabe prostora.

Preglednica 13: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

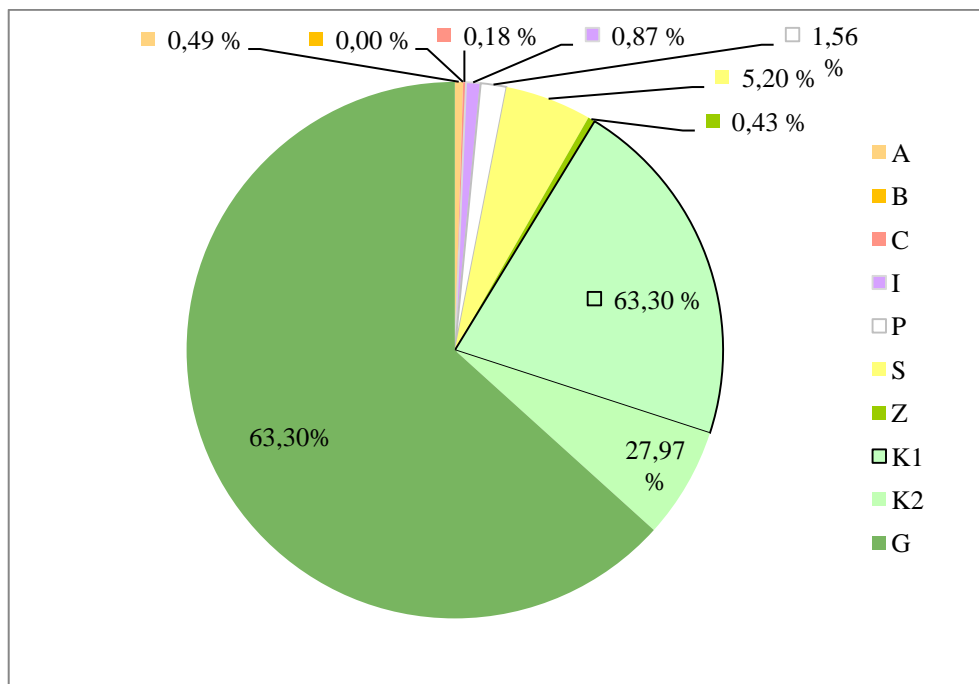
Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	52,13
Območja gozdnih zemljišč - G	378,34
Območja kmetijskih zemljišč - K	167,18

Slika 25: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS, 2012)

Preglednica 14: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	2,94
B – posebna območja	0
C – območja centralnih dejavnosti	1,05
I – območja proizvodnih dejavnosti	5,19
P – območja prometnih površin	9,29
S – območja stanovanj	31,10
Z – območja zelenih površin	2,55
G – območja gozdnih zemljišč	378,34
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	127,21
K2 – druga kmetijska zemljišča	39,97

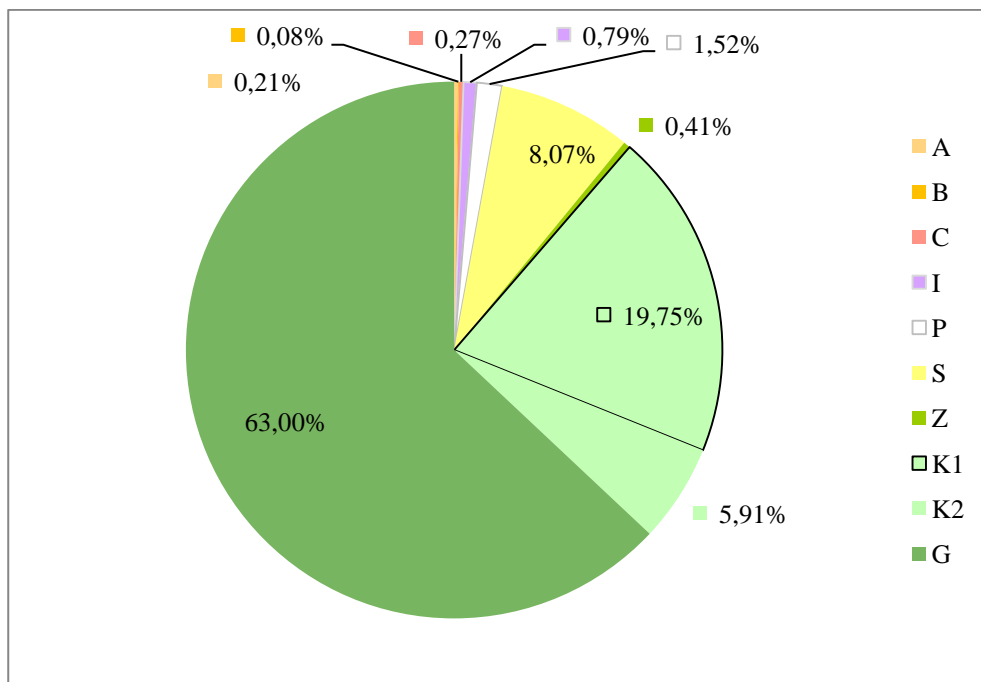

Grafikon 6: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Črni Vrh (PS SDPO Idrija, 2003)

OPN Idrija (2011) predvideva večjo širitev stanovanjskih območij (S) na jugovzhodnem delu naselja med starim hotelom Bor ter osrednjim vaškim jedrom in severnem delu naselja (slika 26). Drugod se naselje v okviru poselitve dopolnjuje in razvija navznoter. Območja proizvodnih dejavnosti (I) se nahajajo ob prometnici na severozahodnem delu naselja s skupno 9,06 ha površine. Območja centralnih dejavnosti (C) so umeščene v središču naselja (1,62 ha), prav tako tudi zelene površine (Z) s parkom ter pokopališčem (2,42 ha). Na novo se umešča in predvideva tudi površine za turizem (B) na severovzhodnem delu naselja, kjer je predvidena umestitev novega prostora za potrebe počitniškega kampa. V naselju je prometna dostopnost do vseh delov naselja dobra, predvidena je ureditev posameznih pešpoti, ki pa v grafičnem delu prostorskega akta niso prikazane (OPN Idrija, 2011). Deleže in površine namenske rabe prostora prikazujejo grafikon 7, preglednici 15 in 16.

Preglednica 15: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	1,27
B – posebna območja	0,46
C – območja centralnih dejavnosti	1,62
I – območja proizvodnih dejavnosti	4,73
P – območja prometnih površin	9,06
S – območja stanovanj	48,23
Z – območja zelenih površin	2,42
G – območja gozdnih zemljišč	67,80
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	118,07
K2 – druga kmetijska zemljišča	35,30

Grafikon 7: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe leta 2011 na območju naselja Črni Vrh (OPN Idrija, 2011)

Preglednica 16: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	67,7959
Območja gozdnih zemljišč - G	376,5255
Območja kmetijskih zemljišč - K	153,3760

Na podlagi preglednice 17 razberemo, da so se območja stavbnih zemljišč v naselju povečala za 15,67 ha, kar nakazuje na širitev naselja na račun kmetijskih in gozdnih zemljišč. Naselje se širi na severu ter jugovzhodu na račun stanovanjskih površin (S) ter vzhodu na račun posebnih območij (B) – površin za turizem. Naselje se poveča tudi zaradi prometnih površin (P), saj je pri domu za ostarele po OPN Idrija (2011) predvideno večje parkirišče, ki bo v zimskem času služilo za potrebe obratovanja bližnjega smučišča, v ostalih letnih časih pa potrebam obiskovalcev doma starejših občanov (OPN Idrija, 2011).

Preglednica 17: Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

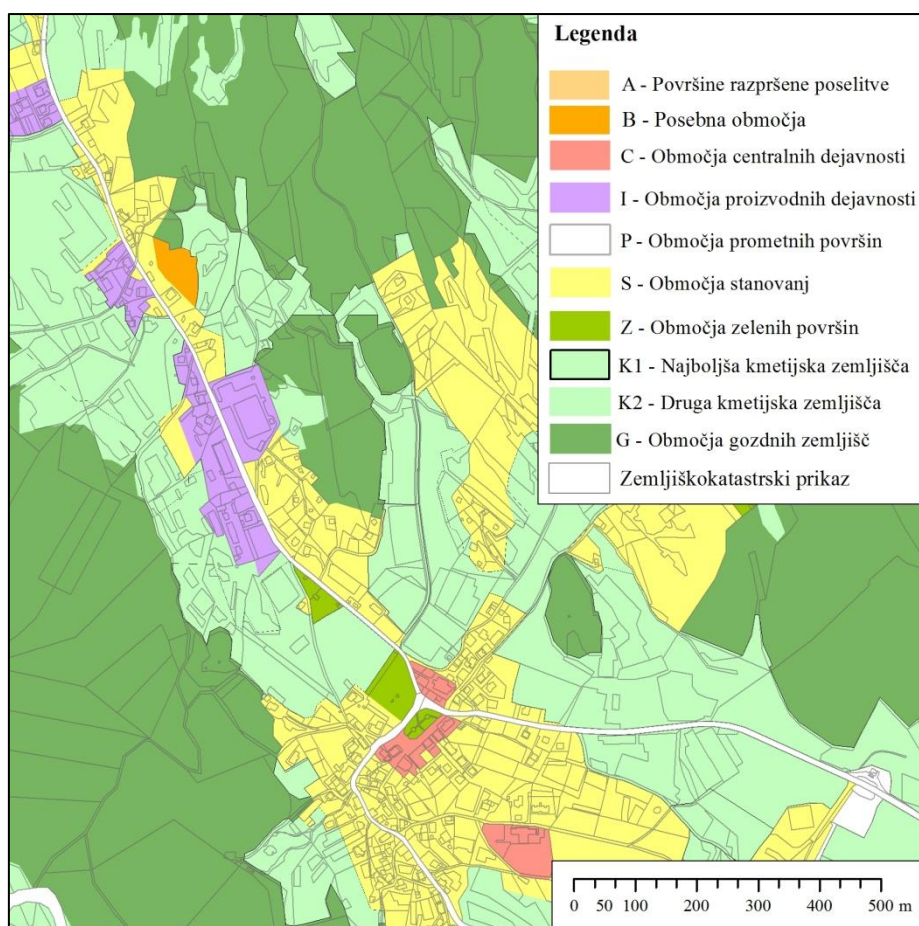
Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]	%
Območja stavbnih zemljišč	+ 15,66	+ 2,62
Območja gozdnih zemljišč	- 1,81	- 0,30
Območja kmetijskih zemljišč	- 13,81	- 2,31

Območja centralnih dejavnosti (C) se povečajo zaradi prestrukturiranja namenske rabe prostora znotraj naselja, medtem ko se zaradi istega razloga območja proizvodnih dejavnosti (I) zmanjšajo za 0,08 % (preglednica 18). Navkljub povečanju parkovnih površin v osrednjem delu naselja, se zelene površine (Z) zmanjšajo zaradi spremembe namenske rabe prostora na območju doma starejših občanov. V njegovi okolici so v PS SDPO Idrija (2003) predvidene zelene površine za šport in rekreacijo, danes

pa so to območja stanovanjskih površin (S). Opisane spremembe so razvidne tudi iz slik 25 in 26, medtem ko je podrobna namenska raba prostora celotnega območja naselja Črni Vrh, določenega z RPE, prikazana v prilogah B.1 in B.2. Obe prilogi sta v digitalni obliki na priloženi zgoščenki.

Preglednica 18: Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	- 1,67	- 0,28
B – posebna območja	+ 0,46	+ 0,08
C – območja centralnih dejavnosti	+ 0,56	+ 0,09
I – območja proizvodnih dejavnosti	- 0,46	- 0,08
P – območja prometnih površin	+ 0,87	+ 0,04
S – območja stanovanj	+ 6,22	+ 2,87
Z – območja zelenih površin	- 0,88	- 0,02
G – območja gozdnih zemljišč	- 1,81	- 0,30
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	- 9,14	- 1,53
K2 – druga kmetijska zemljišča	- 4,67	- 0,78

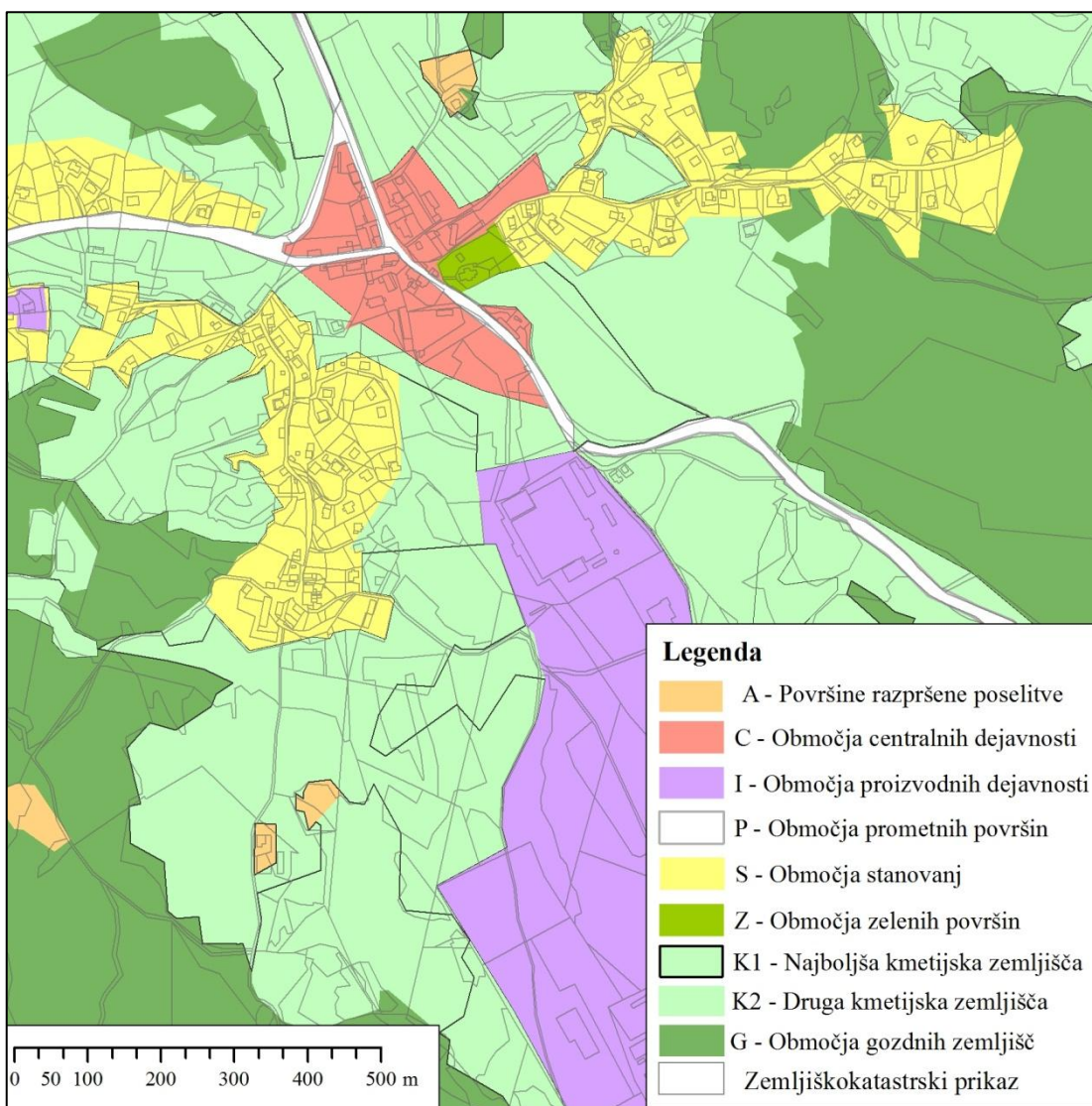

Slika 26: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Črni Vrh leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)

Sprememba rabe v naselju Godovič

Naselje se je razvilo na skrajnem severozahodnem delu Notranjskega podolja in ima že od nekdaj pomembno prometno lego predvsem zaradi cestnega križa proti Črnemu Vrhu in Ajdovščini (Kavčič, 2002).

Leta 2003 je v okviru podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč v naselju Godovič največ površin pripadalo območjem proizvodnih dejavnosti (I) z 32,61 ha, sledijo jim območja stanovanj (S) (30,43 ha), površine centralnih dejavnosti (C) (5,36 ha) ter zelene (Z) (0,57 ha) in prometne površine (P) z 16,50 ha. V okviru zelenih površin (Z) se je v naselju nahajalo zgolj pokopališče. 0,36 ha površine so zavzemala posebna območja (B), ki se jih je v PS SDPO Idrija (2003) označevalo z DS (glej preglednico 4), predstavljale pa so površine za šport. Ker območja drugih zemljišč za območje naselja Godovič v PS SDPO Idrija (2003) niso bila opredeljena, je tudi njihova površina enaka 0 ha. Stanje površin podrobne namenske rabe prostora je prikazano na grafikonu 8 in v preglednici 20. Osnovna namenska raba prostora je prikazana v preglednici 19. Slika 27 pa prikazuje izsek in razporeditev zgoraj opisanih namenskih rab prostora.

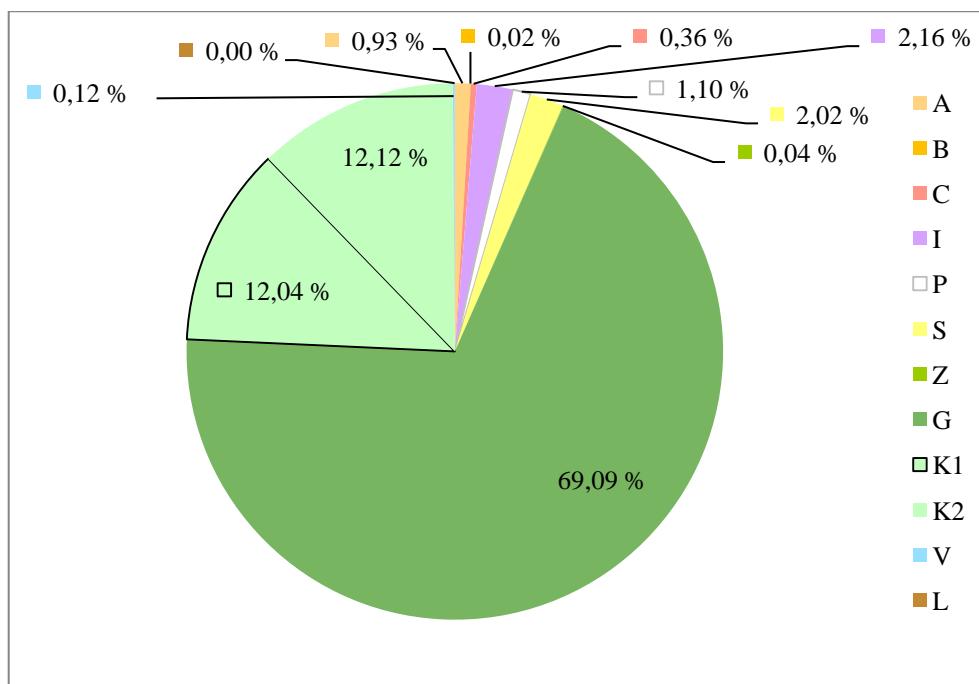
Slika 27: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)

Preglednica 19: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	99,81
Območja gozdnih zemljišč	1040,70
Območja kmetijskih zemljišč	363,93
Območja voda	1,79
Območja drugih zemljišč	0

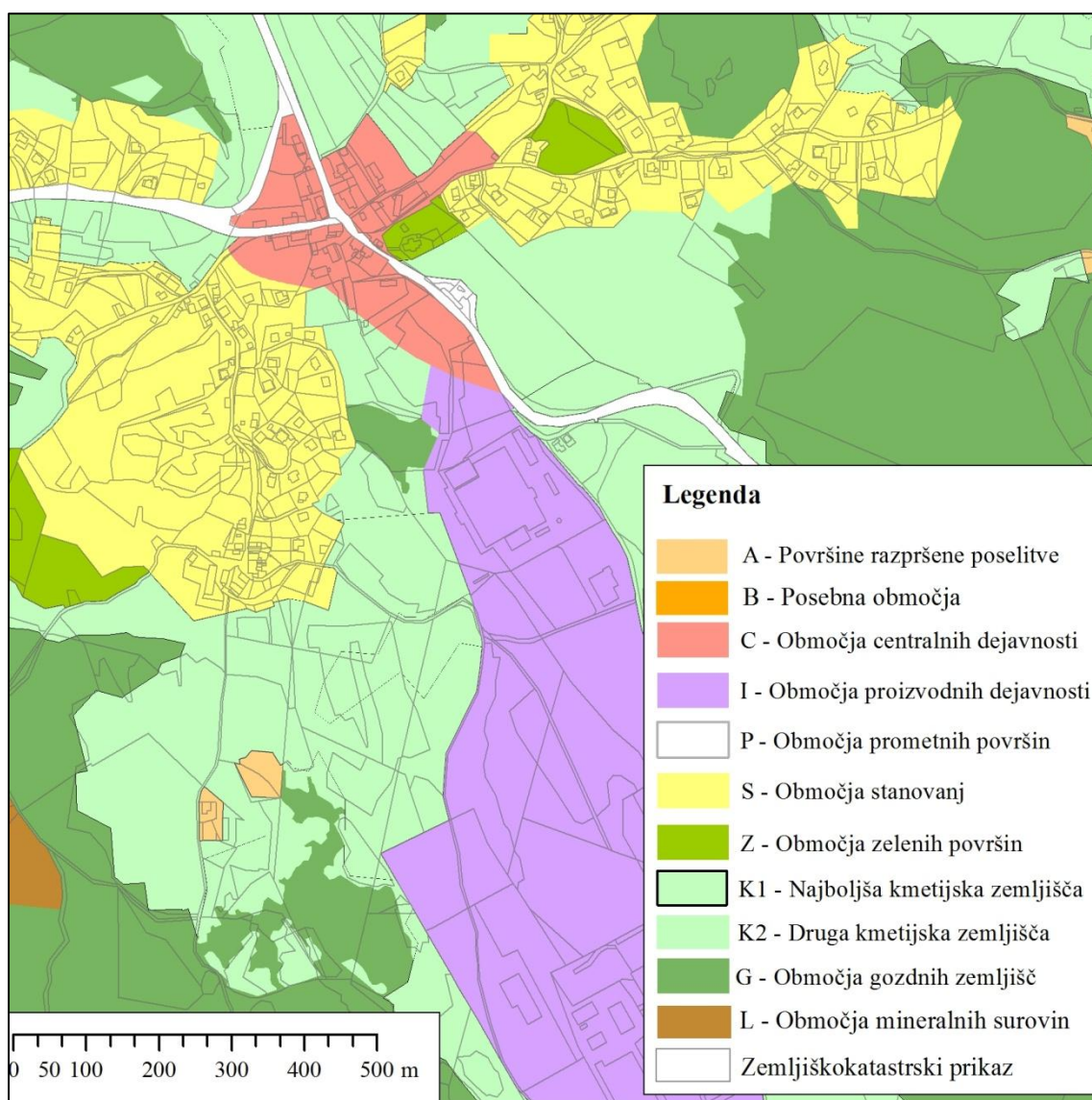
Preglednica 20: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	13,99
B – posebna območja	0,36
C – območja centralnih dejavnosti	5,36
I – območja proizvodnih dejavnosti	32,61
P – območja prometnih površin	16,50
S – območja stanovanj	30,43
Z – območja zelenih površin	0,57
G – območja gozdnih zemljišč	1040,70
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	181,35
K2 – druga kmetijska zemljišča	182,58
V – območja vodnih zemljišč	1,79
L – območja mineralnih surovin	0

Grafikon 8: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe leta 2003 na območju naselja Godovič (PS SDPO Idrija, 2003)

Naselje Godovič ima danes v OPN Idrija (2011) območja še vedno jasno deljena na centralni, industrijski ter stanovanjski del. Deleže kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 prikazujeta grafikon 9 in preglednica 22. Kategorije osnovne namenske rabe prostora smo prikazali v preglednici 21. Stanovanjske površine (S) se nahajajo predvsem na zahodnem ter vzhodnem delu naselja (slika 28), kjer so tudi površine namenjene za gradnjo novih stanovanjskih objektov. Na zahodu se nahaja tudi večje rekreacijsko območje (Z) z naravnim kopališčem Šebalk. Območja centralnih dejavnosti (C) se ohranjajo na severu naselja ob starem vaškem jedru. Južni del naselja je predviden za površine proizvodnih dejavnosti (I), ki se bodo tam tudi širile, saj bi oblikovanje večje industrijske cone pomenilo veliko razvojno priložnost za celotno občino. Večji del tovarnega prometa se bo preusmerjalo na to območje in tako razbremenilo Idrijo ter Spodnjo Idrijo (OPN Idrija, 2011). V okviru kategorij območij drugih zemljišč se na območju naselja Godovič nahajajo zgolj območja mineralnih surovin (L).

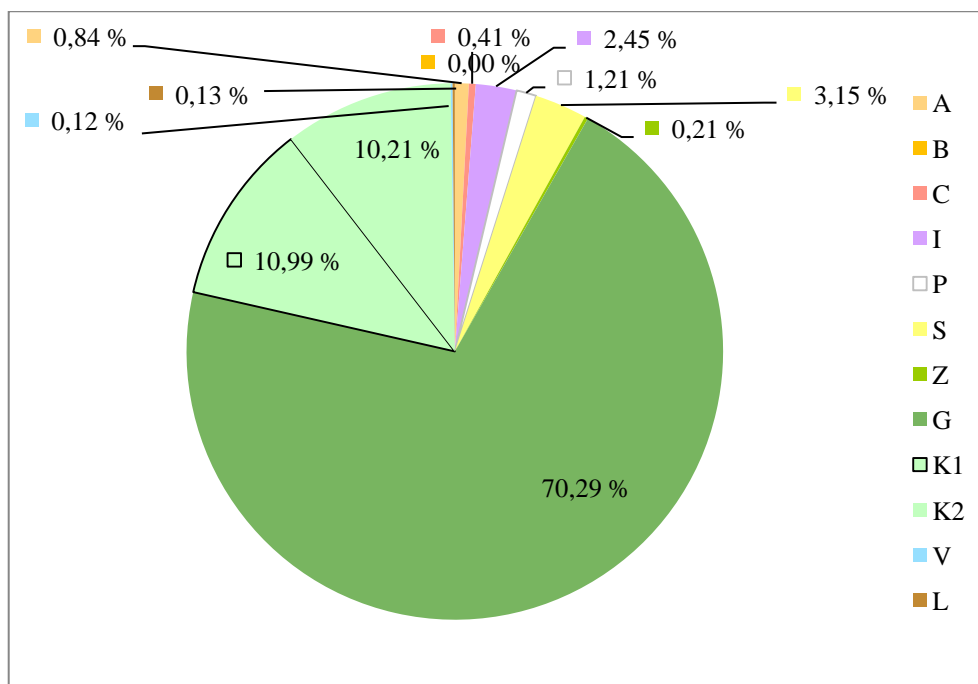
Slika 28: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)

Preglednica 21: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	124,46
Območja gozdnih zemljišč	1058,67
Območja kmetijskih zemljišč	319,32
Območja voda	1,74
Območja drugih zemljišč	2,00

Preglednica 22: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	12,59
B – posebna območja	0
C – območja centralnih dejavnosti	6,20
I – območja proizvodnih dejavnosti	36,94
P – območja prometnih površin	18,17
S – območja stanovanj	47,45
Z – območja zelenih površin	3,10
G – območja gozdnih zemljišč	1058,67
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	165,49
K2 – druga kmetijska zemljišča	153,83
V – območja voda	1,74
L – območja mineralnih surovin	2,00

Grafikon 9: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Godovič (OPN Idrija, 2011)

Iz preglednice 23 je razvidno, da so se vse omenjene kategorije stavbnih zemljišč glede na stanje iz leta 2003 razširile. Izjema so zgolj posebna območja (B), ki jih OPN Idrija (2011) na območju naselja ne opredeljuje. Na račun zmanjšanja teh območij so se povečala območja centralnih dejavnosti (C). V primerjavi z vsemi obravnavanimi naselji je Godovič tisto, kateremu stavbna zemljišča so se v izbranem obdobju največ širila in se bodo širila tudi v prihodnje. Zaradi lahke in hitre dostopnosti (od avtocestnega križa je oddaljen 15 minut vožnje) ter povečanja območij stanovanj (S), lahko v naselju pričakujemo nadaljnje povečevanje števila prebivalcev. Na letni ravni so se območja stavbnih zemljišč povečala za 2,92 ha, mesečno pa 0,24 ha, v kolikor bi se vse površine tudi pozidale. Na račun povečanja stavbnih zemljišč, znotraj meje naselja določene po RPE, so se zmanjšala kmetijska zemljišča, kar je prikazano v preglednici 24. Pri tem je razvidno tudi, da se kmetijska zemljišča niso zmanjšala zgolj na račun večanja stavbnih, temveč tudi na račun večanja gozdnih zemljišč.

Preglednica 23: Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	- 1,39	- 0,09
B – posebna območja	- 0,36	- 0,02
C – območja centralnih dejavnosti	+ 0,84	+ 0,05
I – območja proizvodnih dejavnosti	+ 4,33	+ 0,29
P – območja prometnih površin	+ 1,68	+ 0,11
S – območja stanovanj	+ 17,02	+ 1,13
Z – območja zelenih površin	+ 2,54	+ 0,17
G – območja gozdnih zemljišč	+ 17,97	+ 1,19
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	- 15,86	- 1,05
K2 – druga kmetijska zemljišča	- 28,75	- 1,91
V – območja voda	- 0,05	- 0,003
L – območja mineralnih surovin	+ 2,00	+ 0,13

Preglednica 24: Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Godovič med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

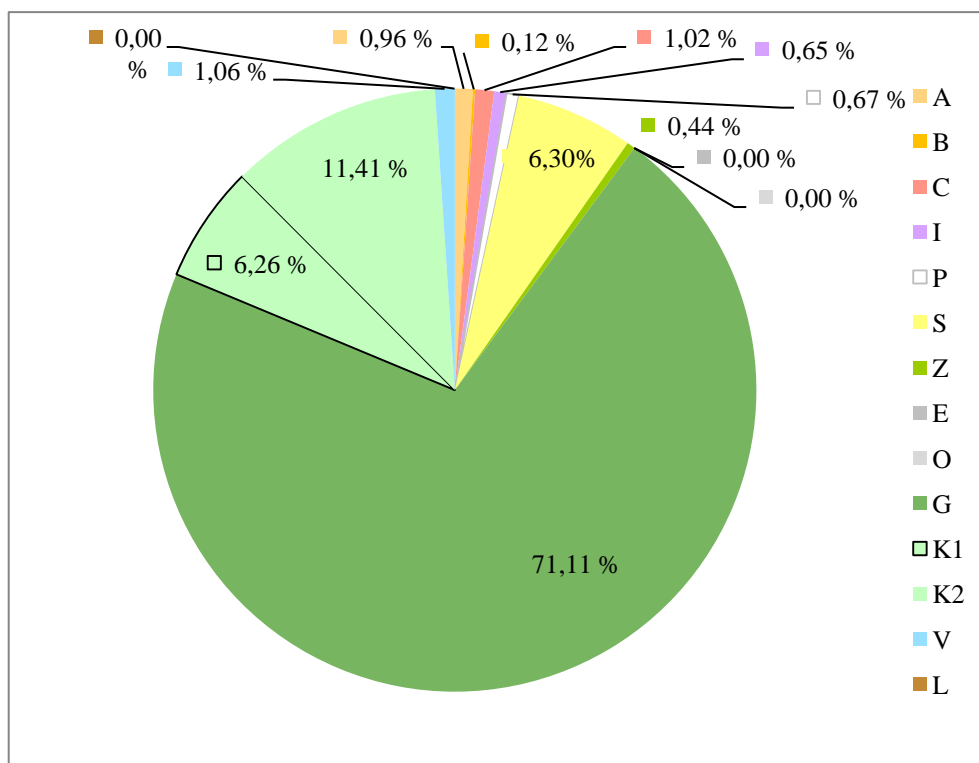
Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]	%
Območja stavbnih zemljišč	+ 24,65	+ 1,64
Območja gozdnih zemljišč	+ 17,97	+ 1,19
Območja kmetijskih zemljišč	- 44,61	- 2,96
Območja voda	- 0,05	- 0,003
Območja drugih zemljišč	+ 2,00	+ 0,13

Podrobna namenska raba celotnega območja naselja Godovič po RPE za leto 2003 in leto 2011 je prikazana v prilogah B.3 in B.4. Prilogi sta dani na zgoščenki v digitalni obliki.

Sprememba rabe v naselju Idrija

Idrija je slovensko najstarejše rudarsko mesto, kjer je imel rudnik živega srebra na razvoj mesta velik vpliv. Rudnik se je več stoletij uvrščal med vidnejša srednjeevropska podjetja ter lastnikom in upravljavcem nalagal stalno skrb za uvajanje najsodobnejših tehničnih naprav. Tako je bilo mesto Idrija eno od središč razvoja metalurgije in rudarske tehnike, danes pa rudnik živega srebra predstavlja osnovo za razvoj turizma (Kavčič, 2002). Od junija 2012 pa se mesto uvršča tudi na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine (Unesco Slovenija, 2012).

V okviru osnovne namenske rabe prostora so največ površin leta 2003 zavzemala območja gozdnih zemljišč, sledila so jim kmetijska ter nato stavbna (preglednica 26). Izmed vseh obravnavanih naselij v občini, je naselje Idrija tisto, ki ima po PS SDPO Idrija (2003), v okviru kategorij območja stavbnih zemljišč, največ površin s podrobno namensko rabo prostora območij stanovanj (S) in centralnih dejavnosti (C). Območja stanovanj (S) so obsegala 149,27 ha površin. Nahajala so se tako na vzhodnem, kot tudi na zahodnem delu naselja (slika 29). Območja centralnih površin (C) pa so se nahajala predvsem v starem mestnem jedru ter na severozahodnem delu naselja, kjer je bilo z oznako centralnih dejavnosti označeno območje psihiatrične bolnišnice (slika 29). Skupaj so zavzemala 24,14 ha. Na severnem delu mesta so bile locirane proizvodne dejavnosti (I), kjer je bila možna tudi manjša širitev. Večje območje zelenih površin (Z) je v mestu, poleg mestnega pokopališča, predstavljalo območje Mejce na južnem delu, ki naj bi postalo osrednji rekreacijski športni center. Mestni stadion se po PS SDPO Idrija (2003) ni uvrščalo pod območja zelenih površin (Z), temveč pod posebna območja (B). Omenjene podrobne namenske rabe prostora prikazujeta grafikon 10, preglednica 25.

Grafikon 10: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

Preglednica 25: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	22,62
B – posebna območja	2,84
C – območja centralnih dejavnosti	24,14
I – območja proizvodnih dejavnosti	15,44
P – območja prometnih površin	15,89
S – območja stanovanj	149,27
Z – območja zelenih površin	10,35
E – območja energetske infrastrukture	0
O – območja okoljske infrastrukture	0
G – območja gozdnih zemljišč	1040,70
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	148,14
K2 – druga kmetijska zemljišča	270,29
V – območja voda	25,04
L – območja mineralnih surovin	0

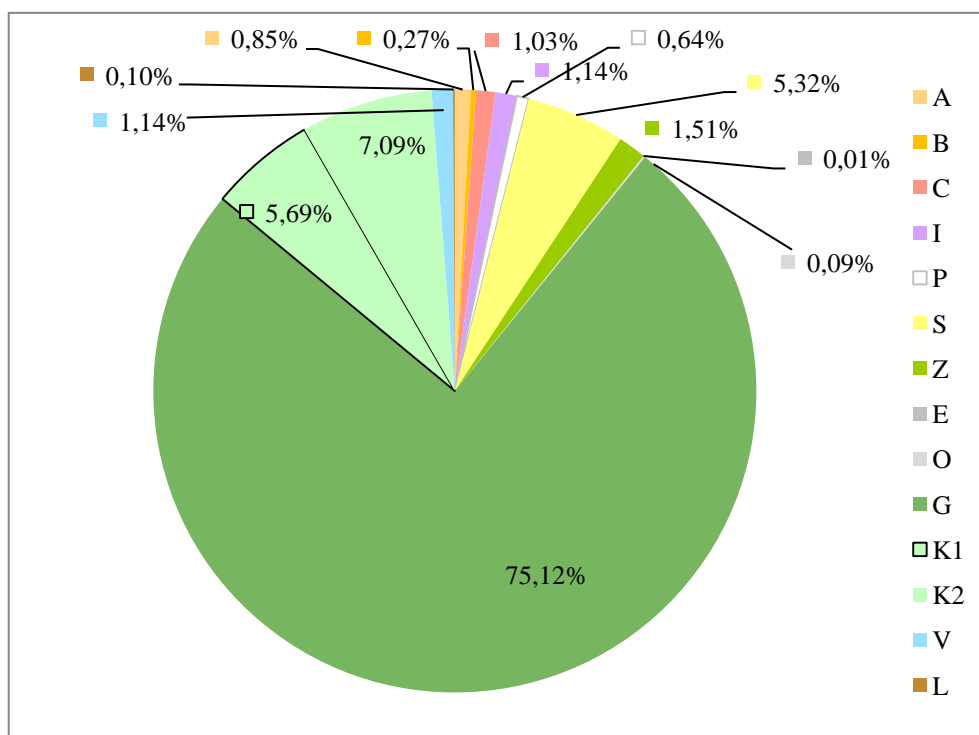
Preglednica 26: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	240,55
Območja gozdnih zemljišč	1684,07
Območja kmetijskih zemljišč	418,44
Območja voda	25,04
Območja drugih zemljišč	0

Danes po OPN Idrija (2011) območja stanovanj (S) zavzemajo 125,86 ha površine. OPN Idrija (2011) predvideva širitev obstoječih območij stanovanj; naselje se bo tako širilo na vzhodnem in zahodnem delu. Drugod širitve teh območij zaradi terena in velikega naklona niso mogoče, saj Idrija leži v dolini reke Idrijce ter jo iz vseh strani zapira razgiban gozdnat svet. Znotraj mesta se bodo območja centralnih dejavnosti (C) povezala z novimi območji ob desnem bregu Idrijce, kjer je predviden zdravstveni dom in dom starejših občanov (slika 30). Območja proizvodnih dejavnosti (I) se širijo ob cesti med Idrijo in Spodnjo Idrijo ter na skrajnem jugovzhodnem delu naselja. Območje zelenih površin (Z) na jugu naselja se ohranja v največji možni meri (OPN Idrija, 2011). Osnovna namenska raba prostora je prikazana v preglednici 27, medtem, ko so kategorije podrobne namenske rabe prostora prikazane s preglednico 28 in grafikonom 11.

Preglednica 27: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	257,36
Območja gozdnih zemljišč	1778,52
Območja kmetijskih zemljišč	302,38
Območja voda	26,88
Območja drugih zemljišč - D	2,31

Grafikon 11: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Idrija (OPN Idrija, 2011)

Preglednica 28: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	20,18
B – posebna območja	6,48
C – območja centralnih dejavnosti	24,46
I – območja proizvodnih dejavnosti	27,05
P – območja prometnih površin	15,25
S – območja stanovanj	125,86
Z – območja zelenih površin	35,74
E – območja energetske infrastrukture	0,21
O – območja okoljske infrastrukture	2,13
G – območja gozdnih zemljišč	1778,52
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	134,63
K2 – druga kmetijska zemljišča	167,74
V – območja voda	26,88
L – območja mineralnih surovin	2,31

Iz preglednice 29 lahko razberemo povečanje štirih kategorij osnovne namenske rabe prostora: območja stavbnih, gozdnih, vodnih in drugih zemljišč. Zaradi njihovega povečanja, so se zmanjšala območja kmetijskih zemljišč. Iz sprememb podrobne namenske rabe prostora, prikazanih v preglednici 30, razberemo, da so se v okviru stavbnih zemljišč zmanjšale površine razpršene poselitve (A), območja prometnih površin (P) ter območja stanovanj (S). Razlog za zmanjšanje zadnjih, je v

spremembi obsega novih načrtovanih stanovanj na vzhodnem in zahodnem delu naselja (slika 30). V PS SDPO (2003) so bile površine namenjene za stanovanjsko gradnjo in s tem za širitev naselja na teh območjih po površini večje, kot so v OPN Idrija (2011). OPN Idrija (2011) predvideva danes širitev naselja na istih površinah, vendar v manjšem obsegu, kot je bilo to zabeleženo leta 2003.

Območja stavbnih zemljišč so se v veliki meri povečala predvsem zaradi območij zelenih površin (Z), ki so se povečala za 25,17 ha ter območij proizvodnih dejavnosti (I) na jugovzhodu, kjer je predvideno območje za industrijske dejavnosti ter skladiščenje in predelava gradbenih odpadkov (OPN Idrija, 2011). Vse omenjene površine se širijo na račun kmetijskih zemljišč. Povečevanje centralnih (C) ter proizvodnih (I) dejavnosti v mestu je razumljivo, saj je Idrija središče regionalnega pomena in mora kot taka vsebovati več omenjenih dejavnosti, s čimer zagotavlja tudi večje število delovnih mest in nove možnosti za zaposlitev.

Razlog za povečanje površin posebnih območij (B), območij energetske (E) in okoljske (O) infrastrukture ter območij mineralnih surovin (L) je v prestrukturiranju kategorij podrobne namenske rabe prostora. Naštete kategorije v PS SDPO Idrija (2003) namreč niso prikazane (glej preglednico 4) ter se uvrščajo, bodisi pod območja stanovanj (S), bodisi pod območja centralnih dejavnosti (C).

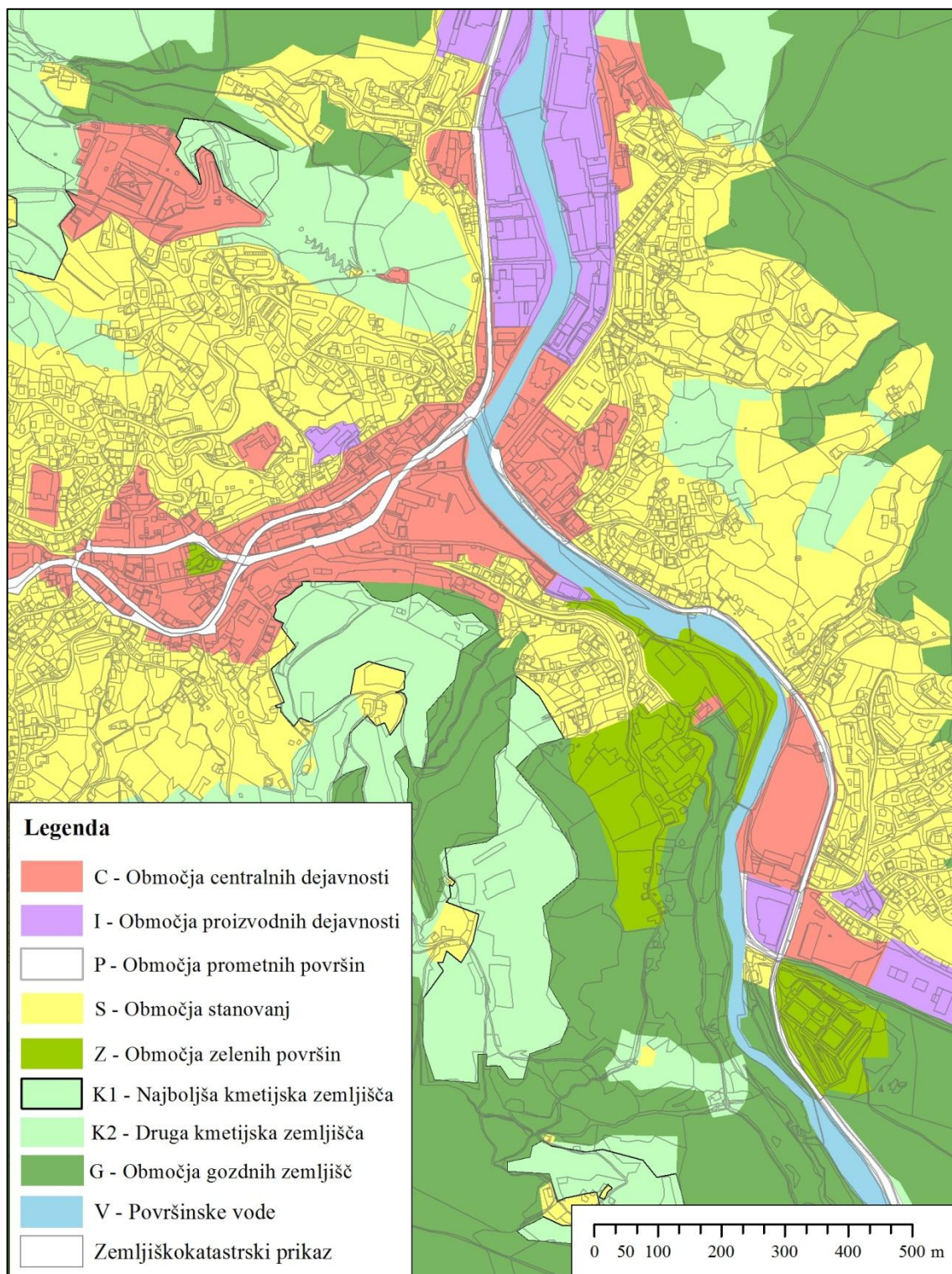
Preglednica 29: Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]	%
Območja stavbnih zemljišč	+ 16,81	+ 0,71
Območja gozdnih zemljišč	+ 94,45	+ 3,99
Območja kmetijskih zemljišč	- 116,06	- 4,90
Območja voda	+ 1,84	+ 0,08
Območja drugih zemljišč	+ 2,31	+ 0,10

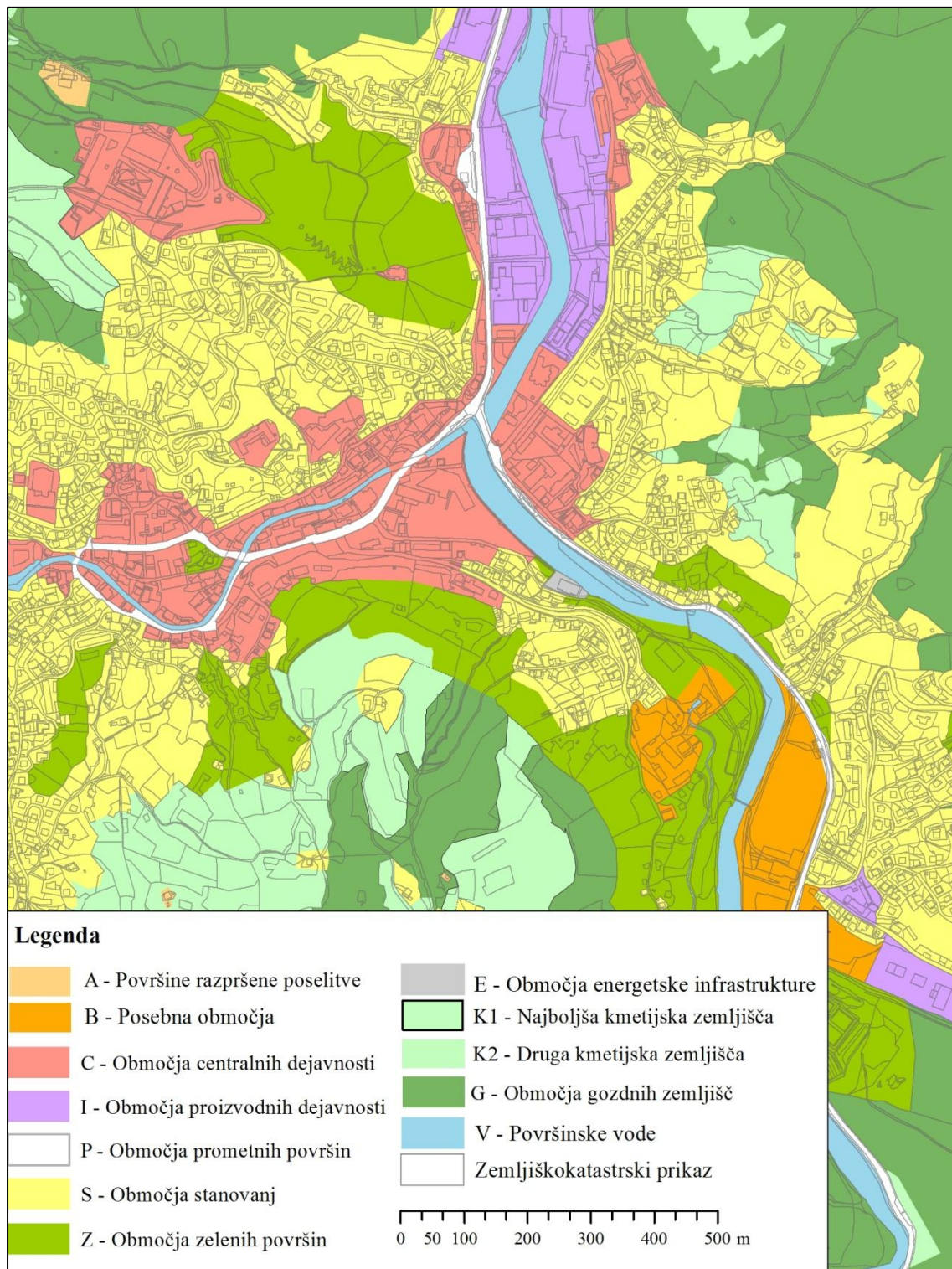
Preglednica 30: Razlika površin podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija med letoma 2003 ter 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	- 2,44	- 0,10
B – posebna območja	+ 3,64	+ 0,15
C – območja centralnih dejavnosti	+ 0,32	+ 0,01
I – območja proizvodnih dejavnosti	+ 11,60	+ 0,49
P – območja prometnih površin	- 0,64	- 0,03
S – območja stanovanj	- 23,40	- 0,99
Z – območja zelenih površin	+ 25,39	+ 1,07
E – območja energetske infrastrukture	+ 0,21	+ 0,01
O – območja okoljske infrastrukture	+ 2,13	+ 0,09
G – območja gozdnih zemljišč	+ 94,45	+ 3,99
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	- 13,51	- 0,57
K2 – druga kmetijska zemljišča	- 102,55	- 4,33
V – območja voda	- 1,84	- 0,08
L – območja mineralnih surovin	+ 2,31	+ 0,10

Večje območje naselja Idrija po RPE ter njegova podrobna namenska raba prostora v merilu 1 : 5000, je prikazano v prilogah B.5 in B.6. Od tega je priloga B.5 dana tako v digitalni kot analogni obliki, medtem ko je priloga B.6 priložena le v digitalni obliki na zgoščenki.

Slika 29: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)

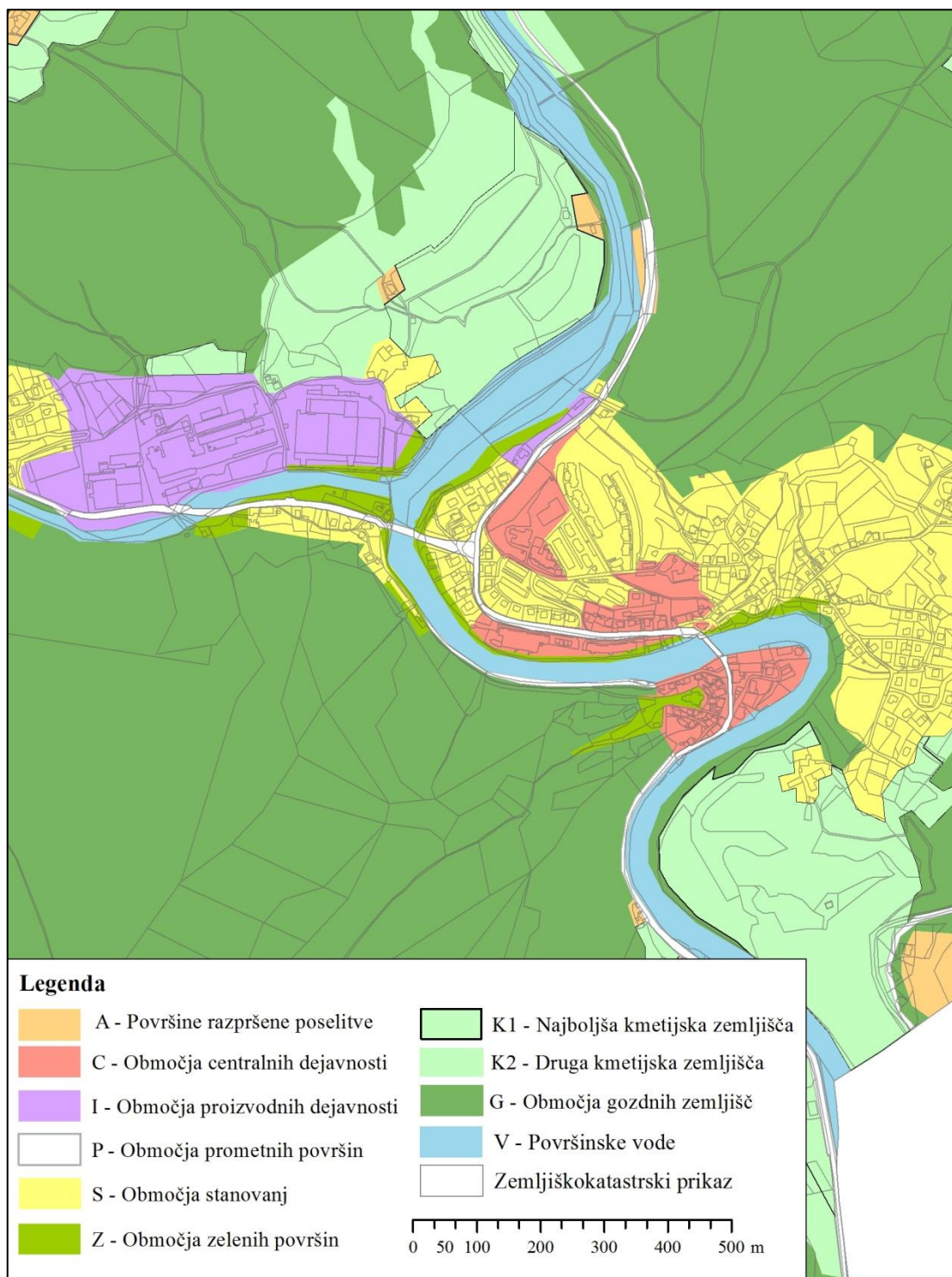

Slika 30: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)

Sprememba rabe v naselju Spodnja Idrija

Drugo največje naselje v občini je Spodnja Idrija. Razvoj naselja je bil mogoč predvsem zaradi prometnih povezav proti Idriji, Kanomlji in Žirem (Kavčič, 2002).

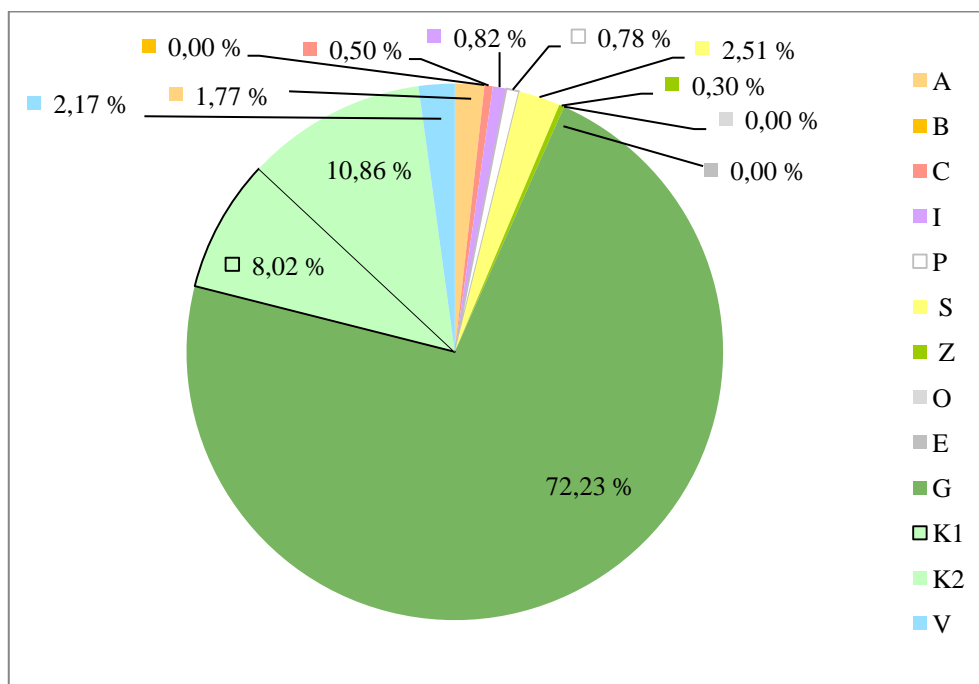
Tudi pri naselju Spodnja Idrija so zaradi konfiguracije terena razvojne možnosti širjenja naselja omejene. V okviru stavbnih zemljišč so leta 2003 največ površin zavzemala območja stanovanj (S) in sicer 30,95 ha, nahajala so se predvsem na zahodnem bregu reke Idrijce (slika 31). Na nasprotnem bregu so bila locirana območja proizvodnih dejavnosti (I) z 10,07 ha. Centralne dejavnosti (C) so bile umeščene, podobno kot v preostalih naseljih, v bližino starega mestnega jedra (PS SDPO Idrija, 2003). Podrobno in osnovno namensko rabo prostora na območju naselja prikazujeta preglednici 31 in 32 ter grafikon 12.

Slika 31: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003 in GURS 2012)

Preglednica 31: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	82,39
Območja gozdnih zemljišč	891,65
Območja kmetijskih zemljišč	233,02
Območja voda	26,78

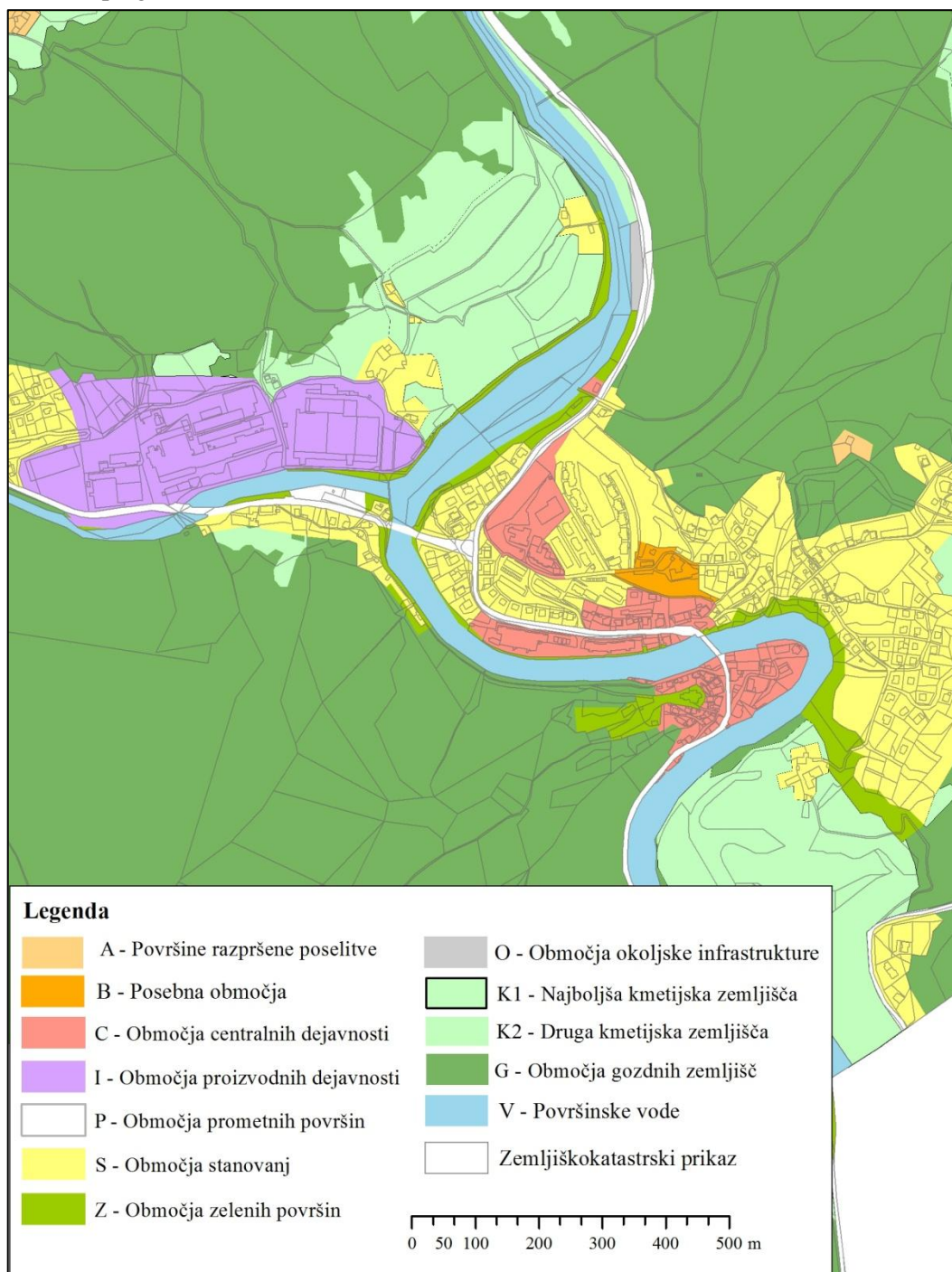

Grafikon 12: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2003 na območju naselja Spodnja Idrija (PS SDPO Idrija, 2003)

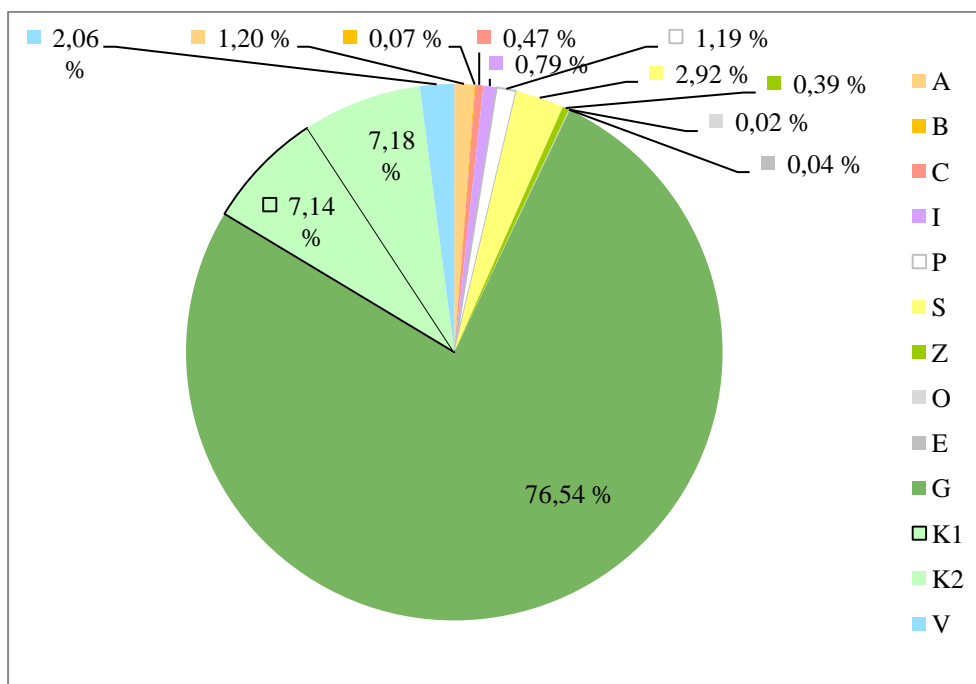
Preglednica 32: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2003 (PS SDPO Idrija, 2003)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	21,85
B – posebna območja	0
C – območja centralnih dejavnosti	6,15
I – območja proizvodnih dejavnosti	10,07
P – območja prometnih površin	9,62
S – območja stanovanj	30,95
Z – območja zelenih površin	3,74
E – območja energetske infrastrukture	0
O – območja okoljske infrastrukture	0
G – območja gozdnih zemljišč	891,65
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	98,97
K2 – druga kmetijska zemljišča	134,05
V – območja voda	26,78

Danes ima Spodnja Idrija vse značilnosti industrijskega urbanega naselja, ki razvoj dolguje predvsem industrijski dejavnosti ter ima pomembno razvojno funkcijo za celotno Kanomeljsko dolino. Območja proizvodnih dejavnosti (I) na severozahodu naselja se zgoščujejo (slika 32), prav tako se zgoščujejo območja stanovanj (S). Površine za širitev teh območij se nahajajo na jugovzhodnem delu naselja. Centralne dejavnosti (C) se umešča v staro mestno jedro, skupaj zavzemajo 5,83 ha površine naselja. V okviru zelenih površin (Z) so predvidene ureditve bregov Idrijce. Posebna območja (B) v naselju predstavlja prenovljen hotel Kendov dvorec s svojo okolico. Zavzema 0,80 ha površine (OPN Idrija, 2011). Deleže posamezne kategorije osnovne in podrobne namenske rabe prostora prikazujejo grafikoni 13 ter preglednici 33 in 34.

Slika 32: Izsek podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011 in GURS, 2012)

Grafikon 13: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2011 na območju naselja Spodnja Idrija (OPN Idrija, 2011)

Preglednica 33: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	87,44
Območja gozdnih zemljišč - G	944,21
Območja kmetijskih zemljišč - K	176,63
Območja voda - V	25,40

Preglednica 34: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija leta 2011 (OPN Idrija, 2011)

Kategorije namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	14,78
B – posebna območja	0,80
C – območja centralnih dejavnosti	5,83
I – območja proizvodnih dejavnosti	9,80
P – območja prometnih površin	14,63
S – območja stanovanj	35,97
Z – območja zelenih površin	4,85
E – območja energetske infrastrukture	0,55
O – območja okoljske infrastrukture	0,23
G – območja gozdnih zemljišč	944,21
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	88,08
K2 – druga kmetijska zemljišča	88,55
V – območja voda	25,40

V okviru osnovne namenske rabe prostora so se v osmih letih povečala območja gozdnih in stavbnih zemljišč (preglednica 35). Na njihov račun so se zmanjšala predvsem kmetijska zemljišča. Območja stavbnih zemljišč so se povečala za 5,07 ha. Razlog povečanja, so območja zelenih površin (Z) ob reki Idrijci na severu naselja ter območja okoljske infrastrukture (O). Na podlagi podatkov o turistični dejavnosti v občini vemo, da je tudi leta 2003 Kendov dvorec, ki po OPN Idrija (2011) spada pod posebna območja (B), stal na istem mestu, le da je bilo njegovo območje označeno z drugo kategorijo namenske rabe prostora. Torej je posledica povečanja površin posebnih območij (B) sprememba kategorije iz območij centralnih dejavnosti (C). Podobno velja tudi za območja proizvodnih dejavnosti (I), ki so se zmanjšala na račun povečanja zelenih površin (Z). Površine podrobne namenske rabe prostora so prikazane v preglednici 36.

Preglednica 35: Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Spodnja Idrija med letoma 2003 in 2011 (PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]	%
Območja stavbnih zemljišč	+ 5,05	+ 0,41
Območja gozdnih zemljišč	+ 52,56	+ 4,26
Območja kmetijskih zemljišč	- 56,39	- 4,57
Območja voda	- 1,38	- 0,11

Preglednica 36: Razlika površin med letoma 2003 ter 2011 na območju naselja Spodnja Idrija (PS SDPO Idrija 2003 in OPN Idrija, 2011)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	- 7,07	- 0,57
B – posebna območja	+ 0,80	+ 0,06
C – območja centralnih dejavnosti	- 0,32	- 0,03
I – območja proizvodnih dejavnosti	- 0,27	- 0,02
P – območja prometnih površin	+ 5,01	+ 0,41
S – območja stanovanj	+ 5,01	+ 0,41
Z – območja zelenih površin	+ 1,11	+ 0,09
O – območja okoljske infrastrukture	+ 0,23	+ 0,44
E – območja energetske infrastrukture	+ 0,55	+ 0,04
G – območja gozdnih zemljišč	+ 52,56	+ 4,26
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	- 10,89	- 0,88
K2 – druga kmetijska zemljišča	- 45,50	- 3,69
V – območja voda	- 1,38	- 0,11

Podrobna namenska raba prostora za območje celotnega naselja Spodnja Idrija po RPE za leto 2003 in 2011 je prikazana v prilogah B.7 in B.8. Obe prilogi sta priloženi na koncu diplomske naloge v digitalni obliki.

5.1.3 Izbrani kazalniki za oceno sprememb namenske rabe prostora v Občini Idrija

V podpoglavju so sprva opredeljeni kazalniki, s pomočjo katerih smo preverili obseg sprememb površin osnovne in podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev za območje celotne Občine Idrija. V nadaljevanju pa so podani še kazalniki, s katerimi smo preverjali spremembe podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev, za območje posameznih obravnavanih naselij (Godovič, Črni Vrh, Idrija in Spodnja Idrija). V zaključku podpoglavja smo preverili spremembe namenske rabe prostora tudi glede na izbrane ekonomske kazalnike.

Kazalniki sprememb osnovne namenske rabe prostora na prebivalca za območje celotne Občine Idrija

Spremembe osnovne namenske rabe prostora smo preverjali tudi glede na osnovne kazalnike prebivalstva in dejavnosti v občini. Izbrani kazalniki in izračun njihovih vrednosti so prikazani v preglednici 37.

V kolikor podatkov o bilanci površin osnovne namenske rabe prostora ne bi imeli, bi glede na število prebivalcev pričakovali enake vrednosti površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora na prebivalca. Število prebivalcev se namreč bistveno ne spreminja oziroma se je glede na leto 2002 celo zmanjšalo. Pri izračunih smo upoštevali podatek o številu prebivalcev iz leta 2002, ko je bil izveden popis prebivalstva.

Iz preglednice 37 razberemo, da največ površin na prebivalca v občini pripada gozdnim zemljiščem, saj le-ta zavzemajo v obeh obdobjih največji delež površin. Leta 2011 je skupni obseg območij gozdnih zemljišč na prebivalca, glede na leto 2003 še večji. Razlog za večanje območij gozdnih zemljišč na prebivalca je večanje deleža gozda, zaradi zaraščanja kmetijskih zemljišč in manjšanja števila prebivalcev. Če površino območij gozdnih zemljišč na prebivalca občine primerjamo s površino območij gozdnih zemljišč na prebivalca celotne Slovenije vidimo, da je glede na površino območij gozdnih zemljišč na prebivalca, občina nad slovenskim povprečjem. Za celotno Slovenijo je ta vrednost leta 2003 znašala 0,58 ha, leta 2010¹⁸ pa 0,58 ha (SURS, 2012a in ARSO, 2011b).

Tudi površine drugih območij so se glede na število prebivalcev povečale, kar je razumljivo, saj vemo, da v grafičnem delu PS SDPO Idrija (2003) površine drugih območij niso prikazane in je njihova skupna površina enaka 0 ha. V kolikor pri izračunu površin drugih območij glede na število prebivalcev, za leto 2011 upoštevamo še podatke navedene v besedilnem delu OPN Idrija (2011) o območjih za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ugotovimo, da ima občina za svoje potrebe zadosten obseg teh površin na prebivalca. Večje območje za potrebe obrambe državnega pomena (kar pomeni tudi večje območje drugih zemljišč državnega pomena) pa se nahaja v bližnjih občinah Postojna in Pivka.

Površine območij kmetijskih zemljišč glede na število prebivalcev padajo, saj se površine teh območij v občini krčijo na račun širjenja naselij ter zaraščanja z gozdom. Tako danes na posameznega prebivalca v občini pripada 0,44 ha kmetijskih površin, kar je za 0,07 ha manjše kot osem let prej.

¹⁸ Podatkov za leto 2011 ni bilo moč dobiti.

Preglednica 37: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Idrija (SURs, 2012a; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Leto	2003	2011	Spremembe
Število prebivalcev	12002 ¹⁹	11968	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP območja stavbnih zemljišč	0,0688	0,0750	+ 0,0062
SP območja kmetijskih zemljišč	0,5098	0,4423	- 0,0675
SP območja gozdnih zemljišč	1,8528	1,9194	+ 0,0067
SPp območja voda	0,0107	0,0104	- 0,0003
SP območja drugih zemljišč	0	0,0010	+ 0,0010

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje celotne Občine Idrija

Za potrebe izdelave v preglednici 38 opredeljenih kazalnikov sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca, smo za območja zelenih površin leta 2011 šteli še posamezne poligone z namensko rabo prostora kmetijskih zemljišč, kateri imajo v atributni tabeli posebej zabeleženo, da se njihove površine v ustreznem letnem času štejejo za bodisi smučišča, sankališča ali pa kopališča. Teh območij in njihovih površin za izračun kazalnika sprememb leta 2003 ni moč upoštevati, saj se obravnavana območja nahajajo izven urbanističnih zasnov, območja kmetijskih zemljišč pa v atributni tabeli tega pripisa nimajo. Prav tako pa niso v OPN Idrija (2011) omenjena območja kmetijskih zemljišč po obliki in površini enaka tistim iz PS SDPO Idrija (2003). To je tudi razlog za veliko povečanje obsega območij zelenih površin na prebivalca, ki leta 2011 znaša kar 143 m² več kot leta 2003. Če podatkov pri izračunu ne bi upoštevali, bi bila namreč sprememba obsega območij zelenih površin na prebivalca zgolj 28 m² površine. Pod območja zelenih površin za leto 2011 uvrščamo tudi večja območja, kot so Tekaško-smučarski center Vojsko, smučišče pri Črnem Vrhu, kopališče pri Lajštu in druga. To pomeni, da so zelene površine v občini namenjene ne le prebivalcem Občine Idrija, temveč tudi prebivalcem preostalih občin.

Preglednica 38: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) za območje celotne Občine Idrija (SURs, 2012a, PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Leto	2003	2011	Spremembe
Število prebivalcev	12002 ²⁰	11968	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP območja stanovanj	0,0293	0,0296	+ 0,0003
SP območja centralnih dejavnosti	0,0031	0,0032	+ 0,0001
SP območja proizvodnih dejavnosti	0,0031	0,0067	+ 0,0036
SP območja zelenih površin	0,0014	0,0157	+ 0,0143

Zaradi večanja površin območij proizvodnih dejavnosti v občinskem ter lokalnih središčih, se poveča tudi vrednost (za 36 m²) te kategorije podrobne namenske rabe prostora na prebivalca. Površine območij stanovanj se glede na število prebivalcev ohranjajo, saj je razlika v osmih letih le 3 m². Prav

¹⁹ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

²⁰ Isto kot pri opombi 19.

tako se glede na število prebivalcev, bistveno ne spreminjajo površine območij centralnih dejavnosti, saj se je njihova vrednost spremenila le za 1 m².

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja Črni Vrh

Ob pregledu preglednice 39 za naselje Črni Vrh lahko opazimo močno povečanje prebivalcev, ki je izmed vseh obravnavanih naselij, največje ravno v tem. Pri kazalniku spremembe površin območij stanovanj (v preglednici je označen z SP_{območja stanovanj}) naraščata obe spremenljivki – površine območij stanovanj ter število prebivalcev. Vendar iz preglednice lahko opazimo, da prvo narašča hitreje, saj se vrednost izbranega kazalnika sprememb površin območij stanovanj na prebivalca povečuje. Ker danes na posameznega prebivalca pripada 0,0741 ha območij stanovanj, sklepamo, da se bo število prebivalcev v naselju povečevalo tudi v prihodnje. Večanje površin območij centralnih dejavnosti glede na število prebivalcev je minimalno – za 3 m² v osmih letih, kar kaže na ohranjanje razmerja med površinami območij centralnih dejavnosti in številom prebivalcem. Obseg območij zelenih površin glede na število prebivalcev, se je povečal, zaradi upoštevanja treh smučišč, ki so v OPN Idrija (2011) označena z namensko rabo kmetijskih zemljišč, v PS SDPO Idrija (2003) pa te vrednosti v atributni tabeli niso podane.

Preglednica 39: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje naselja Črni Vrh (SURs, 2012b; SURs, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

<i>Leto</i>	<i>2003</i>	<i>2011</i>	<i>Spremembe</i>
<i>Število prebivalcev</i>	481 ²¹	651	
<i>Kazalniki</i>	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP_{območja stanovanj}	0,0646	0,0741	+ 0,0095
SP_{območja centralnih dejavnosti}	0,0022	0,0025	+ 0,0003
SP_{območja proizvodnih dejavnosti}	0,0108	0,0073	- 0,0035
SP_{območja zelenih površin}	0,0053	0,0250	+ 0,0197

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja Godovič

Godovič je naselje, v katerem je sprememba površin območij stanovanj največja, hkrati pa je največja tudi sprememba površin območij stanovanj na prebivalca (v preglednici 40 je označena z SP_{območja stanovanj}). Leta 2011 posameznemu prebivalcu pripada kar 213 m² površin območij stanovanj več, kot leta 2003. Obe spremenljivki spremembe površin območja stanovanj na prebivalca sta se povečali, vendar je bilo povečanje območij stanovanj večje, kot pa povečanje števila prebivalcev. Glede na podatek, da je kar 677 m² območij stanovanj namenjenih posameznemu prebivalcu naselja, lahko tudi v prihodnosti pričakujemo naraščanje števila prebivalcev. Iz OPN Idrija (2011) vemo, da želijo poselitev usmerjati predvsem v naselje Godovič in Črni Vrh, torej je višja vrednost površin stanovanj glede na prebivalce v naselju razumljiva.

Površine območij proizvodnih dejavnosti, glede na število prebivalcev, so se povečale za 29 m², saj se v občini načrtuje novo industrijsko cono, ki bo razbremenila občinsko središče ter predstavljala

²¹ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

protiutež industrijsko obrtni coni Logatec v sosednji občini (OPN Idrija, 2011). Povečanje površin območij zelenih površin glede na število prebivalcev, je posledica povečanja območij zelenih površin v OPN Idrija (2011), saj je v PS SDPO Idrija (2003) kot zelena površina v naselju označeno zgolj pokopališče.

Preglednica 40: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje naselja Godovič (SURS, 2012b; SURS, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Leto	2003	2011	Spremembe
Število prebivalcev	656 ²²	701	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP _{območja stanovanj}	0,0464	0,0677	+ 0,0213
SP _{območja centralnih dejavnosti}	0,0082	0,0088	+ 0,0006
SP _{območja proizvodnih dejavnosti}	0,0497	0,0526	+ 0,0029
SP _{območja zelenih površin}	0,0009	0,0129	+ 0,0120

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja Idrija

Kot smo ugotovili že pri analizi podrobne namenske rabe prostora za mesto Idrija, so se v obdobju osmih let, v okviru kategorij namenske rabe prostora stavbnih zemljišč, največ povečala območja zelenih površin ter območja proizvodnih dejavnosti. Skladno s tem, se je, kljub naraščanju števila prebivalcev v mestu, povečal obseg območij zelenih površin in obseg območij proizvodnih dejavnosti glede na število prebivalcev v naselju. Razmerje med območji centralnih dejavnosti in prebivalci se v mestu Idrija ohranja, medtem ko zaradi zmanjševanja območij stanovanj in naraščanja prebivalcev vrednost površin območij stanovanj na prebivalca pada. Rezultate izračuna prikazuje preglednica 41. Za število prebivalcev smo upoštevali vsoto števila prebivalcev obeh naselij – Idrije in Jeličnega Vrha, saj po RPE območje mesta Idrija spada v obe omenjeni naselji (podrobneje sta postopek in vzrok razložena v poglavju metodologije).

Preglednica 41: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje naselja Idrija (SURS, 2012b; SURS, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Leto	2003	2011	Spremembe
Število prebivalcev	6012 ²³	6150	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP _{območja stanovanj}	0,0248	0,0205	- 0,0043
SP _{območja centralnih dejavnosti}	0,0040	0,0040	+ 0,0000
SP _{območja proizvodnih dejavnosti}	0,0026	0,0044	+ 0,0018
SP _{območja zelenih površin}	0,0017	0,0058	+ 0,0041

²² Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURS za leto 2002.

²³ Isto.

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja Spodnja Idrija

Za razliko od preostalih naselij, kjer je število prebivalcev naraščalo, se je v naselju Spodnja Idrija število prebivalcev v obravnavanem obdobju zmanjšalo za 634 ljudi. Zaradi zmanjšanja števila prebivalcev, so se povečale površine vseh območij podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev. Vrednosti so prikazane v preglednici 42. Glede na število prebivalcev v naselju, so se največ povečale površine območij zelenih površin, zaradi podobnega vzroka kot pri preostalih naseljih, t.j. upoštevanju sankališča ter kopališč v OPN Idrija (2011). Tudi pri naselju Spodnja Idrija velja, da je kot število prebivalcev upoštevana vsota dveh naselij po RPE – Spodnje Kanomlje in Spodnje Idrije.

Preglednica 42: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje naselja Spodnja Idrija (SURs, 2012b; SURs, 2012c; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

Leto	2003	2011	Spremembe
Število prebivalcev	2113 ²⁴	1479	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP _{območja stanovanj}	0,0146	0,0203	+ 0,0057
SP _{območja centralnih dejavnosti}	0,0029	0,0033	+ 0,0004
SP _{območja proizvodnih dejavnosti}	0,0048	0,0055	+ 0,0007
SP _{območja zelenih površin}	0,0018	0,0387	+ 0,0369

Spremembe površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje

Podatke pridobljene na SURs o številu podjetij, njihovem prihodu, številu stanovanj, vseh odhodkih ter investicijskih odhodkih, smo prikazali v preglednici 43, kjer opazimo povečanje vseh obravnavanih vrednosti. Tako se je število podjetij povečalo za 348 podjetij, prihodek podjetij je narasel za 313.627.000 EUR. Pri vseh odhodkih nas zanimajo investicijski odhodki za nakup in gradnjo osnovnih sredstev, kamor se uvrščajo predvsem odhodki za vlaganje v komunalno in cestno infrastrukturo, odhodki za prostorsko planiranje, nakup stanovanj in podobno (Rebalans proračuna Občine Postojna, 2009). Vendar Odlok o proračunu Občine Idrija za leto 2003 odhodkov ne deli podrobneje, zato smo upoštevali kar skupne odhodke, kamor se poleg investicijskih, uvrščajo še tekoči odhodki ter investicijski transferi. Pri pretvorbi valute iz tolarjev v EUR za leto 2003 smo uporabili nepreklicno menjalno razmerje²⁵.

Vrednosti vseh odhodkov je prav tako narasla in sicer za kar 12.398.842 EUR, kar pri enakomernem letnem povečanju pomeni zvišanje odhodkov za 1.549.855 EUR. Za leto 2011 so podani tudi posamezni investicijski odhodki, njihova vrednost znaša 10.354.813 EUR. Vrednosti investicijskih odhodkov narašča tudi v letu 2012. Če primerjamo Občino Idrija s preostalimi občinami ugotovimo, da je leta 2003 občina glede na število podjetij zasedla 33. mesto, glede na prihodek podjetij pa 27. Mesto (SURs, 2012c in SURs, 2012e). Leta 2010 je glede na prihodek podjetij zasedla Občina Idrija

²⁴ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

²⁵ 1 EUR = 239,64 SIT.

izmed vseh občin 17. mesto, po številu podjetij pa je padla na 40. Mesto (SURS, 2012č in SURS, 2012f).

Preglednica 43: Podatki za izračun kazalnikov sprememb površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za Občino Idrija (SURS, 2012c; SURS, 2012č; SURS, 2012d; SURS, 2012e; SURS, 2012f; SURS, 2012g, Proračun Občine Idrija, 2003 in Proračun Občine Idrija, 2011)

<i>Leto</i>	2003	2011
Število podjetij	629	977
Prihodek podjetij (1000 EUR)	293.615	607.242
Število stanovanj, stanovanjski sklad	4938	5098
Vsi odhodki (EUR)	7.934.310	20.333.152
Investicijski odhodki (EUR)	Ni podatka	10.354.813

Podatek o številu stanovanj ne predstavlja vseh stanovanj v občini, temveč stanovanja stanovanjskega sklada, iz katerega pa kljub vsemu lahko dobimo okvirno sliko sprememb površin območij stanovanj glede na posamezno stanovanje.

Površine območij proizvodnih in centralnih dejavnosti, so se glede na posamezno podjetje v obravnavanem obdobju povečale za 53 m². Površine območij centralnih in proizvodnih dejavnosti, pa so se glede na prihodek podjetij ohranjale in znašajo zgolj 2 m². Površine potrebne za eno stanovanje stanovanjskega sklada padajo, saj obseg območij stanovanj narašča hitreje kot pa število stanovanj. Podatke prikazuje preglednica 44.

Preglednica 44: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za območje celotne občine (SURS, 2012c; SURS, 2012č; SURS, 2012d; SURS, 2012e; SURS, 2012f; SURS, 2012g; PS SDPO Idrija, 2003 in OPN Idrija, 2011)

<i>Leto</i>	2003	2011	<i>spremembe</i>
<i>Kazalniki</i>	[ha]	[ha]	[ha]
SP območja centralnih in proizvodnih dejavnosti / podjetje	0,1167	0,1220	+ 0,0053
SP območja centralnih in proizvodnih dejavnosti / prihodek	0,0002	0,0002	+ 0,0000
SP območja stanovanj / stanovanje	0,0712	0,0694	- 0,0018

5.2 Analiza in primerjava osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Postojna z izbranimi kazalniki

5.2.1 Analiza osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna

Leta 2004 največ površin zavzemajo območja gozdov in sicer 66,86 % vseh površin. S 27,59 % jim sledijo območja kmetijskih zemljišč. Območja stavbnih zemljišč predstavljajo 5,26 %, preostali delež pa spada pod območja voda (preglednica 45). Območja drugih zemljišč v grafičnem prikazu namenske rabe prostora PS SDPO Postojna (2004) niso prikazana, čeprav na podlagi besedilnega dela sprememb in dopolnitev akta iz istega leta vemo, da so bila ta območja tudi takrat že določena. V besedilnem delu je namreč opredeljeno, da so površine v kartografski dokumentaciji plana zarisane in predstavljajo območja s skupno površino 1988 ha, vendar pa niso bile javno razgrnjene zaradi svoje vsebine (PS SDPO Postojna, 2004). Za obrambo so bila leta 2004 predvidena naslednja območja: Mačkovec, Poljane, Vojašnica Postojna, Pečna reber, Letališče Postojna, Veliki Kožljek in Poček. Predvidevamo lahko, da v kolikor bi bile te površine v grafičnem prikazu PS SDPO Postojna (2004) tudi opredeljene, bi to pri bilanci površin pomenilo manjši delež območij kmetijskih in gozdnih zemljišč. Ker pa podatka o površinah teh območij ob upoštevanju drugih zemljišč nimamo, tudi podatka 1988 ha ne moremo vključiti v izračune.

Stanje OPN Postojna (2010) nakazuje, da gozd še vedno zavzema največji delež površin - 61,86 %. Območja stavbnih zemljišč zavzemajo 1496,68 ha, kmetijska območja skupaj obsegajo 6738,23 ha, sledijo jim območja drugih zemljišč z 2089,53 ha. Najmanjši delež površin, t.j. 80,48 ha vseh površin, zavzemajo območja voda. Podatki so zbrani in prikazani v preglednici 45 ter na slikah 33 in 34. V prilogah C.1 ter C.2 pa sta izdelani še karti osnovne namenske rabe prostora za leto 2004 in 2010 v merilu 1 : 50.000. Priloga C.1 je dana le v digitalni obliki na priloženi zgoščenki, priloga C.2 pa je priložena na zgoščenki ter v analogni obliki.

Preglednica 45: Bilanca površin osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004; OPN Postojna, 2010)

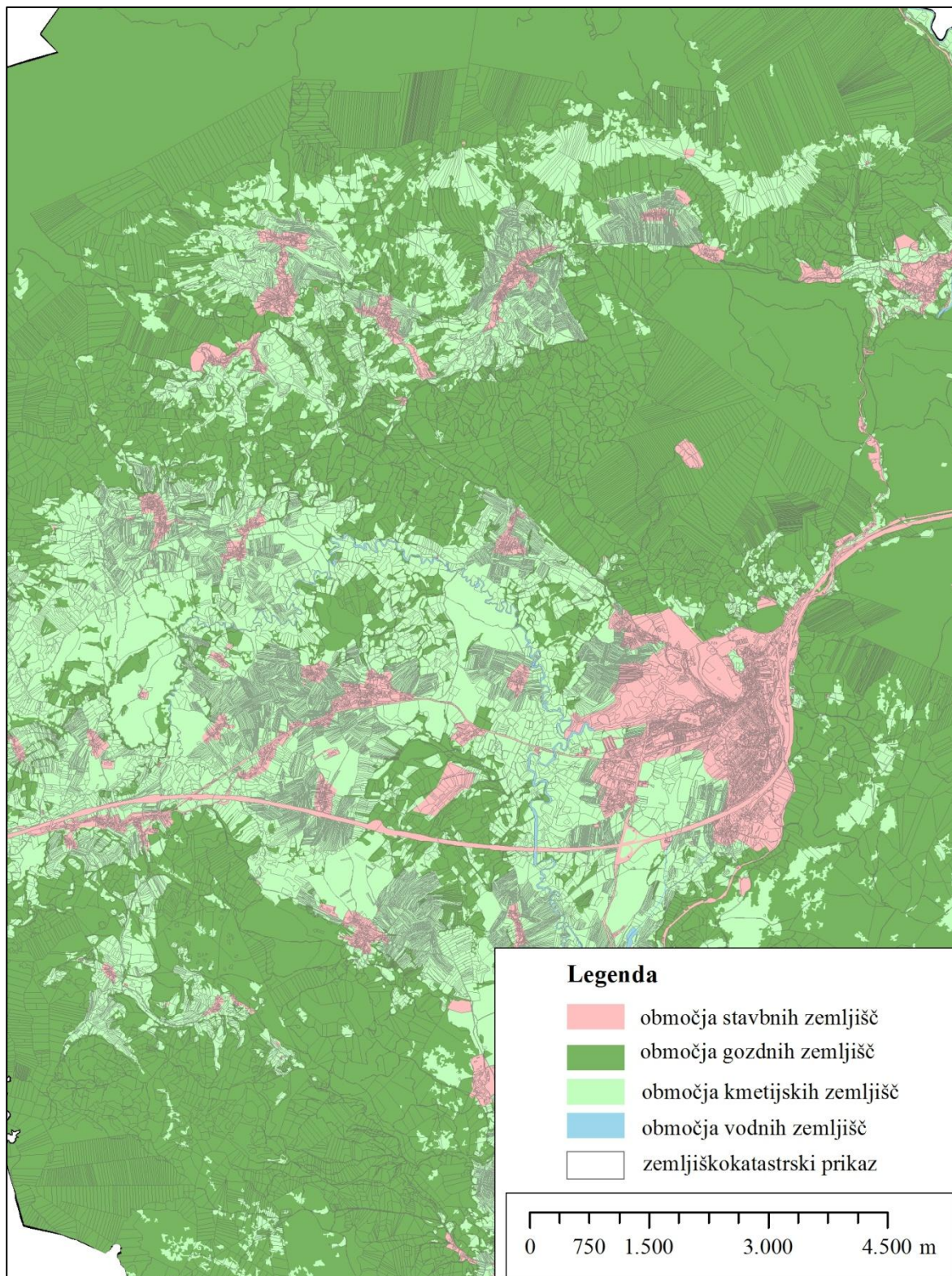
	Stanje leta 2004		Stanje leta 2010		Razlike v površinah	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	1417,94	5,26	1496,68	5,55	+ 78,74	+ 0,29
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	7439,57	27,59	6738,23	24,98	- 701,35	- 2,60
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ	18.029,86	66,86	16.563,29	61,42	- 1466,57	- 5,44
IV. OBMOČJA VODA	80,82	0,30	80,47	0,30	- 0,35	- 0,001
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ	0	0	2089,53	7,75	+ 2089,53	+ 7,75
CELOTNA POVRŠINA	26.968,21	100	26.968,21	100	- 0,0013	- 0,000004

V obdobju od leta 2004 do leta 2010 so se najbolj povečala območja drugih zemljišč. Na njihov račun so se zmanjšala kmetijska in gozdna zemljišča. V kolikor bi pri izračunu lahko upoštevali podatek o 1988 ha drugih zemljišč, bi bila sprememba oziroma zmanjšanje kmetijskih in gozdnih površin zaradi območij obrambe manjša.

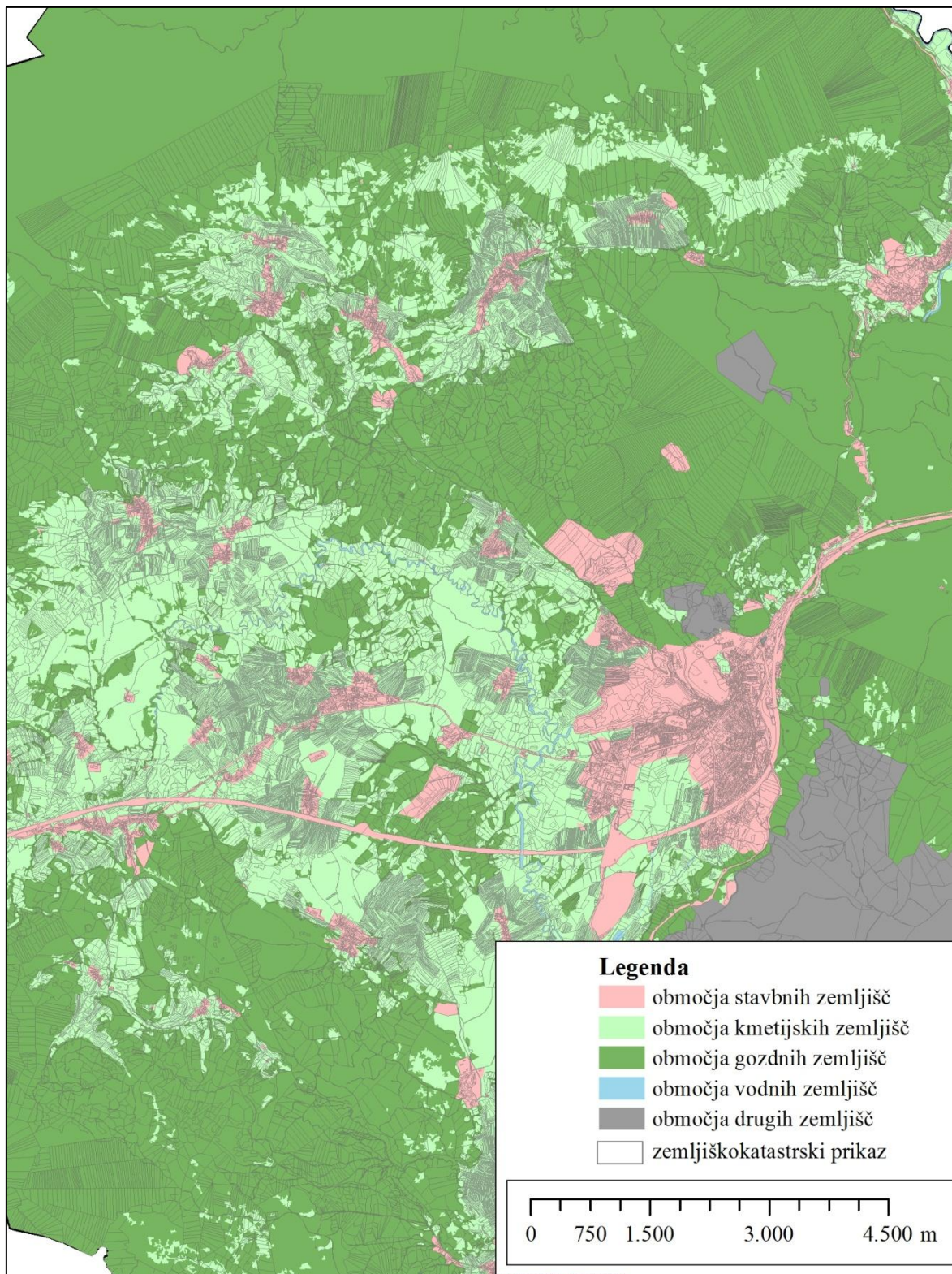
Povečanje območij stavbnih zemljišč, ne pomeni nujno, povečanje števila stanovanj in drugih grajenih objektov, saj se lahko območja stavbnih zemljišč povečajo tudi na račun območij zelenih površin (Z) (ki jih uvrščamo med stavbna zemljišča, kar je razvidno iz preglednice 2). Tak primer je območje zelenih površin (Z) na severnem delu naselja Postojna, ki ga OPN Postojna (2010) imenuje Evropski muzej krasa. V kolikor bi se vse površine območij stavbnih zemljišč pozidale, bi to pomenilo na novo pozidanih 11,29 ha letno, 0,94 ha mesečno ter 0,03 ha dnevno. Iz preglednice 46 lahko ugotovimo, da zmanjševanje območij kmetijskih zemljišč ne more biti posledica širjenja zgolj območij stavbnih zemljišč, saj se razlike med povečanjem in zmanjšanjem obravnavanih območij ne ujemajo.

Preglednica 46: Prikaz razlik osnovne namenske rabe prostora na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha / leto]	[ha / mesec]	[ha / dan]
Območja stavbnih zemljišč	+ 13,12	+ 1,09	+ 0,04
Območja kmetijskih zemljišč	- 116,89	- 9,74	- 0,32
Območja gozdnih zemljišč	- 244,43	- 20,37	- 0,68
Območja voda	- 0,06	- 0,005	- 0,00017
Območja drugih zemljišč	+ 348,25	+ 29,02	+0,97

Slika 33: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)

Slika 34: Prikaz osnovne namenske rabe prostora v Občini Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)

V preglednici 47 so prikazane površine vseh kategorij podrobnih namenskih rab prostora, pri tem pa so podatki za gozdna, kmetijska in vodna zemljišča enaki tistim iz preglednice 45, zato jih tu še enkrat ne obravnavamo. Podrobne namenske rabe prostora celotne občine grafično ne prikazujemo, v poglavju 5.2.2 je prikazana podrobna raba prostora mesta Postojna.

Preglednica 47: Bilanca površin podrobne namenske rabe prostora v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004; OPN Postojna, 2010)

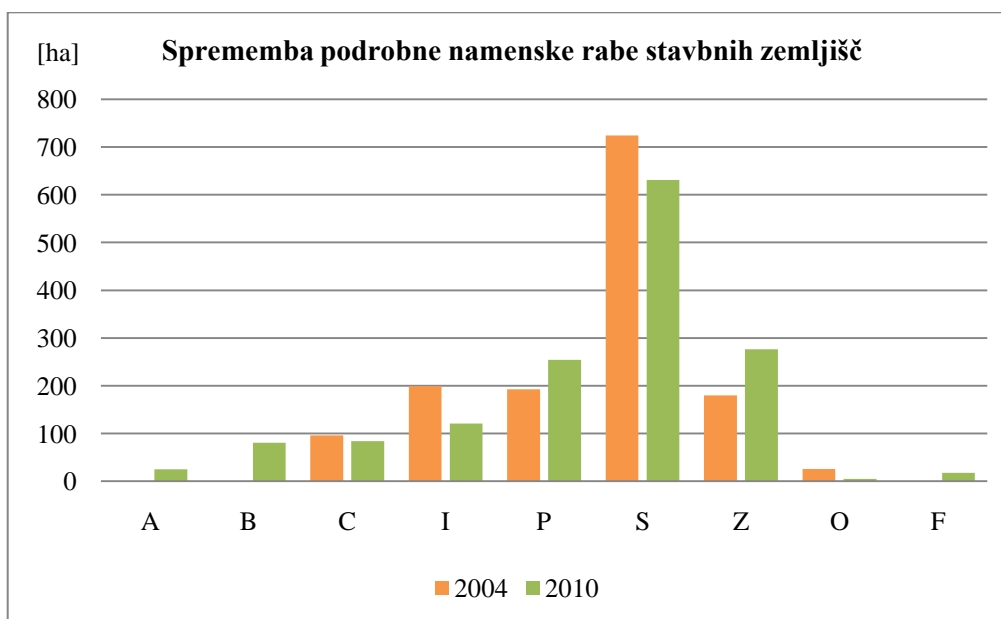
	Stanje leta 2004		Stanje leta 2010		Razlike v površinah	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
A – površine razpršene poselitve	0	0	24,77	0,09	+ 24,77	+ 0,09
B – posebna območja	0	0	80,68	0,30	+ 80,68	+ 0,30
C – območja centralnih dejavnosti	96,03	0,36	84,00	0,31	- 12,04	- 0,04
I – območja proizvodnih dejavnosti	199,38	0,74	120,84	0,45	- 78,54	- 0,29
P – območja prometnih površin	192,26	0,71	254,34	0,94	+ 62,08	+ 0,23
S – območja stanovanj	724,58	2,69	630,80	2,34	- 93,78	- 0,35
Z – območja zelenih površin	179,83	0,67	276,68	1,02	+ 96,85	+ 0,36
O – območja okoljske infrastrukture	25,86	0,10	4,94	0,02	- 20,92	- 0,08
E – območja energetske infrastrukture	0	0	2,13	0,01	+ 2,13	+ 0,01
F – območja za potrebe obrambe v naselju	0	0	17,51	0,06	+ 17,51	+ 0,06
G – območja gozdnih zemljišč	18.029,86	66,86	16.563,29	61,42	- 1466,57	- 5,44
K – območja kmetijskih zemljišč	7439,57	27,59	6738,23	25,00	- 701,35	- 2,60
V – območja voda	80,82	0,30	80,47	0,30	- 0,35	- 0,0013
L – območja mineralnih surovin	0	0	16,97	0,06	+ 16,97	+ 0,06
N - območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	0	0	0,59	0,0022	+ 0,59	+ 0,0022
f - območja za potrebe obrambe zunaj naselij	0	0	2071,96	7,68	+ 2071,96	+ 7,68
CELOTNA POVRŠINA	26.968,21	100	26.968,21	100	+ 0,0013	+ 0,000004

Nekatere izmed kategorij podrobne rabe prostora, ki jih poznamo danes, leta 2004 niso določene, zato so površine območij enake 0 ha. Izmed vseh kategorij območij stavbnih zemljišč, največ površin zavzemajo območja stanovanj (S) s 724,58 ha. Sledijo jim območja proizvodnih dejavnosti (I) s 199,38 ha, območja prometnih površin (P) (192,26 ha), območja zelenih površin (Z) (179,83 ha) ter območja okoljske infrastrukture (O) (25,86 ha). Območja centralnih dejavnosti (C) se nahajajo samo v mestu Postojna, njihova skupna površina znaša 96,03 ha. Kljub temu, da ima oznaka O iz leta 2004 v atributni tabeli pripis, da predstavlja območja energetske, telekomunikacijske in okoljske infrastrukture, so v Občini Postojna v PS SDPO Postojna (2004) označene zgolj zadnje.

Danes v občini največ površin poleg območij gozdnih zemljišč zavzemajo območja za potrebe obrambe izven naselij (f) (2071,96 ha), predvsem zaradi vojaškega vadišča Poček. Čeprav je območje vadišča označeno z namensko rabo f, se tam v občini dejansko še vedno nahajajo gozdovi in kmetijska zemljišča. Znotraj le-teh pa so postavljeni objekti za vojaško urjenje, vaje in podobno.

Stanje pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami je v občini zadovoljivo predvsem zaradi nizke potresne ogroženosti ter nizke ogroženosti plazov (OPN Postojna, 2010). Zato je v celotni občini določeno zgolj eno območje za potrebe varstva pred omenjenimi nesrečami (N), ki meri 0,59 ha in se nahaja v občinskem središču. Območja stanovanjskih površin (S) zavzemajo 630,80 ha, z 276,68 ha jim sledijo območja zelenih površin (Z) in območja prometnih površin (P) (254,34 ha). Območja energetske infrastrukture (E) zavzemajo 2,13 ha. V občini potencial predstavljajo predvsem obnovljivi

viru energije, zato se na treh od štirih območij z oznako E predvideva gradnjo sončne elektrarne oziroma gradnjo vetrnic.

Grafikon 14: Sprememba podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Primerjava podatkov pokaže (preglednica 47 ter grafikon 14), da so se območja stanovanjskih površin (S) zmanjšala za 93,78 ha, predvsem zaradi prestrukturiranja rab. Tako so bila leta 2004 manjša naselja označena zgolj z kategorijo stanovanjskih površin (S), čeprav so seveda tudi že takrat vsebovala zelene površine (Z), površine proizvodnih dejavnosti (I) itn., le da se jih v grafičnem delu PS SDPO Postojna (2004) ni prikazovalo. Sprememba v obsegu stanovanjskih površin (S) je tudi posledica uvedbe nove rabe površine razpršenih naselij (A).

Tudi pri zmanjšanju območij proizvodnih dejavnosti (I) gre večinoma za prestrukturiranje kategorij namenske rabe prostora. Območja proizvodnih dejavnosti (I) se namreč zmanjšajo zaradi uvedbe nove kategorije podrobne rabe prostora - posebna območja (B). Primer takih območij sta območje Gradu Prestranek ter kobilarne Škule. Površine gradu Prestranek se danes uvrščajo še med območja zelenih površin (Z), na račun katerih je prav tako prišlo do zmanjševanja območij proizvodnih dejavnosti (I). Poleg gradu Prestranek je tak primer še kamnolom Lepena pri Planini, ki se je leta 2004 še vedno izkoriščal, medtem ko je danes evidentiran kot naravna dediščina s podrobno namensko rabo prostora območja zelenih površin (Z).

V občini se danes nahaja zgolj eno območje mineralnih surovin (L) – kamnolom Razdrto. Na podlagi besedilnega dela PS SDPO Postojna (2004) vemo, da se je kamnolom izkoriščal že v preteklosti, le označevalo se ga je drugače – z oznako I (območja proizvodnih dejavnosti), zavzemal je 2,53 ha. Danes se je območje kamnoloma razširilo, na njegov račun so se zmanjšala območja kmetijskih in gozdnih zemljišč ob zahodnem delu občinske meje. Zmanjšanje omenjenih območij se pojavi tudi zaradi novih območij energetske infrastrukture (E), ki po PS SDPO (2004) niso določena. Že tedaj obstoječo elektrarno pa se je umeščalo pod območja stanovanj (S). Zmanjšanje je opazno tudi pri območjih okoljske infrastrukture (O). Leta 2004 je bilo v Orehovskih Brdih predvideno 22 ha površine za deponijo nenevarnih odpadkov, pri čemer bi lahko deponijo pri Stari vasi postopoma zaprli in

sanirali (OPN Postojna, 2004). Danes je deponija pri Stari vasi še vedno aktivna, v OPN Postojna (2004) je sicer predvideno njeno zapiranje in kasnejša ureditev z rekultivacijo. Deponija na območju Orehovških Brd pa se nikoli ni zgradila, območju se je spremenila namenska raba prostora iz območij okoljske infrastrukture (O) v zelene površine (Z).

Znotraj kategorij območij stavbnih zemljišč sta se poleg območij okoljske infrastrukture (O), povečala tudi območja zelenih površin (Z) ter območja prometnih površin (P). Povečanje območij zelenih površin (Z) je opisano že pri zmanjšanju drugih kategorij podrobne namenske rabe prostora. Prometne površine so se povečale zaradi predvidenega območja, ki bo namenjeno parkirišču za tovornjake. Prav tako pa se prometna infrastruktura širi zaradi športnega letališča, ki je v PS SDPO Postojna (2004) omenjen, vendar ni grafično prikazan. Območja kmetijskih in gozdnih zemljišč se zaradi teh sprememb ustrezno zmanjšajo.

Za lažjo predstavo, koliko so se obravnavane kategorije podrobne namenske rabe prostora stavbnih zemljišč zmanjševale letno, mesečno ter dnevno, smo podatke preračunali in rezultate prikazali v preglednici 48. Z rdečo oznako smo prikazali zmanjšanja posamezne podrobne namenske rabe prostora, medtem ko črna barvna oznaka predstavlja povečanje kategorij.

Preglednica 48: Prikaz razlik kategorij območij stavbnih zemljišč na letni, mesečni in dnevni ravni v Občini Postojna (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha / leto]	[ha / mesec]	[ha / dan]
A – površine razpršene poselitve	+ 4,13	+ 0,34	+ 0,01
B – posebna območja	+ 13,45	+ 1,12	+ 0,04
C – območja centralnih dejavnosti	- 2,01	- 0,17	- 0,01
I – območja proizvodnih dejavnosti	- 13,09	- 1,09	- 0,04
P – območja prometnih površin	+ 10,35	+ 0,86	+ 0,03
S – območja stanovanj	- 15,63	- 1,30	- 0,04
Z – območja zelenih površin	+ 16,14	+ 1,34	+ 0,04
O – območja okoljske infrastrukture	- 3,49	- 0,29	- 0,01
E – območja energetske infrastrukture	+ 0,35	+ 0,03	+ 0,001
F – območja za potrebe obrambe v naselju	+ 2,92	+ 0,24	+ 0,01

5.2.2 Podrobna namenska raba prostora v naseljih Občine Postojna med leti 2004 ter 2010

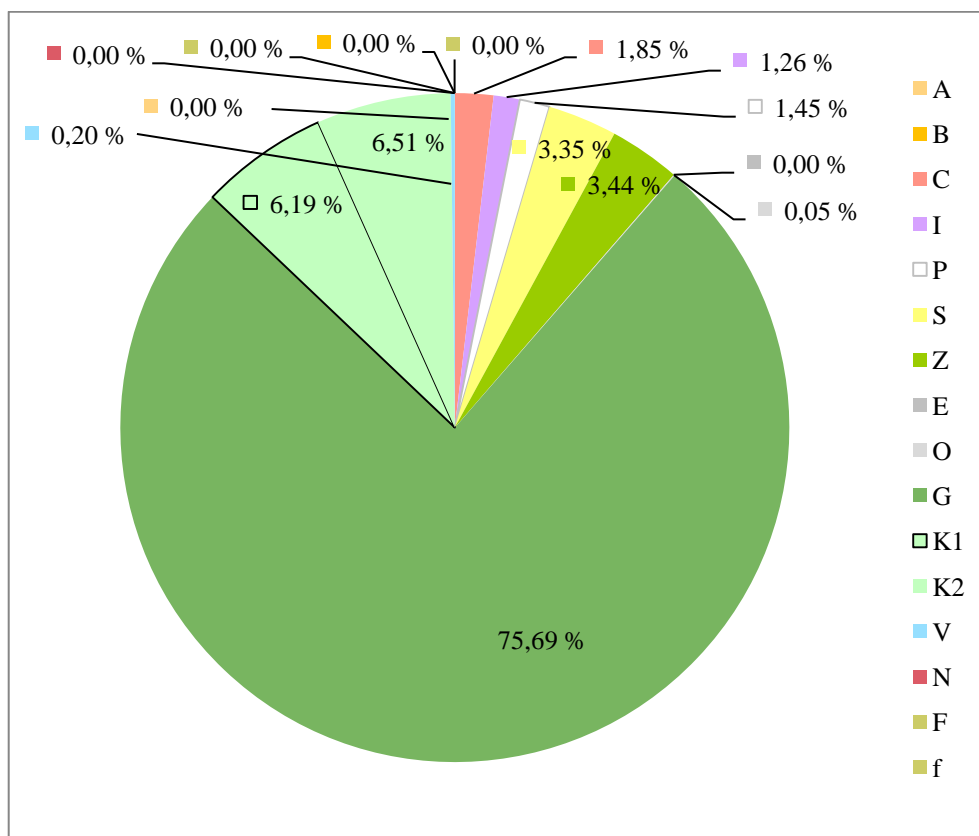
Bilanco površin podrobne namenske rabe prostora za naselja, smo izdelali le za mesto Postojna, saj je bilo to leta 2004 edino naselje v občini z izdelano urbanistično zasnovo.

V preglednici 49 je prikazan obseg površin kategorij osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna. V preglednici 50 pa so kategorije osnovne namenske rabe prostora členjene na podrobno namensko rabo prostora. Deleže kategorij podrobne namenske rabe prikazuje tudi grafikon 15. Izmed vseh kategorij območij stavbnih zemljišč, so največ površin v PS SDPO Postojna (2004) zavzemala območja stanovanj (S) ter območja zelenih površin (Z). Slednjih je bilo največ na severnem, severozahodnem delu naselja, t.j. nad sistemom Postojnske jame (osrednji del na sliki 35), predvsem zaradi strukture tal. Območja stanovanj (S) so se nahajala predvsem na vzhodnem in južnem delu mesta. Za razvoj gospodarskih dejavnosti so bile poleg še prostih površin znotraj industrijske

cone Postojna in rezerviranih območij v severnem delu naselja, primerna tudi območja opuščeni vojaških objektov (Kazarje, Veliki otok). S spremembo namembnosti, prenovami in dopolnitvami se zagotovi zadostne površine za mestotvorne programe (PS SDPO Postojna, 2004).

Preglednica 49: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	590,80
Območja gozdnih zemljišč	3918,61
Območja kmetijskih zemljišč	657,54
Območja voda	10,26
Območja drugih zemljišč	0

Grafikon 15: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2004 na območju naselja Postojna (PS SDPO Postojna, 2004)

Preglednica 50: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	0
B – posebna območja	0
C – območja centralnih dejavnosti	96,03
I – območja proizvodnih dejavnosti	65,35
P – območja prometnih površin	75,16
S – območja stanovanj	173,38
Z – območja zelenih površin	178,29
E – območja energetske infrastrukture	0
O – območja okoljske infrastrukture	2,58
F – območja za potrebe obrambe v naselju	0
G – območja gozdnih zemljišč	3918,61
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	320,67
K2 – druga kmetijska zemljišča	336,87
V – območja voda	10,26
N - območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	0
f - območja za potrebe obrambe zunaj naselij	0

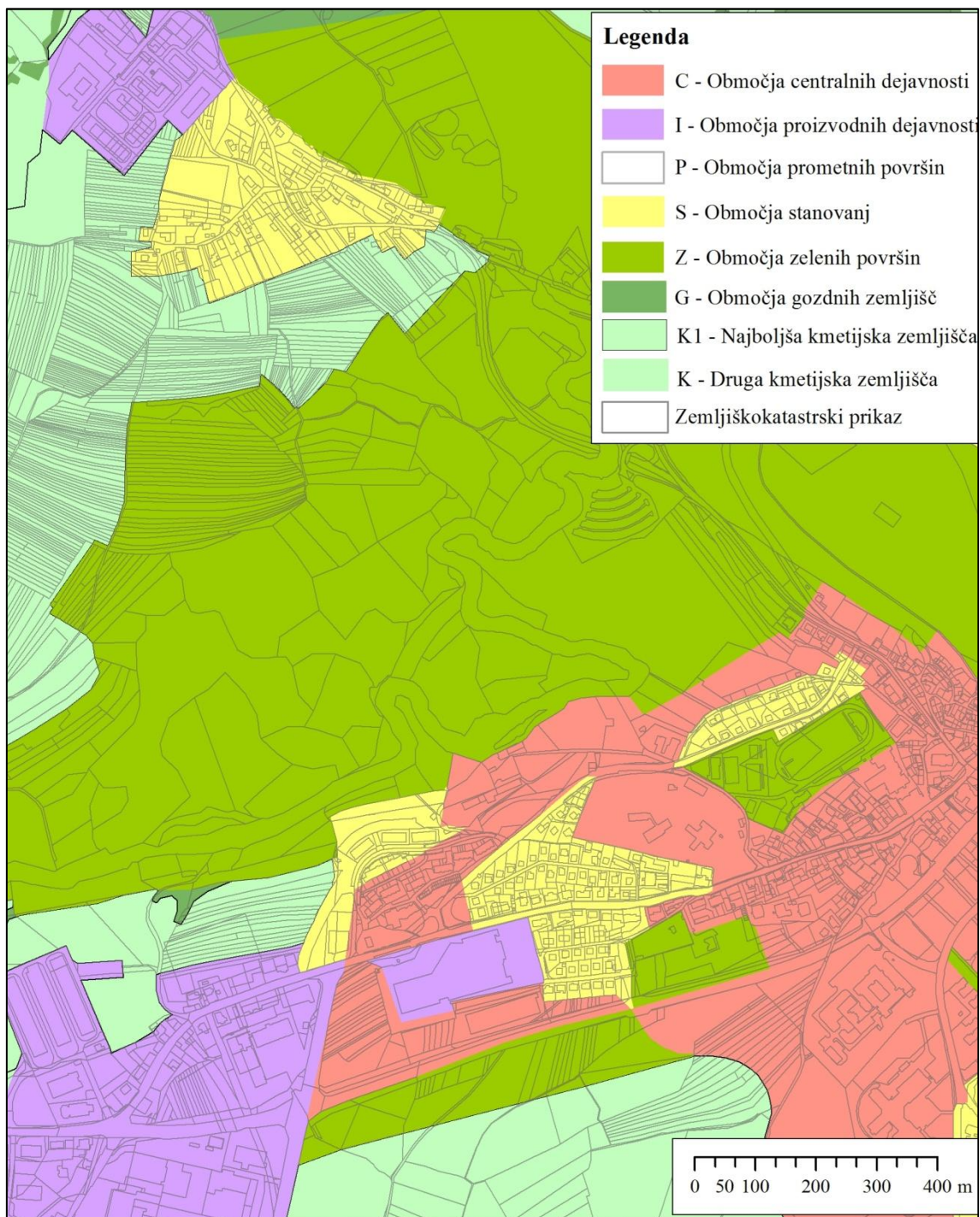
Preglednica 51 prikazuje kategorije osnovne namenske rabe prostora na območju naselja, v preglednici 52 pa smo prikazali kategorije podrobne namenske rabe prostora. Njihove deleže prikazuje tudi grafikon 16. Tudi za leto 2010 razberemo, da se deleži posameznih kategorij območij stavbnih zemljišč niso pretirano spremenili, saj še vedno največ površin zavzemajo območja stanovanj (S) ter območja zelenih površin (Z).

Danes koncept prostorskega razvoja mesta Postojna predvideva izboljšanje razmer obstoječih poselitvenih območij, razvoj na prostih še nepozidanih zazidljivih zemljiščih ter širitve poselitvenih površin. Dolgoročna širitev mesta za bivanje bo usmerjena na zapolnitev že zazidljivih zemljišč na območju Stare Vasi in Goričice, pri čemer se bo slednje po potrebi tudi širilo. Prav tako se širitev območij stanovanj (S) predvideva na Kremenci. Območje obstoječe obrtne cone Veliki Otok, kjer je predvidena gradnja Tehnološkega parka, se širi proti zahodu (na sliki 36 je prikazano levo zgoraj). Proste površine za gradnjo manjših objektov proizvodnih, skladiščnih in obrtnih dejavnosti se nahajajo tudi med avtocesto in železnico. Dosedanja razporeditev območij centralnih dejavnosti (C) v središču mesta ter na SV delu mestnega jedra se ohranja. Za potrebe šolstva, zdravstva in otroškega varstva je predvidena širitev centralnih dejavnosti na zahodu (OPN Postojna, 2010).

Območja parkirišč (P) na vzhodnem delu občinskega središča, v slučaju naravne nesreče ali vojne nevarnosti, služijo kot območje za potrebe obrambe pred naravnimi in drugimi nesrečami (N). Se pa v mestu nahajajo tudi vojašnica z izključno rabo za potrebe obrambe (F). V okviru prometnic se načrtuje izgradnja nove dostopne poti do Postojnske jame (slika 36) ter ureditev parkirišča za tovornjake na JZ (OPN Postojna, 2010).

Preglednica 51: Površine osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)

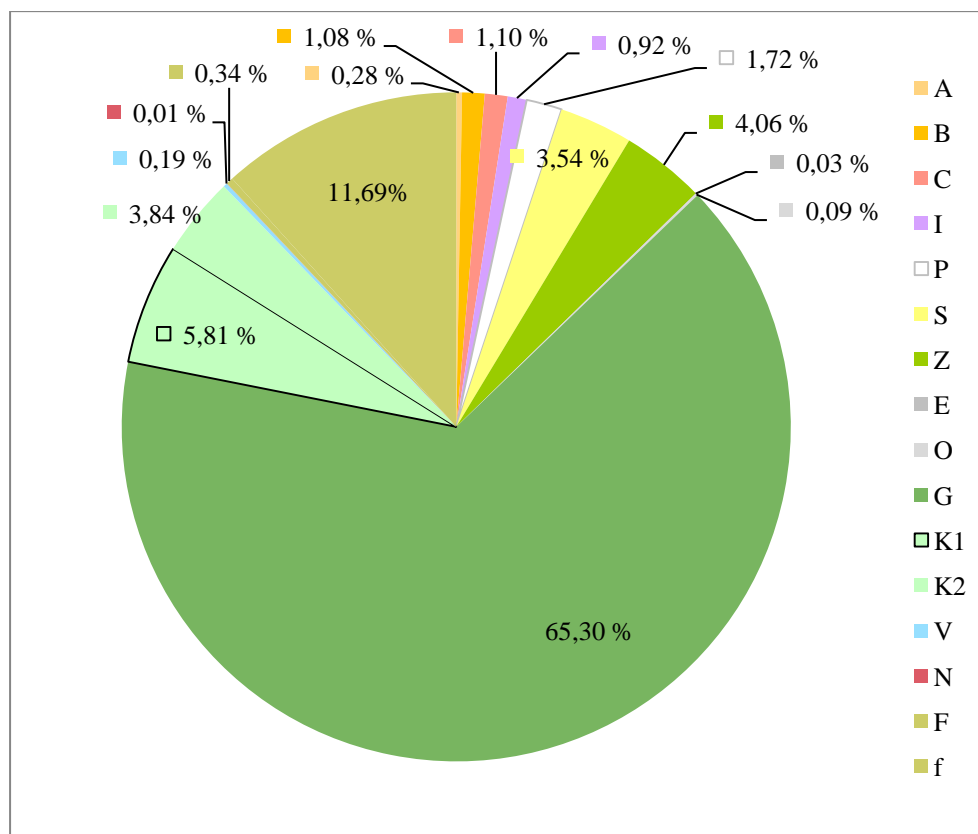
Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]
Območja stavbnih zemljišč	681,37
Območja gozdnih zemljišč	3380,64
Območja kmetijskih zemljišč	499,66
Območja voda	9,90
Območja drugih zemljišč	605,66

Slika 35: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Postojna leta 2004 (PS SDPO Postojna, 2004 in GURS 2012)

Preglednica 52: Površine podrobne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]
A – površine razpršene poselitve	14,33
B – posebna območja	56,11
C – območja centralnih dejavnosti	57,01
I – območja proizvodnih dejavnosti	47,48
P – območja prometnih površin	89,18
S – območja stanovanj	183,33
Z – območja zelenih površin	210,12
E – območja energetske infrastrukture	1,39
O – območja okoljske infrastrukture	4,90
F – območja za potrebe obrambe v naselju	17,51
G – območja gozdnih zemljišč	3380,64
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	300,68
K2 – druga kmetijska zemljišča	198,97
V – območja voda	9,90
N - območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	0,59
f - območja za potrebe obrambe zunaj naselij	605,07

Grafikon 16: Prikaz deležev površin kategorij podrobne namenske rabe prostora leta 2010 na območju naselja Postojna (OPN Postojna, 2010)

Sprememba v obsegu območij centralnih dejavnosti (C) je posledica prestrukturiranja kategorij podrobne namenske rabe prostora znotraj naselja. Enako velja tudi za območja proizvodnih dejavnosti

(I), območja za potrebe obrambe znotraj naselja (F), območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (N), območja razpršene poselitve (A), posebna območja (B), območja za potrebe obrambe znotraj naselja (F) in območja zelenih površin (Z). Slednja se povečajo tudi na račun krčenja gozdnih zemljišč na območju, kjer je predvidena ureditev Evropskega muzeja krasa. Preglednica 54 prikazuje tudi, poleg že navedenih sprememb, povečanje površin območij stanovanj (S) v naselju, kar je glede na večanje števila prebivalcev v mestu, razumljivo. V mesto se namreč zaradi lege, klime, prometne povezanosti ter nižjih cen nepremičnin priseljujejo tako prebivalci glavnega mesta države kot tudi prebivalci okoliških občin.

Iz preglednice 53 razberemo, da so se območja stavbnih zemljišč skupno povečala za 1,75 %. Glede na podatek, da so se območja gozdnih in kmetijskih zemljišč zmanjšala za večji odstotek kot območja stavbnih, ugotovimo, da so največji krivec za zmanjšanje območij navedenih zemljišč, območja drugih zemljišč.

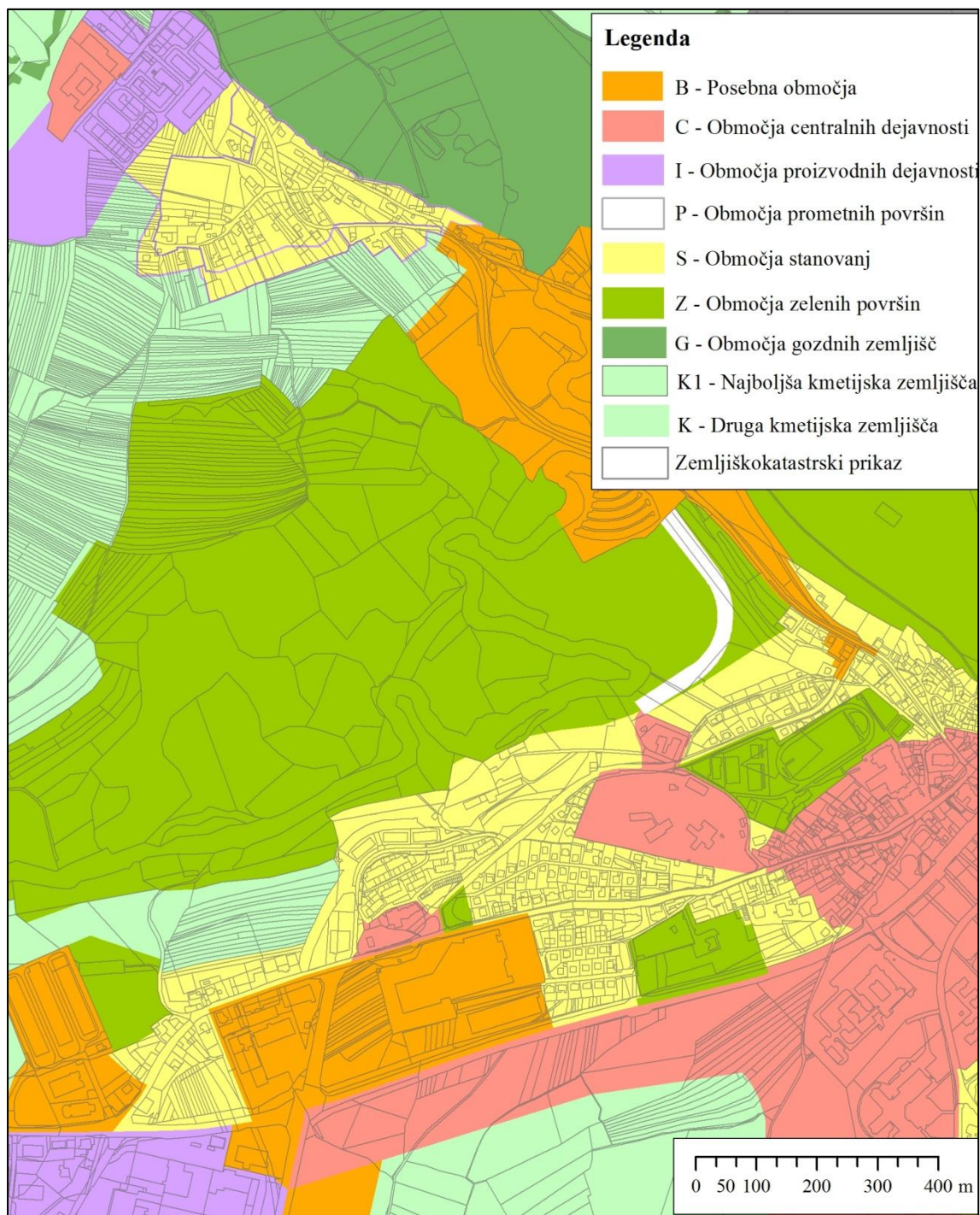
Preglednica 53: Razlika površin osnovne namenske rabe prostora na območju naselja Postojna med letoma 2004 in 2010 (PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Kategorije osnovne namenske rabe prostora	[ha]	%
Območja stavbnih zemljišč	+ 90,57	+ 1,75
Območja gozdnih zemljišč	- 537,97	- 10,39
Območja kmetijskih zemljišč	- 157,89	- 3,05
Območja voda	- 0,37	- 0,01
Območja drugih zemljišč	+ 605,66	+ 11,69

Preglednica 54: Razlika površin med letoma 2004 ter 2010 na območju naselja Postojna (PS SDPO Postojna 2004 in OPN Postojna, 2010)

Kategorije podrobne namenske rabe prostora	[ha]	%
A – površine razpršene poselitve	+ 14,33	+ 0,28
B – posebna območja	+ 56,11	+ 1,08
C – območja centralnih dejavnosti	- 39,02	- 0,75
I – območja proizvodnih dejavnosti	- 17,87	- 0,34
P – območja prometnih površin	+ 14,02	+ 0,27
S – območja stanovanj	+ 9,95	+ 0,19
Z – območja zelenih površin	+ 31,83	+ 0,61
E – območja energetske infrastrukture	+ 1,39	+ 0,03
O – območja okoljske infrastrukture	+ 2,32	+ 0,04
F – območja za potrebe obrambe v naselju	+ 17,51	+ 0,34
G – območja gozdnih zemljišč	- 537,97	- 10,39
K1 – najboljša kmetijska zemljišča	- 19,98	- 0,39
K2 – druga kmetijska zemljišča	- 137,90	- 2,66
V – območja voda	- 0,37	- 0,01
N - območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	+ 0,59	+ 0,01
f - območja za potrebe obrambe zunaj naselij	+ 605,07	+ 11,69

Podrobna namenska raba prostora za območje celotnega naselja Postojna po RPE za leto 2004 in 2010 je prikazana v prilogah Č.1 in Č.2. Priloga Č.2 je dana v analogni in digitalni obliki, med tem ko je priloga Č.1 priložena v digitalni obliki.

Slika 36: Izsek podrobne namenske rabe prostora naselja Postojna leta 2010 (OPN Postojna, 2010 in GURS 2012)

5.2.3 Izbrani kazalniki za oceno sprememb namenske rabe prostora v Občini Postojna

V nadaljevanju poglavja opredeljujemo kazalnike, s katerimi smo preverili spremembe površin osnovne in podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje celotne občine oziroma naselja Postojna. Na koncu podpoglavja pa smo preverili spremembo namenske rabe prostora tudi glede na izbrane ekonomske kazalnike.

Kazalniki sprememb osnovne namenske rabe prostora za območje celotne Občine Postojna

Preglednica 55 prikazuje spremembe površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora na prebivalca v letu 2004 oziroma 2010. Pri izračunih za leto 2004 smo uporabili število prebivalcev iz leta 2002, ko je bil izveden popis prebivalstva. Vidimo, da so se površine kategorij osnovne namenske rabe prostora glede na posameznega prebivalca, skozi obdobje zmanjšale. Izjema so le območja drugih zemljišč, kamor sodijo tudi območja za potrebe obrambe zunaj naselja. Le-ta pa niso namenjena zgolj le za potrebe Občine Postojna, temveč je Poček vadišče državnega pomena. Namenjeno je namreč vsem enotam in poveljstvom Slovenske vojske in ga ni moč nadomestiti z nobenim drugim območjem (Djokić, 2007). Iz slednjega lahko sklepamo, da je vrednost kazalnika nad slovenskim povprečjem, saj preostale občine podobnega območja s tako velikim obsegom nimajo. Za primerjavo lahko vzamemo tudi Občino Idrija, v kateri je zgolj 10 m² drugih površin na posameznega prebivalca.

Če površine območij gozdnih zemljišč na posameznega prebivalca v občini primerjamo s površinami območij gozdnih zemljišč na posameznega prebivalca v državi, vidimo, da je občina po obsegu območij gozdnih zemljišč na prebivalca nad slovenskim povprečjem. Za celotno Slovenijo so površine območij gozdnih zemljišč na prebivalca leta 2003 znašala 0,58 ha, leta 2010²⁶ pa 0,58 ha.

Razmerje med številom prebivalcev v občini ter obsegom območij stavbnih zemljišč se ni bistveno spremenilo. Razlika med površinami območij stavbnih zemljišč glede na število prebivalcev iz leta 2004 in površinami območij stavbnih zemljišč glede na število prebivalcev iz leta 2010 znaša zgolj 14 m².

Preglednica 55: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije osnovne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje celotne Občine Postojna (SURs, 2012a; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Leto	2004	2010	Spremembe
Število prebivalcev	14631 ²⁷	15675	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP _{območja stavbnih zemljišč}	0,0969	0,0955	- 0,0014
SP _{območja kmetijskih zemljišč}	0,5085	0,4299	- 0,0786
SP _{območja gozdnih zemljišč}	1,2323	1,0567	- 0,1756
SP _{območja voda}	0,0055	0,0051	- 0,0004
SP _{območja drugih zemljišč}	0,0000	0,1333	+ 0,1333

²⁶ Podatkov za leto 2011 ni bilo moč dobiti.

²⁷ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje celotne Občine Postojna

Kazalnike sprememb površin kategorij podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje celotne občine prikazuje preglednica 56. Pri izračunu smo upoštevali kategorije namenske rabe prostora območij stavbnih zemljišč, pri čemer smo izpustili območja prometne, energetske, okoljske in komunikacijske infrastrukture.

Preglednica 56: Izbrani Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje celotne Občine Postojna (SURs, 2012a; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

Leto	2004	2010	Spremembe
Število prebivalcev	14631 ²⁸	15675	
Kazalniki	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP _{območja stanovanj}	0,0495	0,0402	- 0,0093
SP _{območja centralnih dejavnosti}	0,0066	0,0054	- 0,0012
SP _{območja proizvodnih dejavnosti}	0,0136	0,0077	- 0,0059
SP _{območja zelenih površin}	0,0123	0,0177	+ 0,0054
SP _{površine za turizem}	0	0,0041	- 0,0041

Kot smo ugotovili že v poglavju analize površin, se površine posebnih območij, s tem pa tudi površine za turizem leta 2004, niso posebej označevale. Uvrščalo se jih je, bodisi pod območja stanovanj, bodisi pod območja proizvodnih dejavnosti ali pa pod območja zelenih površin. Zato je povečanje vrednosti površin za turizem glede na število prebivalcev, kljub povečanju le-teh, razumljivo. Tako je danes za turizem namenjenih 63,8477 ha površin, torej 79 % vseh površin posebnih območij. Na prebivalca to predstavlja 41 m².

Površine območij zelenih površin na prebivalca so se v občini povečale za 54 m². Vzrok za povečanje je povečanje zelenih površin na račun spremembe namenske rabe prostora na določenih območjih (že omenjena Orehovška Brda, kamnolom pri Planini, Evropski muzej krasa itn.). Glede na dejstvo, da izmed vseh kategorij območij stavbnih zemljišč na posameznega prebivalca (poleg območij stanovanj) pripada prav območjem zelenih površin, lahko sklepamo, da imajo prebivalci v občini dovolj površin za oddih, rekreacijo in vrtičkarstvo.

Kazalniki sprememb podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja Postojna

Za izračun v preglednici 57 navedenih sprememb površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za naselje Postojna, smo za število prebivalcev upoštevali tri naselja po RPE: Stara Vas, Veliki Otok in Postojna. Vzrok smo obrazložili v poglavju metodologije. Izračun sprememb površin območij stanovanj na prebivalca kaže, da so se površine območij stanovanj na prebivalca povečale le za 1 m². Prav tako so se povečale površine za turizem na prebivalca in površine območij zelenih površin na prebivalca. V kolikor vrednost površin namenjenih za turizem na prebivalca primerjamo s tistim iz preglednice 51, lahko ugotovimo, da je v mestu na prebivalca namenjenih dovolj tovrstnih površin za domače in tuje turiste.

²⁸ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

Preglednica 57: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora (SP_{kategorija}) za območje naselja Postojna (SURs, 2012b; SURs, 2012c; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

<i>Leto</i>	<i>2004</i>	<i>2010</i>	<i>Spremembe</i>
<i>Število prebivalcev</i>	8548 ²⁹	9161	
<i>Kazalniki</i>	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]	[ha / prebivalca]
SP območja stanovanj	0,0197	0,0198	+ 0,0001
SP območja centralnih dejavnosti	0,0109	0,0060	- 0,0049
SP območja proizvodnih dejavnosti	0,0073	0,0050	- 0,0023
SP območja zelenih površin	0,0202	0,0222	+ 0,0020
SP območja površin za turizem	0	0,0041	+ 0,0041

Spremembe površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje

Iz preglednice 58 opazimo rast števila podjetij za 55 %. Kar pa pomeni tudi odpiranje novih delovnih mest za prebivalce in s tem nove možnosti zaposlitve. Po številu podjetij se je, v obsegu celotne države, občina Postojna leta 2004 uvrstila na 30. mesto, leta 2010 pa na 26 (SURs, 2012c in SURs, 2012č). Z večanjem števila podjetij se povečuje tudi njihov prihodek. Glede na prihodek podjetij se je občina leta 2004 uvrstila na 39. mesto vseh občin v državi, leta 2010 pa je zasedla 30. mesto (SURs, 2012d in SURs, 2012e).

Proračun občine za leto 2004 je vseboval razdelitev vseh odhodkov na investicijske, zato smo v preglednici 58 prikazali obe vrednosti, tako vse odhodke kot zgolj investicijske, ki nas podrobneje zanimajo. Vidimo, da občina v letu 2010 namenja več denarja za nakup in gradnjo osnovnih sredstev, kot pa leta 2004. Investicijski odhodki so v kasnejših proračunih nižji; leta 2011 znašajo 5.989.999 EUR, leta 2012 pa 5 382 598 EUR. Ti odhodki so leta 2010 v primerjavi z odhodki leta 2011 in 2012 višji, »ker je v letu 2010 velik delež teh odhodkov predstavljal investicijski transfer evropskih sredstev za izvedbo projekta širokopasovnega omrežja na območju Občine Postojna in za prenovo prostorov za potrebe muzeja« (Uljan Vičič, 2010, str. 6).

Preglednica 58: Podatki za izračun kazalnikov sprememb površin izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za Občino Postojna (SURs, 2012c; SURs, 2012č; SURs, 2012d; SURs, 2012e; SURs, 2012f; SURs, 2012g; Proračun Občine Postojna, 2004 in Proračun Občine Postojna, 2010)

<i>Leto</i>	<i>2004</i>	<i>2010</i>
Število podjetij	696	1267
Prihodek podjetij (1000 EUR)	215.552	378.902
Število stanovanj, stanovanjski sklad	5933	6513
Vsi odhodki (EUR)	9.144.237	23.638.128
Investicijski odhodki (EUR)	2.853.530	14.126.578

Tudi pri Občini Postojna, so podatki za leto 2004 iz valute SIT v valuto EUR preračunani na podlagi nepreklicnega menjalnega razmerja.

²⁹ Za število prebivalcev so bili uporabljeni podatki iz SURs za leto 2002.

Zmanjševanje obsega območij proizvodnih, območij centralnih dejavnosti in povečanja števila podjetij, nakazuje na zgoščevanje teh dejavnosti v obstoječa območja, tako kot je zapisano v PS SDPO Postojna (2004). Istočasno se nižajo tudi površine potrebne za doseganje prihodka podjetij ter površine potrebne za eno stanovanje. Zmanjševanje zadnjih, je prav tako posledica prestrukturiranja, nižanja območij stanovanj in večanje števila stanovanj iz stanovanjskega sklada. Izračune vrednosti izbrane kategorije podrobne namenske rabe prostora glede na podjetje, prihodek oziroma stanovanje prikazuje preglednica 59.

Preglednica 59: Kazalniki sprememb površin posamezne kategorije podrobne namenske rabe prostora ($SP_{\text{kategorija}}$) na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za območje celotne občine (SURS, 2012c; SURS, 2012č; SURS, 2012d; SURS, 2012e; SURS, 2012f; SURS, 2012g; PS SDPO Postojna, 2004 in OPN Postojna, 2010)

<i>Leto</i>	<i>2004</i>	<i>2010</i>	<i>Spremembe</i>
<i>Kazalniki</i>	[ha]	[ha]	[ha]
SP območja centralnih in proizvodnih dejavnosti / podjetje	0,4422	0,2121	- 0,2301
SP območja centralnih in proizvodnih dejavnosti / prihodek	0,0013	0,0007	- 0,0006
SP območja stanovanj / stanovanje	0,1221	0,0968	- 0,0253

6 ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi smo izračunali in analizirali spremembe osnovne in podrobne namenske rabe prostora v Občini Idrija in Občini Postojna med leti 2003 in 2011 za prvo in leti 2004 ter 2010 za drugo občino. Že po pregledu zakonodaje smo ugotovili, da občine svojih prostorskih aktov niso vedno digitalizirale v skladu z izdanim Pravilnikom (2003). Prav tako se Pravilnik (2003), vsebinsko ni ujemal z danes veljavnim Pravilnikom OPN (2007). Težavo smo rešili v dveh korakih in sicer:

- v prvem smo namensko rabo prostora obeh pravilnikov metodološko poenotili,
- v drugem koraku pa smo poenotili kategorije namenske rabe prostora za konkretne primere občin – t.j. PS SDPO Idrija (2003) z OPN Idrija (2011) ter PS SDPO Postojna (2004) z OPN Postojna (2010).

Kljub temu, da digitalne oblike prostorskih aktov sprva nismo želeli spreminjati in vanje kakorkoli posegati, pa smo zaradi metodološke pravilnosti rezultatov v PS SDPO Idrija (2003) ter PS SDPO Postojna (2004) naredili nekaj sprememb in ju prilagodili. V nasprotnem primeru, bi pri izračunu bilance površin osnovne in podrobne (pri kategorijah stavbnih zemljišč oziroma pri kategoriji območij prometnih površin) namenske rabe prostora na ravni občine in naselij prišlo do prevelikih in nerazumljivih odstopanj. OPN Idrija (2011) in OPN Postojna (2010) smo pregledali in popravili zgolj topološke napake, saj drugih metodoloških pomanjkljivosti, ki bi vplivali na rezultate primerjave ni bilo.

Po pregledu osnovne in podrobne namenske rabe prostora za Občino Postojna smo prišli do zanimive ugotovitve. V celotni občini so se območja stavbnih zemljišč povečala, vendar pa to povečanje ne pomeni povečanja obsega območij za stanovanjsko gradnjo. Iz podrobne namenske rabe prostora za celotno občino namreč lahko razberemo, da so se območja za stanovanjsko gradnjo zmanjšala za 93 ha. Stavbna zemljišča so se povečala predvsem zaradi zelenih, prometnih površin in površin okoljske infrastrukture. Spremembe preostalih kategorij podrobne namenske rabe prostora na območju celotne občine, so nastale zaradi prestrukturiranja kategorij namenske rabe prostora. Spremembe območij stanovanj v celotni občini ne odražajo stanja v naselju Postojna, saj so se stanovanjske površine v mestu povečale in ne zmanjšale. Ker so se območja stanovanj, kljub povečanju števila prebivalcev v naselju, povečala le za 9,95 ha v obdobju šestih let, lahko predvidevamo, da so se obstoječe površine območij stanovanj v tem obdobju predvsem zgoščevale. Na to nakazuje tudi izračun stanovanjskih površin na prebivalca v naselju Postojna, katerega rezultat kaže, da so se stanovanjske površine na prebivalca povečale le za 1m².

Iz podatkov osnovne namenske rabe prostora v Občini Idrija je razvidno, da so se od leta 2003 do leta 2011 povečala stavbna in gozdna zemljišča, kmetijska pa so se zmanjšala. Iz podatkov podrobne namenske rabe prostora v celotni Občini Idrija pa vidimo, da se stavbna zemljišča ne večajo na račun večanja območij stanovanj, saj se njihova površina ohranja. Stavbna zemljišča so se tako povečala predvsem zaradi večjega obsega območij zelenih površin in območij proizvodnih dejavnosti. Ker smo ugotovili povečanje kategorije območij stanovanjskih površin v treh izmed štirih obravnavanih naseljih Črni Vrh, Godovič ter Spodnja Idrija lahko sklepamo, da se je ta kategorija podrobne namenske rabe prostora v drugih, manjših, podeželskih naseljih krčila. Povečanje stanovanjskih površin je bilo največje v naseljih Črni Vrh in Godovič, kar je glede na OPN Idrija (2011) pričakovani rezultat, saj le-ta v svojem besedilnem delu predvideva usmerjanje poselitve v obe omenjeni naselji.

Ugotovili smo, da je krčenje kmetijskih zemljišč, tako kot drugod po državi, prisotno tudi v obravnavanih občinah, vendar izgube teh zemljišč niso pretirano velike, saj znašajo 0,28 ha oziroma 0,32 ha dnevno. Glavni razlog za manjši obseg kmetijskih zemljišč prav tako ni urbanizacija, saj so se dnevno stavbna zemljišča v idrijski občini povečala zgolj za 0,02 ha, v postojnski pa za 0,03 ha. Podatek o stavbnih zemljiščih zajema celotno območje občin, ker pa smo se pri delu osredotočili zgolj na večja naselja, ne moremo z gotovostjo trditi, kaj se je v tem obdobju dogajalo z manjšimi, težje dostopnimi, podeželskimi naselji. Sklepamo lahko, da se vsa ta naselja niso povečevala, temveč so se nekatera izmed njih celo zmanjševala, predvsem zaradi preseljevanja prebivalcev v občinska in lokalna središča. Preseljevanje prebivalcev in s tem opuščanje kmetijstva, posledično vodi v zaraščanje teh površin z gozdom, kar je pa tudi poglobljen razlog za izgubo kmetijskih zemljišč v idrijski občini. V Občini Postojna je glavni razlog zmanjšanja kmetijskih zemljišč, neupoštevanje vojaškega vadišča na jugu občine v PS SDPO Postojna (2004), ki obsega kar 1988 ha oziroma 7,37 % celotne površine občine.

Ponovno lahko spomnimo, da podatki o spremembi namenske rabe prostora (to velja tako za osnovno kot tudi podrobno namensko rabo prostora) ne pomenijo vedno dejanskega povečanja oziroma zmanjšanja določene rabe / dejavnosti v prostoru, saj je namenska raba prostora tista raba, za katero se lahko zemljišča uporabljajo tudi v prihodnosti in so v sedanjosti še v drugi rabi kot je predvidena. Tako ni nujno, da so se po posameznih občinskih načrtih opredeljene (npr. stanovanjske površine) v naseljih in občinah dejansko že pozidale, lahko se bodo pozidale v prihodnosti, ali pa se sploh ne bodo, v kolikor po tem ne bo potrebe. Prav tako namensko rabo prostora in njenih kategorij ne moremo enačiti z dejansko rabo zemljišč, saj je njihova delitev in opredelitev drugačna. Z namensko rabo prostora smo torej pri delu zajeli vse površine, ki so za določeno rabo namenjene.

V nadaljevanju bi bilo smiselno s terenskimi ogledi preveriti koliko stavbnih zemljišč (območij centralnih dejavnosti, stanovanj, proizvodnih dejavnosti itd.) se je dejansko že pozidalo, saj bi tako dobili točne rezultate o povečanju stavbnih in izgubi kmetijskih in gozdnih zemljišč. Predpostavljamo lahko, da bi bile izgube oziroma povečanje zemljišč manjše, kot smo jih na podlagi analize pridobili mi. S tem pa bi bil tudi delež širjenja stavbnih zemljišč dnevno manjši od 0,03 oz. 0,02 ha. Prav tako bi lahko bil predmet nadaljnje raziskave tudi preverjanje preostalih manjših naselij v občinah, saj kot že omenjeno, ne vemo, koliko izmed njih in katera so se v izbranem obdobju krčila.

Smiselno bi bilo podobne analize z enako metodologijo izdelati tudi za preostale občine, in podatke nato združiti na ravni celotne države, saj bi tako dobili širšo sliko, kaj se z namensko rabo prostora na ravni celotne države dogaja. Prostor je namreč omejena dobrina, katerega načrtovanje in urejanje ni nikoli končan proces, napačne odločitve pa lahko predstavljajo trajne negativne posledice za življenje vseh, ki ga zasedamo in koristimo.

VIRI

ARSO. 2011a.

http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=460 (Pridobljeno: 7. 7. 2012.)

ARSO. 2011b.

http://kazalci.arso.gov.si/xml_table?data=graph_table&graph_id=6630&ind_id=356 (Pridobljeno: 7. 7. 2012.)

Breznik, J., Duhovnik, J. 2005. Zakon o graditvi objektov (ZGO-1) s komentarjem. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) s komentarjem. Ljubljana, GV Založba: 837 str.

Breznik, J., Duhovnik, J., Kmecl, A. 2010. Zakon o graditvi objektov (ZGO-1) s komentarjem. Zakon o urejanju prostora (ZUreP-1) s komentarjem. Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) s komentarjem. Ljubljana, GV Založba: 911 str.

Brence, A. 2005. Geološke razmere in možnost za gradnjo v Idriji. Idrijski razgledi. 50, 1 : 30-37.

Čar, J. 1962. Kras v idrijski občini. Idrijski razgledi. 7, 4: 11-11.

Čar, J. Peljhan, M. 2010. Veliki tektonski pojavi na Idrijskem. Idrijski razgledi. 55, 2: 100-110.

Dekleva, J., Kumer, A., Štravs, L., Prelog, M., Konečnik Kunst, M., Lončar, M., Solomun, J., Fatur, M., Ivanič, L., Koselj, N. 2011. Urejanje prostora na občinski ravni. Ljubljana, Uradni list Republike Slovenije: 460 str.

Djokić, T. 2010. Upravljanje varstva narave na vojaških območjih. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede (samozaložba T. Djokić): 84 f.

Državni portal RS. 2012.

<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=1496&sid=1305&faqid=41002>
(Pridobljeno: 7. 7. 2012.)

Fatur, S. (ur.), Gospodarič, R. (ur.), Habič, P. (ur.), Kovačič, N. (ur.), Urleb, T. (ur.). 1975. Ljudje in kraji ob Pivki: prvi zvezek. Postojna, Kulturna skupnost Postojna: 343 str.

Foški, M. 2011. Seznam občin s sprejetim OPN do decembra 2011. Sporočilo za: Kerpan, N. 26. november 2011. Osebna komunikacija.

Foški, M. 2012. Seznam občin s sprejetim OPN do junija 2012. Sporočilo za: Kerpan, N. 17. julij 2012. Osebna komunikacija.

Foški, M. 2012. Način digitalizacije prostorskih sestavin planskih aktov občin pred sprejetjem pravilnika o digitalizaciji leta 2003. Osebna komunikacija. (17. 2. 2012.)

Foški, M. 2012. Način označevanja razpršene gradnje in poselitve v prostorskih načrtih pred letom 2007. Osebna komunikacija. (20. 02. 2012.)

Kavčič, J. 2002. Idrijski svet vabi na obisk: turistični vodnik po Idrijski občini. Idrija, Lokalna turistična organizacija LTO – zavod za pospeševanje turizma: 103 str.

Kocjan, S., Vuga T., Kos M., Kolman V., Lipej B., Fatur J., Matoz H. 1986. Predpisi o urejanju prostora s pojasnili. Ljubljana, Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije: 127 str.

Kokot, A. 2007. Analiza Komunalna infrastruktura v Občini Ig v prostorskih aktih in v razvojnih programih. Diplomski naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba A. Kokot): 99 f.

http://eprints.fgg.uni-lj.si/309/1/GRU_2943_Kokot.pdf (Pridobljeno 10. 3. 2012.)

Konečnik Kunst, M. 2003. Digitalizacija prostorskih sestavin planskih aktov občin. Lex localis. 1, 4: 141-155.

http://www.lex-localis.info/files/d7386bb9-c759-48a3-883c-b603e0f96c4c/632898705439062500_2003_04_11.pdf

(Pridobljeno 9. 2. 2012.)

Kostrevec, P. 2003. Novi pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin. Okolje & prostor: informativni bilten. 93, 7.

http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/publikacije/bilteni/bil6_03.pdf (Pridobljeno 9. 2. 2012.)

Martin, J., Henrichs, T., Pirc-Velkavrh, A., Jarosinska, D., Csagoly, P., Hoogeveen, Y. 2010. Evropsko okolje – stanje in napovedi 2010: Strnjeno poročilo. Kopenhagen, Evropska agencija za okolje: 117 str.

<http://www.eea.europa.eu/soer/synthesis/translations/evropsko-okolje-2014-stanje-in> (Pridobljeno: 15. 4. 2012.)

Ministrstvo za okolje in prostor. 2006.

http://www.mop.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/12118/5392/ (Pridobljeno: 10. 3. 2012.)

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, 2012.

<http://www.dpa.mzip.gov.si/?izbira=dpa&opt=sprejeti> (Pridobljeno: 15. 6. 2012.)

Nared, J. (ur.), Perko, D. (ur.). 2010. Na prelomnici: razvojna vprašanja občine Idrija. Ljubljana, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU: 224 str.

Navodilo PIA (1985). Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov. Uradni list SRS št.14/1985: 806–813. Ljubljana.

Navodilo PS (1985). Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin. Uradni list SRS št. 20/1985: 1141–1152. Ljubljana.

Občina Idrija. Arhiv starih, neveljavnih predpisov. 2012.

<http://www.idrija.si/zupan-in-uprava-obcine/obcinski-predpisi/89-obcinski-predpisi/138-arhiv-starih-neveljavnih-predpisov.html> (Pridobljeno 28. 2. 2012.)

Občina Postojna. O Postojni. 2012.

<http://www.postojna.si/podrocje.aspx?id=2519> (Pridobljeno: 20. 4. 2012.)

OPN Idrija (2011). Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Idrija. Uradni list RS, št. 38/11 : 5129–5218. Ljubljana.

http://www.uradni-list.si/_pdf/2011/Ur/u2011038.pdf (Pridobljeno 26. 1. 2012.)

OPN Postojna (2010). Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Postojna. Uradni list RS, št. 84/10: 12743–12911. Ljubljana.

http://www.uradni-list.si/_pdf/2010/Ur/u2010084.pdf (Pridobljeno 26. 1. 2012.)

Odlok o prostorsko ureditvenih pogojih naselja Črni Vrh. Uradni list RS, št. 60/92: 3433–3436. Ljubljana.

Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin Dolgoročnega družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-2000 in Srednjeročnega družbenega plana Občine Idrija za obdobje 1986-1990. Uradni list RS, št. 71/96, 35/97, 68/98, 37/99 in 35/03. Ljubljana.

Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin Dolgoročnega družbenega plana Občine Postojna za obdobje 1986-2000 in Srednjeročnega družbenega plana Občine Postojna za obdobje 1986-1990. Uradni list RS, št. 25/93, 30/95, 4/97, 9/98, 86/99, 23/00, 110/00, 17/01, 78/04. Ljubljana.

Peljhan, M., Gorjup Kavčič, M., Benčina, T. 2011. Geološka dediščina v Občini Idrija. Geografski obzornik. 58, 1 : 4-11.

http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Geografski_obzornik/go_2011_1.pdf (Pridobljeno 20. 4. 2012.)

Perko, D. (ur.), Orožen Adamič, M. (ur.). 1999. Slovenija: pokrajine in ljudje. Ljubljana, Založba Mladinska knjiga: 735 str.

Perpar, A., Kovačič, M. 2006. Prostorski vidiki razvoja kmetij. Dela. 25: 61-71.

http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/publikacije/dela/dela_25.htm (Pridobljeno: 15. 4. 2012.)

Piskernik, A., Planina, J., Sršen, V., Vrišer, I., Zadnikar, M. 1958. Občina Postojna: Turistični program. Ljubljana, Projektivni atelje Ljubljana, Projektantsko podjetje za arhitekturo, urbanizem in nizke gradnje: 180 str.

PS DP SRS (1986). Dolgoročni plan SR Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 2000. Uradni list SRS št. 1/1986. Ljubljana.

PS DPO Idrija (1987). Dolgoročni družbeni plan Občine Idrija za obdobje 1986-2000. Uradni list SRS št. 3/1989: 236-245. Ljubljana.

PS DPO Postojna (1986). Dolgoročni plan občine Postojna za obdobje od leta 1986 do leta 2000. Uradni list SRS št. 8/1989: 473-485. Ljubljana.

PS SDP SRS (1986). Družbeni plan SR Slovenije za obdobje 1986-1990. Uradni list SRS, št. 2/1986. Ljubljana.

PS DPO Idrija (1988). Družbeni plan občine Idrija za obdobje 1986-1990. Uradni list SRS št. 3/1989: 245-251. Ljubljana.

PS SDPO Postojna (1986). Družbeni plan Občine Postojna za obdobje 1986-1990. Uradne objave Primorskih novic št. 41/1987: 163-182. Ljubljana.

Pravilnik (2003). Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. Uradni list RS št. 20/2003: 2561-2568. Ljubljana.

http://www.uradni-list.si/_pdf/2003/Ur/u2003020.pdf (Pridobljeno 26. 1. 2012.)

Pravilnik SPRO (2004). Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave strategije prostorskega razvoja občine ter vrstah njenih strokovnih podlag. Uradni list RS št. 17/2004: 1777-1784. Ljubljana.

http://www.uradni-list.si/_pdf/2004/Ur/u2004017.pdf (Pridobljeno 6. 2. 2012.)

Pravilnik PRO (2004). Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag. Uradni list RS št. 127/2004: 15261-15266. Ljubljana.

http://www.uradni-list.si/_pdf/2004/Ur/u2004127.pdf (Pridobljeno 26. 1. 2012.)

Pravilnik OPN (2007). Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojev za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. UL RS št. 99/2007: 13398-13415. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2007/Ur/u2007099.pdf> (Pridobljeno 6. 2. 2012.)

Priloga Pravilnika o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag.

http://www.uradni-list.si/files/RS_-2004-133-00001-PP~P001-0000.PDF (Pridobljeno 26. 1. 2012.)

Proračun občine Idrija. Uradni list RS, št. 40/2003: 4721-4722. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2003/Ur/u2003040.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

Proračun občine Idrija. Uradni list RS, št. 28/2011: 3772-3774. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2011/Ur/u2011028.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

Proračun občine Postojna. Uradni list RS, št. 30/2004: 3539-3541. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2004/Ur/u2004030.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

Proračun občine Postojna. Uradni list RS, št. 105/2009: 14466-14468. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2009/Ur/u2009105.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

PRS (2004). Prostorski red Slovenije. Uradni list RS, št. 122/2004:14702-14725. Ljubljana.

<http://www.uradni-list.si/pdf/2004/Ur/u2004122.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

Rebalans proračuna občine Postojna. 2009.

<http://www.postojna.si/dokument.aspx?id=4437> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)

Sedej, V. 1980. Prebivalstvo in delovna sila kot dejavnik družbenega razvoja občine Idrija. Idrijski razgledi. 25, 1 : 57-106.

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2012.

http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_lokalne_samouprave/obcine/ (Pridobljeno 15. 4. 2012.)

SURS. 2008.

<http://www.stat.si/doc/statinf/21-si-080-0901.pdf> (Pridobljeno: 4. 5. 2012.)

SURS. 2010. Občina Postojna.

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=126> (Pridobljeno: 4. 5. 2012.)

SURS. 2012a. Število prebivalcev po občinah.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4004S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)

SURS. 2012b. Število prebivalcev po naseljih leta 2002.

http://www.stat.si/popis2002/si/rezultati_naselja_prebivalstvo.asp (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)

SURS. 2012c. Število prebivalcev po naseljih od leta 2008 dalje.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C5002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/25_05C50_prebivalstvo_naselja/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)

SURS. 2012č. Število podjetij in po občinah do leta 2008.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418897S&ti=&path=../Database/SKD2002_slo/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)

- SURS. 2012d. Število podjetij po občinah od leta 2008 dalje.
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)
- SURS. 2012e. Prihodek podjetij po občinah do leta 2007.
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S_EUR&ti=&path=../Database/EUR/14/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)
- SURS. 2012f. Prihodek podjetij po občinah do leta 2010.
http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S&ti=Podjetja+po+ob%20in%20Slovenija%20+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2
(Pridobljeno: 4. 4. 2012.)
- SURS. 2012e. Število stanovanj stanovanjskega sklada po občinah od leta 2002 dalje.
http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/varval.asp?ma=1907102S&ti=Stanovanjski+sklad%20+stanovanja+po+letu+zgraditve+po+ob%20in+Slovenija%20+po+metodologiji+popisa+2002%20+letno&path=../Database/Ekonomsko/19_gradbenistvo/06_19071_stanov_sklad/&lang=2 (Pridobljeno: 4. 4. 2012.)
- SPRS (2004). Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Uradni list RS št. 76/2004: 9217-9277. Ljubljana.
http://www.mzip.gov.si/fileadmin/mzip.gov.si/pageuploads/publikacije/sprs_slo.pdf (Pridobljeno: 10. 1. 2012.)
- Strokovna priporočila (2003). Strokovna priporočila za izvajanje Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. Uradni list RS št. 20/2003.
- Šumrada, R. 2005. Strukture podatkov in prostorske analize. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 284 str.
- Uljan Vičič, V. 2010. Proračun. Postojnski Preprih. 4, 14: 6.
- Unesco Slovenija. 2012.
<http://www.unesco.si/> (Pridobljeno: 26. 8. 2012.)
- Vodopija, D. 2010. Geopark Idrija. Diplomsko naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta (samozaložba D. Vodopija): 129 f.
- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Sprememba rabe zemljišč in kmetijstvo.
http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=356 (Pridobljeno: 4. 6. 2012.)
- Viler, D. 2011. Zgodovinski oris občine Idrija.
<http://www.idrija.si/oobcini/zgodovina.html> (Pridobljeno: 20. 4. 2012.)
- Vuga, T., Šmidovnik, J., Vladimirov, N., Zupančič, P., Poženel, D., Fatur, D., Drinovec, Ž., Matoz, H. 1987. Predpisi o urejanju naselij s pojasnili. Ljubljana, Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije: 186 str.
- ZGO (2002). Zakon o graditvi objektov. Uradni list RS št. 110/2002: 13084-13132. Ljubljana.
<http://www.uradni-list.si/pdf/2002/Ur/u2002110.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)
- ZKZ (2011). Zakon o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 71/2011: 9480-9498. Ljubljana.
<http://www.uradni-list.si/pdf/2011/Ur/u2011071.pdf> (Pridobljeno: 24. 6. 2012.)
- ZUreP (1984). Zakon o urejanju prostora. Uradni list SRS št. 18/1984: 1127-1133. Ljubljana.

ZUN (1984). Zakon o urejanju naselji in drugih posegov v prostor. Uradni list SRS št. 18/1984. Ljubljana.

ZPUP (1990). Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju. Uradni list RS št. 48-2309/1990. Ljubljana.

ZUreP-1 (2002). Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS št. 110/2002: 13057-13083. Ljubljana.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=39920> (Pridobljeno 10. 1. 2012.)

ZPNačrt (2007). Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS št. 33/2007: 4585-4602. Ljubljana.
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200733&stevilka=1761> (Pridobljeno 10. 1. 2012.)

ZPNačrt-A (2009). Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS št. 108/2009: 14789-14792. Ljubljana.
http://www.uradni-list.si/_pdf/2009/Ur/u2009108.pdf (Pridobljeno 28. 2. 2012.)

SEZNAM PRILOG

- Priloga A.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO IDRIJA
LETA 2003
- Priloga A.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO IDRIJA
LETA 2011
- Priloga B.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA ČRNI VRH
LETA 2003
- Priloga B.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA ČRNI VRH
LETA 2011
- Priloga B.3: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GODOVIČ
LETA 2003
- Priloga B.4: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GODOVIČ
LETA 2011
- Priloga B.5: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA IDRIJA
LETA 2003
- Priloga B.6: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA IDRIJA
LETA 2011
- Priloga B.7: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA SPODNJA
IDRIJA LETA 2003
- Priloga B.8: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA SPODNJA
IDRIJA LETA 2011
- Priloga C.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO POSTOJNA
LETA 2004
- Priloga C.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA ZA OBČINO POSTOJNA
LETA 2010
- Priloga Č.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA POSTOJNA
LETA 2004
- Priloga Č.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA POSTOJNA
LETA 2010

Izbrane priloge so dane na zgoščenki v digitalni obliki na koncu diplomskega dela. Priloge A.1, B.5, C.2 ter Č.2 so priložene tudi v analogni obliki.